

**Diagnoza strategiczna na cele opracowania
Strategii Rozwoju Gminy Gostycyn na lata 2024-2032**

**GMINA
GOSTYCYN**

Gostycyn, 2024 r.

Spis treści

Wprowadzenie	2
1. Uwarunkowania przestrzenne	3
1.1. Lokalizacja, podział administracyjny i struktura gruntów	3
1.2. System przyrodniczy i środowiskowy	7
1.3. Zasoby wodne i zagrożenie powodzią i suszą	9
1.4. Klimat i jakość powietrza.....	17
2. Społeczeństwo Gminy Gostycyn	21
2.1. Demografia	21
2.2. Ochrona zdrowia i zagrożenia społeczne	29
2.3. Edukacja.....	33
2.4. Kapitał społeczny mieszkańców	39
3. Bezpieczeństwo socjalne i publiczne	42
3.1. Bezpieczeństwo socjalne	42
3.2. Zjawisko bezrobocia	47
3.3. Bezpieczeństwo publiczne.....	50
4. Gospodarka, przedsiębiorczość i rolnictwo	55
4.1. Podmioty gospodarcze i przedsiębiorczość.....	55
4.2. Tereny inwestycyjne.....	61
4.3. Rolnictwo	65
5. Infrastruktura techniczna	68
5.1. Infrastruktura mieszkaniowa.....	68
5.2. Gospodarka wodno-ściekowa	72
5.3. Sieć gazowa	74
5.4. Zaopatrzenie w ciepło	75
5.5. Gospodarka odpadami komunalnymi	76
5.6. Infrastruktura drogowa	79
5.7. Infrastruktura rowerowa.....	80
6. Kultura, turystyka i rekreacja	83
6.1. Działalność kulturalna	83
6.2. Dziedzictwo kulturowe	88
6.3. Turystyka i rekreacja.....	89
7. System zarządzania, partnerstwo i gospodarka finansowa Gminy Gostycyn	93
7.1. System zarządzania i udział Gminy Gostycyn w ramach partnerstw	93
7.2. Gospodarka finansowa Gminy Gostycyn.....	95

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie ma formę raportu i analizy diagnostycznej, informującej o najważniejszych aspektach, na których oprzeć można dalszą politykę rozwoju Gminy Gostycyn. Zbiór przeprowadzonych analiz wskazuje na sektorowe ukazanie problemów społecznych, gospodarczych czy przestrzenno-funkcjonalnych i środowiskowych. Nadane spojrzenie pomaga dostrzec możliwe rozwiązania, jak również wskazuje na potencjalny choćby kierunek, w którym zmierzać powinny dalsze kroki samorządu, aby znacząco wpłynąć na poprawę jakości życia mieszkańców. Celem przeprowadzonej analizy jest identyfikacja najważniejszych wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań oraz wskazanie dostrzeganych deficytów i potencjałów rozwojowych, na bazie których ustalone zostaną właściwe kierunki dalszego rozwoju Gminy.

Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz finansowej Gminy Gostycyn sporządzono z uwzględnieniem przygotowanego poradnika dla lokalnych samorządów dotyczącego opracowania strategii rozwoju gminy, tj. Poradnika Praktycznego – Strategia Rozwoju Gminy, wydanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. W wyniku wprowadzonej zmiany uregulowano minimalny zakres samej Strategii, jak również inne powinności gwarantujące Strategii jej pełną i rzetelną wykonalność wraz z określeniem nowych wytycznych dla przeprowadzenia procesu diagnostycznego.

Przedmiotową diagnozę w poszczególnych obszarach oparto o informacje dostępne w statystyce publicznej, jak również o dane udostępnione przez gminne jednostki organizacyjne. Aby przeprowadzona analiza była rzetelna, przyjęto założenie, iż poszczególne obszary i zjawiska analizowane będą nie tylko w stanie zastanym – obecnym, ale również poprzez odniesienie obecnej sytuacji do danych historycznych, nie wcześniejszych jednak niż z roku 2018. Wobec tego, przyjęto okres analizy dynamicznej, oparty o lata 2018-2023, zaś w przypadku braku danych za którykolwiek z roczników przyjmowano okres dostępnych danych, jednakże nie wcześniejszy niż 2018 r. oraz zasadniczo nie późniejszy niż rok 2023.

Innym wymiarem diagnozy Gminy Gostycyn będzie zastosowanie analizy porównawczej, związanej z przeprowadzeniem *benchmarkingu*, co pozwoli ocenić Gminę w szerszym tle. Do porównania wybrano samorządy, na zasadzie podobieństwa, wskazując, że najpełniej ocenić można poziom rozwoju w poszczególnych obszarach na tle innych samorządów położonych w powiecie tucholskim. Ponadto do analizy przyjęto również powiat i województwo kujawsko-pomorskie, co pozwoli ukazać sytuację gminną na tle średniej powiatowej i wojewódzkiej. Podsumowując, zakres analizy porównawczej dotyczyć będzie ukazania Gminy Gostycyn na tle:

- **gmin sąsiednich:** Tuchola, Śliwice, Kęsowo, Cekcyn, Lubiewo,
- **powiatu tucholskiego,**
- **województwa kujawsko-pomorskiego.**

Przeprowadzona diagnoza strategiczna będzie podstawą do opracowania założeń strategicznych i programowych, na bazie których prowadzony będzie dalszy rozwój Gminy Gostycyn.

1. Uwarunkowania przestrzenne

1.1. Lokalizacja, podział administracyjny i struktura gruntów

Gmina Gostycyn położona jest w południowej części Tucholskiego Parku Krajobrazowego i północno-wschodniej części Krajeńskiego Parku Krajobrazowego. Swoim obszarem, Gmina obejmuje też zachodnią część Zalewu Koronowskiego. Destynacja określana jest krainą nad trzema rzekami: Kamionki, Sępolenki i Brdy.

Administracyjnie, Gmina Gostycyn położona jest w północnej części województwa kujawsko-pomorskiego i jest jedną z gmin powiatu tucholskiego, który obejmuje:

- gminy miejsko-wiejskie: Tucholę,
- gminy wiejskie: Gostycyn, Cekcyn, Kęsowo, Lubiewo i Śliwice.

Mapa 1. Lokalizacja Gminy Gostycyn w powiecie tucholskim i w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych internetowych

Sąsiaduje z gminami powiatu tucholskiego: Kęsowo, Tuchola, Cekcyn i Lubiewo, jak również z Gminą Koronowo położoną w powiecie bydgoskim i gminami Sośno i Sępólno Krajeńskie z powiatu sępoleńskiego. W skali całego województwa, Gostycyn zaliczany jest do gmin małych. Jej powierzchnia wynosi 135,8 km, co przy liczbie ludności równej 5 020 osób wskazuje na gęstość zaludnienia na poziomie 37 osób/km². Co jednak ciekawe, przeważająca większość gmin powiatu tucholskiego zaliczana jest do kategorii małych gmin, dla których średnia gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie od 27 do 38 osób/ km². Szczegółowe zestawienie ukazuje poniższa tabela.

Tabela 1. Gęstość zaludnienia w obszarze porównawczym w 2022 r.

	Liczba mieszkańców	Powierzchnia [km ²]		Gęstość zaludnienia
Tuchola	19 740	240		82,25
Śliwice	5 610	175		32,06
Gostycyn	5 020	136		36,96
Kęsowo	4 210	109		38,62
Cekcyn	6 770	252		26,87
Lubiewo	5 840	163		35,83
Powiat tucholski	47 110	1075		43,82

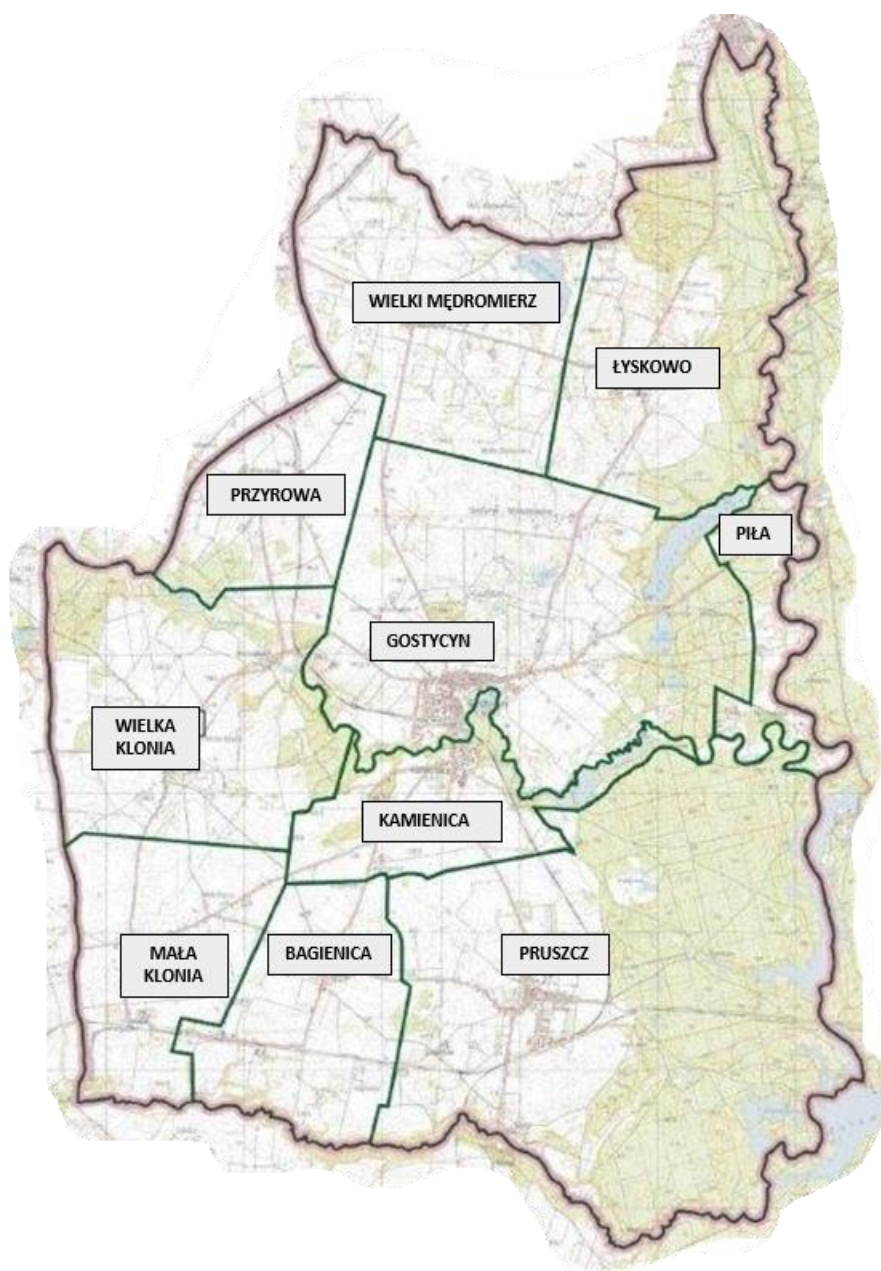
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Wśród 6 gmin powiatu tucholskiego, Gostycyn zajmuje 5. pozycję pod względem powierzchni (12,6% powierzchni ogólnej powiatu) i 5. pozycję pod względem liczby ludności (10,66% ludności powiatu), jednak poza miastem Tuchola wszystkie pozostałe gminy i obszar wiejski gminy Tuchola, wykazują podobny potencjał ludnościowy.

Gmina posiada bardzo korzystny zwarty kształt osadniczy. Centralnym ośrodkiem lokalnym Gminy jest miejscowość Gostycyn, będąca siedzibą sołectwa oraz gminy. Jego położenie w centralnej lokalizacji zapewnia dobrą dostępność dla wszystkich mieszkańców. Porównując skalę powiatową, Gmina charakteryzuje się najlepiej rozwiniętą siecią osadniczą. Aż osiem miejscowości zaliczanych jest do grupy wsi rozwojowych. Większość instytucji zlokalizowano w łatwo dostępnej miejscowości, pełniącej funkcję siedziby gminy, ale dobrze wyposażone są także inne miejscowości, w których działają między innymi szkoły podstawowe, kościoły parafialne, urzędy i agencje pocztowe, paczkomaty firmy InPost, i placówki kulturalne (w tym świetlice). W ujęciu wewnątrzgminnych, jednostkę samorządu terytorialnego tworzy 10 sołectw, w tym:

- sołectwo Bagienica,
- sołectwo Gostycyn,
- sołectwo Łyskowo,
- sołectwo Mała Klonia,
- sołectwo Pruszcz,
- sołectwo Przyrowa,
- sołectwo Wielka Klonia,
- sołectwo Wielki Mędromierz,
- sołectwo Kamienica,
- sołectwo Piła.

Mapa 2. Wewnętrzny podział Gminy Gostycyn

Źródło: opracowanie własne Gminy Gostycyn

Struktura gruntów

Gmina Gostycyn zajmuje obszar 135,8 km², z czego największe połacie zajmują użytki rolne, stanowiące 60,2% ogólnej powierzchni. Znaczną część obszaru gminnego pokrywają też lasy i grunty leśne (30,5%). Szczegółowe zestawienie powierzchniowe prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów

	Użytki rolne	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
Gmina Gostycyn	81,97 km ²	41,48 km ²	12,70 km ²

Źródło: dane Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Gostycyn

Zarówno z uwagi na dostępność gruntów i użytków rolnych, jak również warunki glebowe, Gmina dysponuje terenem o wysokiej przydatności rolniczej. Rolnictwo jest dla Gminy jedną z głównych gałęzi gospodarczej struktury branżowej. Analizując powyższą statystykę, niewielki udział pozostałych gruntów i nieużytków, stanowiących jedynie niespełna 10% ogólnej powierzchni Gminy potwierdza stosunkowo dobrą żyzność gleb i warunki dla rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Polityka przestrzenna

Polityka przestrzenna Gminy Gostycyn prowadzona jest aktualnie w oparciu o studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Gostycyn, stanowiącego załącznik do uchwały Rady Gminy Gostycyn nr XXII/176/12 przyjętej 20 grudnia 2012 roku. Tuż obok studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, aktami regulującymi zakres polityki przestrzennej Gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które pokrywają znaczny obszar Gminy. Ład przestrzenny oraz harmonijne planowanie przestrzenne na terenie Gminy możliwe jest również poprzez realizację instrumentów administracyjnych, do których należą przede wszystkim decyzje o ustaleniu lokalizacji celu publicznego wraz z decyzjami o warunkach zabudowy. W roku 2022 wydano 51 decyzji o warunkach zabudowy oraz 12 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego. Rok wcześniej wydano 42 decyzje o warunkach zabudowy i 26 decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, natomiast w roku 2020 odpowiednio 59 i 16 decyzji. Corocznie liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy oraz decyzji lokalizacyjnych, zgodnie z którymi możliwa jest realizacja zamierzeń inwestycyjnych na obszarach nieobjętych planem zagospodarowania przestrzennego pozostaje na zbliżonym poziomie, co wskazuje na **stosunkowo wysokie zainteresowanie zamierzeniami inwestycyjnymi na obszarze Gminy Gostycyn zwiększając tym samym jej atrakcyjność**. Znaczna większość inwestycji na obszarze Gminy, dla których wydawane są powyższe decyzje, dotyczy budownictwa mieszkaniowego w zabudowie jednorodzinnej, zabudowy rekreacyjnej oraz zabudowy związanej z prowadzeniem gospodarstw rolnych, jak też w mniejszym stopniu działań związanych z usługami. Z kolei decyzje o ustaleniu lokalizacji celu publicznego dotyczą takich działań jak budowa sieci elektroenergetycznej w celu zasilania w energię działek, oświetlenia ulicznego, budowy i działań związanych z budynkami, przestrzenią i obiektami użyteczności publicznej, budową dróg gminnych i innych inwestycji liniowych, co z kolei ma wpływ na rozwój podstawowej infrastruktury służącej ogółowi mieszkańców Gminy.

Co jednak istotne, zgodnie z wprowadzonymi zmianami w prawodawstwie krajowym, dotyczącymi planowania i zagospodarowania przestrzennego, w dniu 24 września 2023 roku w życie weszła część znowelizowanych przepisów ustawy z dnia 7 lipca 2023 roku o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1688). W wyniku reformy planistycznej uchylone zostały przepisy dotyczące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określającego do tej pory ogólną politykę przestrzenną i lokalne zasady gospodarowania dla obszaru gminy. Zgodnie z reformą, studium zastąpione zostanie Planem ogólnym dla Gminy Gostycyn, względem którego gmina poczyniła pierwsze kroki, przyjmując uchwałę Rady Gminy Gostycyn nr LXII/447/2024 z dnia 8 marca 2024 o przystąpieniu do sporządzenia Planu ogólnego. Do czasu opracowania i przyjęcia Planu ogólnego, dokumentem regulującym zakres planowania przestrzennego jest obecnie obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Uwarunkowania terytorialne względem dokumentów wyższego rzędu

Analizując lokalizację Gminy, niezbędne jest wskazanie również jej terytorialnych powiązań oraz ujęcia w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego i zobowiązań wynikających ze strategicznych uwarunkowań państwa. Gostycyn jako siedziba gminy charakteryzowana jest jako **ośrodek lokalny**, pełniący podstawową komórkę obsługi mieszkańców. W ramach polityki terytorialnej, Gmina Gostycyn przynależy do **Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Tucholi (IV poziom)**.

Zgodnie z zapisami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i sformułowanymi w niej obszarami strategicznej interwencji, Gmina Gostycyn sklasyfikowana została w ramach **OSI gmin zagrożonych trwałą marginalizacją**, co wskazuje na konieczność wdrażania szczególnych działań i inicjatyw mających na celu podniesienie jakości kapitału społecznego, wyeliminowanie poczucia i zjawiska marginalizacji społecznej oraz pobudzenie aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców.

1.2. System przyrodniczy i środowiskowy

System przyrodniczy stanowi kluczowy zasób rozwojowy województwa kujawsko-pomorskiego. Jest on również kluczowym elementem determinującym rozwój regionu Borów Tucholskich, w okolicach których leży przedmiotowy obszar. System środowiskowy i przyrodniczy tworzą wszystkie elementy przyrody ożywionej i nieożywionej. Głównym elementem kształtującym zasób środowiskowy i przyrodniczy są przestrzenie leśne i zalesienia oraz wody stanowiące podstawowe miejsca siedliskowe dla różnorodnej fauny i flory.

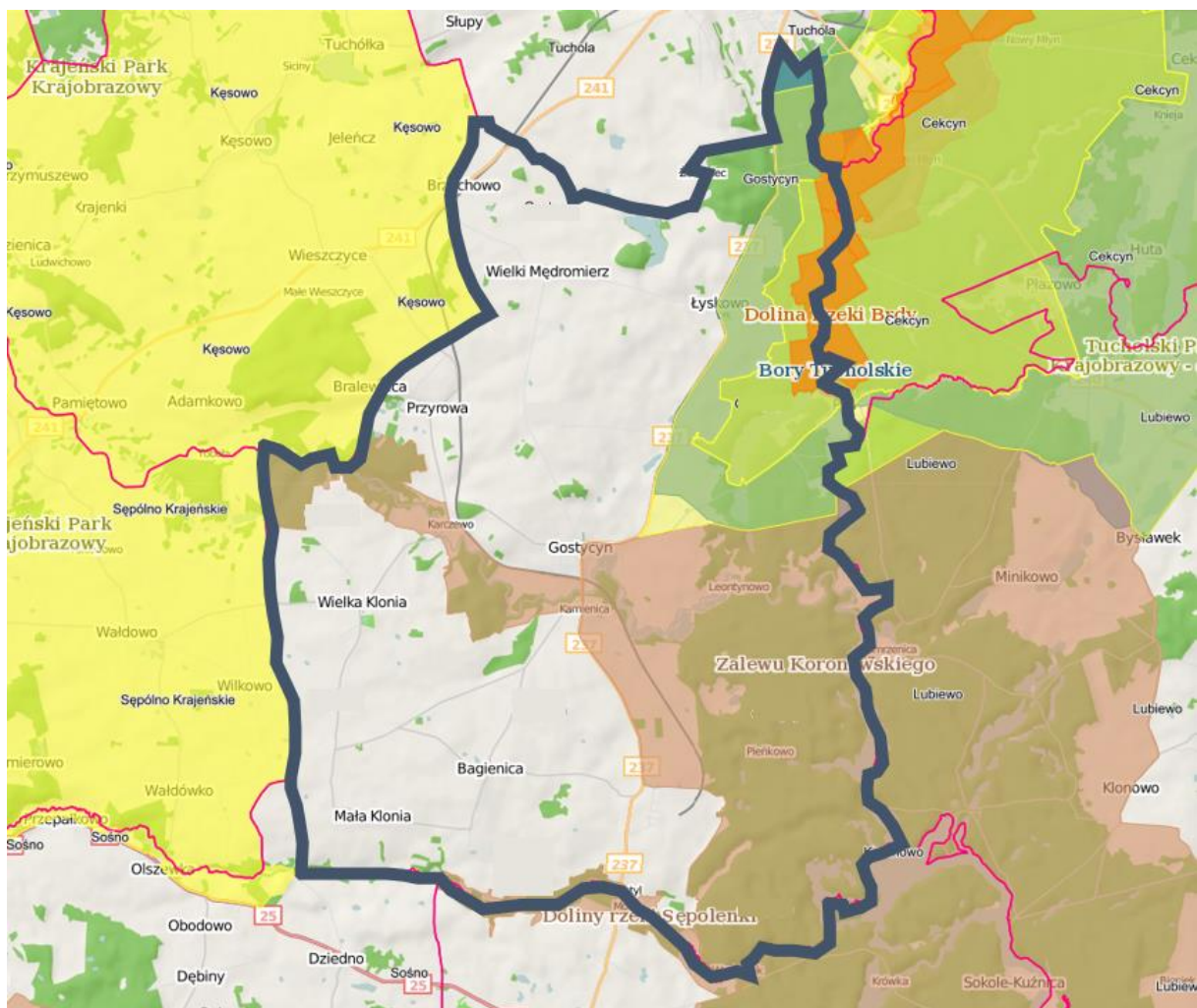
Lasy zajmują w województwie kujawsko-pomorskim prawie 430 tys. ha, czyli prawie 24% powierzchni ogólnej. Na obszarze Gminy Gostycyn, powierzchnie leśne zajmują 3 981 ha, co wskazuje na poziom lesistości równy 29,49%. Przeważającą większość powierzchni leśnych stanowią lasy publiczne (3 312,07ha), gdyż stanowią ponad 83%. Obszar gminy leży w granicach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu – Nadleśnictwa: Zamrzenica i Tuchola. Na terenie Gminy, ponad 790 ha lasów, tj. ponad 19% powierzchni leśnej, pełni rolę lasów ochronnych, pełniąc funkcję: glebochronną, wodochronną, nasienną, stanowiącą ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej.

Zgodnie z danymi udostępnianymi przez Główny Urząd Statystyczny, w grupie porównawczej, Gmina Gostycyn, pomimo istotnych zasobów leśnych, charakteryzuje się niemal najniższym wskaźnikiem lesistości w powiecie tucholskim. Najwyższy wskaźnik odpowiada gminom Cekcyn (68,80%) oraz Śliwice (67,70%). Lesistość na poziomie niemal 50% identyfikowana jest z gminami Tuchola i Lubiewo. Jedynie Gmina Kęsowo charakteryzuje się niższym wskaźnikiem lesistości aniżeli Gmina Gostycyn. Pomimo niemal najniższego wskaźnika lesistości, Gostycyn podejmuje bieżące działania na rzecz zagospodarowania lasów i terenów leśnych oraz ich wykorzystywania do celów rekreacji i turystyki kwalifikowanej zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi ze statusów ochronnych, jak i przepisów dotyczących zagospodarowania przestrzennego.

Wschodnia i środkowa część Gminy Gostycyn pokryta jest powierzchniowymi formacjami roślinnymi i siedliskowymi ujętymi w ramach form objętych ochroną prawną. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie Gminy Gostycyn wynosi 4 782,26 ha, co stanowi 35,2% powierzchni gminy. Rozbudowany system przyrodniczy wyraża się poprzez pokrycie obszaru następującymi formami ochrony przyrody:

- Rezerwat przyrody Dolina Rzeki Brdy (PL.ZIPOP.1393.RP.1425),
- Krajeński Park Krajobrazowy (PL.ZIPOP.1393.PK.112),

- Tucholski Park Krajobrazowy (PL.ZIPOP.1393.PK.32),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego (PL.ZIPOP.1393.OCHK.27),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Kamionki (PL.ZIPOP.1393.OCHK.28),
- Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny rzeki Sępolenki (PL.ZIPOP.1393.OCHK.49),
- Obszar Natura 2000 Doliny Brdy i Stążki w Borach Tucholskich (PLH040023),
- Obszar Natura 2000 Bory Tucholskie (PLB220009),
- 18 pomników przyrody, spośród których tylko jeden jest pomnikiem nazwanym, tj. Lipy Wyczółkowskiego, Dąb Cesarski, Dąb Sulistawskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Tabela 3. Porównanie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną, poza obszarami Natura 2000

	Ogółem (ha)	rezerwat przyrody (ha)	park krajobrazowy (ha)	obszar chronionego krajobrazu (ha)	użytki ekologiczne (ha)	zespoły przyrodniczo- krajobrazowe (ha)	pomniki przyrody (szt.)
Tuchola	12 760,79	608,33	12 575,40	-	261,16	-	40
Śliwice	15 497,03	-	5218,53	10 002,90	137,47	210,63	14
Gostycyn	4 782,26	183,78	658,86	4 072,13	98,60	-	20
Kęsowo	8 673,45	-	-	-	69,04	-	11
Cekcyn	20 029,78	1 779,66	7 349,47	12 416,80	335,87	201,78	72
Lubiewo	6 422,36	-	225,44	6 025,78	181,64	-	17
Powiat tucholski	68 165,67	2571,77	34664,79	32 517,61	1120,14	412,41	174

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zgodnie z powyższym, podobnie jak w przypadku wskaźnika lesistości, Gmina Gostycyn charakteryzuje się najmniejszą wartością określającą powierzchnię obszarów chronionych. Pomimo niemal najniższej wartości, na terenie Gminy obserwuje znaczącą różnorodność form ochrony prawnej. Najmniejszą różnorodnością cechuje się Gmina Kęsowo, na terenie której wyróżniane są jedynie park krajobrazowy wraz z użytkami ekologicznymi. Przedmiotowa tabela nie ukazuje obszarów Natura 2000, jednak te występują na obszarach wszystkich gmin w powiecie tucholskim. Jednym z ważniejszych obszarów Natura 2000 są Bory Tucholskie oraz wydzielony w jego ramach Rezerwat Biosfery Bory Tucholskie – największy rezerwat biosfery w Polsce. Rezerwat pełni funkcję ochronną względem najważniejszych zasobów krajobrazu, ekosystemów, gatunków i odmian charakterystycznych dla regionu, funkcję rozwojową rozumianą jako stwarzanie możliwości rozwoju społecznego i ekonomicznego wraz z funkcją wspierającą, wyrażaną poprzez prowadzoną edukację ekologiczną, szkoleniową, jak również będącą zapleczem logistycznym dla badań, i monitoringu zagadnień związanych z ochroną przyrody i zrównoważonego rozwoju.

Ponadto, istotną rolę w krajobrazie gminnym mają tereny zielone i zieleńce, w tym zadrzewienia śródpolne, przydrożne, zieleń przywodna, parkowa, cmentarna, sady i ogrody przydomowe, które spełniają nie tylko funkcję krajobrazową ale także ochronną. Bieżące zagospodarowywanie przestrzeni gminnych wraz z ich adaptacją na skwery oraz zieleń użytkową jest też przykładem podejmowanych aktywnych działań na rzecz zapewnienia ochrony i adaptacji względem postępujących zmian klimatu. Rośliny są przykładem lądowych pochłaniaczy emisji i dwutlenku węgla oddziałując oczyszczająco na jakość powietrza. Zgodnie z danymi GUS BDL, na koniec roku 2022, na terenie Gminy Gostycyn znajdowało się 2,20 ha powierzchni terenów zieleni, w tym 1,8 ha zieleńców oraz 0,4 ha terenów zielonych, osiedlowych. Na terenie Gminy pozostaje jednak jeszcze przestrzeń, którą z powodzeniem można zagospodarować na cele rekreacyjno-społeczne wraz z ich adaptacją na tereny zieleni gminnej.

1.3. Zasoby wodne i zagrożenie powodzią i suszą

Obszar Gminy Gostycyn położony jest w dorzeczu Wisły oraz w regionie Dolnej Wisły, w dorzeczu Brdy. Wśród jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się na obszarze Gminy pozostają:

— Sępolna (RW200010292749),

- Zb. Koronowo (RW200022292931),
- Kamionka od jez. Mochel do ujścia (RW200016292699),
- Kicz (RW200010292569),
- Brda od zb. Myłof do zb. Koronowo (RW200011292799),
- Szpitalne (LW20408)

Na podstawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, niemal wszystkie ze wskazanych jednolitych części wód powierzchniowych ujęte są jako **zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych**. Szczegółowe zestawienie ukazuje poniższa tabela.

Tabela 4. Stan jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się w Gminie Gostycyn

Nazwa JCWP	Kod JCWP	Kategoria JCWP	Stan ekologiczny	Stan chemiczny	Stan wód	Ocena zagrożenia nieosiągnięcia celów środowiskowych
Sępolna	RW200010292749	JCWP rzecznych	umiarkowany	brak danych	zły	niezagrożona
Zb. Koronowo	RW200022292931	JCWP zbiornikowych	umiarkowany	brak danych	zły	zagrożona
Kamionka od jez. Mochel do ujścia	RW200016292699	JCWP rzecznych	umiarkowany	brak danych	zły	zagrożona
Kicz	RW200010292569	JCWP rzecznych	słaby	brak danych	zły	zagrożona
Brda od zb. Myłof do zb. Koronowo	RW200011292799	JCWP rzecznych	dobry	dobry	dobry	zagrożona
Szpitalne	LW20408	JCWP jeziornych	brak danych	poniżej dobrego	zły	zagrożona

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe>

Zgodnie z powyższą tabelą, niemal względem wszystkich jednolitych części wód powierzchniowych na terenie Gminy Gostycyn określony został zły stan wód, co bezpośrednio wskazuje również na zagrożenie nieosiągnięciem celów środowiskowych. Na bazie powyższego, określono stan tych wód powierzchniowych determinowany jest wpływem zanieczyszczeń, pochodzących ze źródeł punktowych, obszarowych i liniowych. Sporadycznie, źródłem zanieczyszczeń na terenie Gostycyn mogą też nieoczyszczone lub niedostatecznie oczyszczone ścieki (w wyniku awarii systemowych), jak również zanieczyszczenia pochodzące poprzez spłukiwanie z dróg lub torfowisk. Zagrożeniem dla wód są również spływy powierzchniowe zanieczyszczeń, obciążone głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) pochodzenia rolniczego.

Głównym źródłem presji troficznych dla JCWP rzecznej Sępolna i Kamionka od jez. Mochel do ujścia jest nawożenie i depozycja oraz odpływ wód opadowych i roztopowych. Z kolei dla JCWP rzecznej Kicz,

do wskazanych powyżej źródeł dodać należy również źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone). Głównym źródłem presji hydromorfologicznych są budowle piętrzące, w tym rzeki główne, budowle regulacyjne, opaski brzegowe, ostrogi, tamy podłużne)- rzeki główne. Analizując źródła presji dla JCWP Zbiornika Koronowskiego wyróżnia się presje chemiczne determinowane rozproszoną działalnością rolniczą i leśną. Tożsame źródła presji wskazywane są dla JCWP Brda od zb. Myłof do zb. Koronowo. Z kolei wśród presji chemicznych wskazywanych dla JCWP jeziornych – Szpitalne- wskazać należy rozproszony rozwój obszarów zurbanizowanych, w tym turystykę, transport, odpływ wód opadowych.

Zgodnie z nowymi ustaleniami II aPGW opracowane zostały adekwatne zestawy zadań podstawowych i uzupełniających, mające na celu poprawę i ochronę jednolitych części wód powierzchniowych, i tak dla jednolitej części wód powierzchniowych zbiornikowych Zb. Koronowo (RW200022292931) w katalogu działań skierowanych do Gminy Gostycyn jest działanie uzupełniające o numerze identyfikacyjnym RW200022292931__RWRc_01.07__CH__30004 dotyczące realizacji przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia ilości i czasu naturalnej retencji wód na gruntach rolnych w zlewni JCWP. Celem tego działania jest zwiększenie naturalnej retencji wody w zlewniach na obszarach rolniczych dla ograniczenia wymywania zanieczyszczeń obszarowych i osiągnięcia dobrego stanu wód. Działaniem ustalonym dla JCWP rzecznej Kicz (RW200010292569), którego wskazanym realizatorem jest Gmina Gostycyn są:

- działanie podstawowe o numerze ID: RW200010292569__RWP_01.00__FC__02369, tj. Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych poprzez działania związane z modernizacją sieci kanalizacyjnej w Aglomeracji Gostycyn (do roku 2027);
- działanie podstawowe identyfikowana jako RW200010292569__RWP_01.01__FC__02371, dotyczące uporządkowania i poprawy infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami, w tym przeprowadzenia działań związanych z budową/ modernizacją oczyszczalni ścieków, budowy/ modernizacji sieci kanalizacyjne, również poprzez programy wsparcia finansowego dla budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków i budowy/ remontu bezodpływowych zbiorników na ścieki (termin wykonania do 2027 r.);
- działanie podstawowe i numerze ID: RW200010292569__RWP_01.00__FC__02367 pn. Realizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, głównie poprzez budowę indywidualnych systemów oczyszczania ścieków komunalnych na terenie administracyjnym aglomeracji Gostycyn (termin wykonania do 2027 r.);
- działanie podstawowe ID: RW200010292569__RWP_01.05__FC__02374 związane z analizami techniczno-ekonomicznymi gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami, mającymi na celu ograniczenie dopływu zanieczyszczeń komunalnych do wód (termin wykonania do 2027 r.).

Dla jednolitej części wód powierzchniowych jeziornych wskazano działanie, za realizację którego odpowiedzialny jest Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego wraz z powiatem tucholskim i Gminą Gostycyn, polegające na wzmocnieniu ochrony i ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do wody i powietrza substancji będącej czynnikami postępującej presji chemicznej w wodzie oraz redukcji dopływu substancji priorytetowych ze zlewni. Zadanie obejmuje zobowiązanie Gminy Gostycyn do aktualizacji Programu ochrony środowiska pod kątem efektywności dotyczącej ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do JCWP.

W ramach wód powierzchniowych znajdujących się na obszarze Gminy Gostycyn wyróżnić można:

- **rzeki:**

- ✓ Brda, której długość na terenie Gminy osiąga 18,111 km i stanowi granicę administracyjną oddzielającą Gostycyn od gmin Cekcyn i Lubiewo,
- ✓ Kamionka, osiągającą długość w obszarze gminy na poziomie niemal 19 km,
- ✓ Struga Kicz, najkrótsza z rzek na terenie Gminy (niespełna 1 km),
- ✓ Sępolenka, której długość w obszarze Gminy wynosi prawie 3,2 km.

— **zbiorniki wodne:**

- ✓ jezioro Mędromierz, o powierzchni 32,5 ha, maksymalnej głębokości na poziomie 5,2 m i średniej głębokości 2,9 m,
- ✓ jezioro Rudzianka,
- ✓ jezioro Szpitalne, będące przykładem jeziora rynnowego, którego powierzchnia zajmuje 66,4 ha, zaś średnia głębokość wynosi 7,5 m,
- ✓ jezioro Środkowe, zwane lokalnie również jeziorem Średniak, położone w sąsiedztwie jeziora Szpitalnego,
- ✓ północna część Zbiornika Koronowskiego wraz z jego odnogą, tj. jeziorem Krzywe Kolano – całkowity obszar Zbiornika Koronowskiego na obszarze Gminy Gostycyn wynosi ponad 1500 ha, zaś jego maksymalna głębokość wynosi 21,2 m (sztuczny zbiornik wodny utworzony na rzece Brda).

Obszar Gminy Gostycyn zlokalizowany jest również w obrębie jednej Jednolitej Części Wód Podziemnych, oznaczonej kodem GW200036. Karta charakterystyki JCWPd wskazuje, iż zarówno stan chemiczny, jak i ilościowy określone są jako dobre, co determinuje też ogólny stan jako dobry. Dla przedmiotowego JCWPd nie zidentyfikowano presji powodującej zagrożenie dla stanu, dlatego ***ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego wskazana została jako niezagrażona.***

Zarówno dla wód powierzchniowych, jak i podziemnych możliwe jest określenie podstawowych źródeł zanieczyszczeń. W zasadniczej większości powodowane są działaniami antropogenicznymi na terenie zlewni, w tym m.in.:

- emisją oczyszczonych ścieków komunalnych,
- niewystarczającą działalnością melioracyjną,
- występującymi zanieczyszczeniami obszarowymi,
- brakiem regularnych działań z zakresu retencji powierzchniowej, glebowej czy krajobrazowej,
- odpływem wód opadowych i roztopowych przypadku gwałtownych zmian pogodowych.

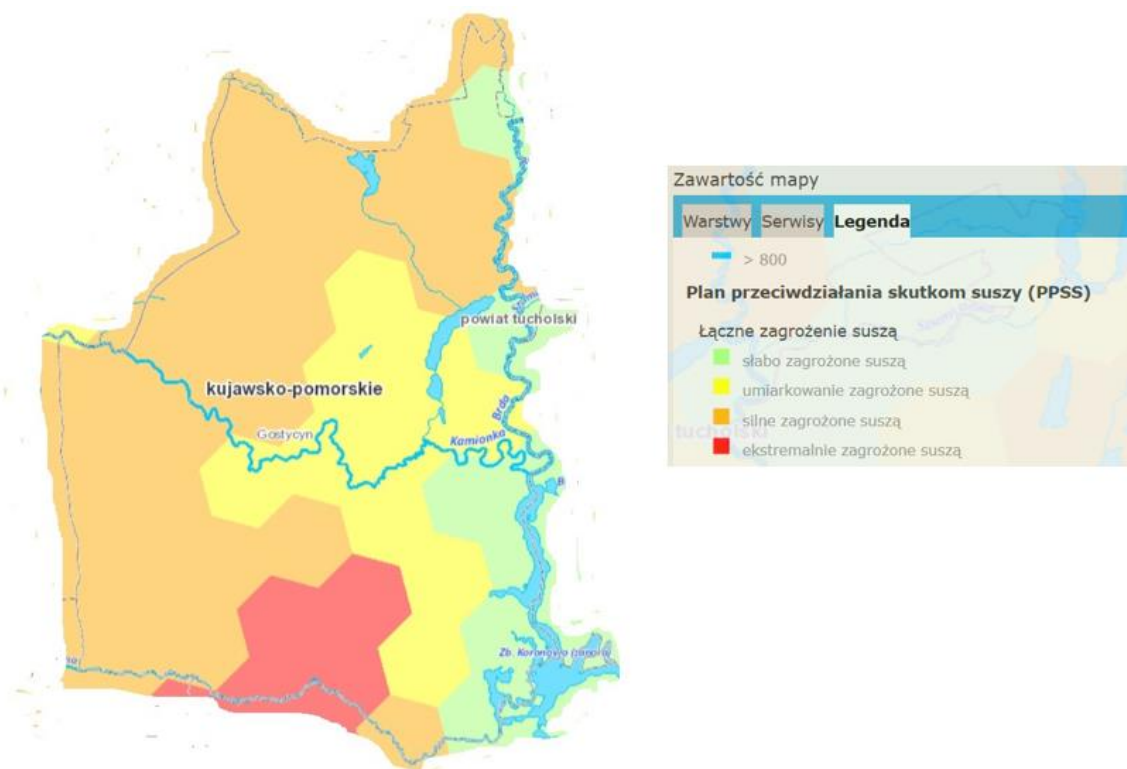
Istotnym źródłem presji na środowisko wodne jest niedostateczna sanitacja wiejskich obszarów rolniczych. Rozproszenie zabudowy mieszkaniowej w niektórych częściach obszaru sprawia, że budowa kanalizacji sanitarnej jest często ekonomicznie nieuzasadniona. W takiej sytuacji mieszkańcy obszarów nieskanalizowanych korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ze zbiorników bezodpływowych (szamb), opróżnianych przez wyspecjalizowane firmy. Korzystanie z nieszczelnego szamba grozi skażeniem bakteriologicznym gleby oraz wody wokół posesji, a zanieczyszczenia chemiczne są wchłaniane przez rośliny, w tym warzywa i zboża. Szkodliwe związki chemiczne rozprzestrzeniają się także na większe odległości, doprowadzając do skażenia wód podziemnych. Ponadto, zagrożeniem może być eksploatacja przydomowych oczyszczalni ścieków, z których niedostatecznie oczyszczone ścieki bytowe mogą bez kontroli być wprowadzane do gruntu, zanieczyszczając wody podziemne. Zgodnie z danymi zawartymi w GUS w 2022 r. na terenie Gminy

Gostycyn użytkowano 326 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 63 przydomowe oczyszczalnie ścieków. Co jednak warto zaznaczyć, to w ostatnim pięcioleciu, zarówno liczba bezodpływowych zbiorników, jak i oczyszczalni przydomowych jest wartością stałą. Rozwiązaniem najbardziej efektywnym ekologicznie jest potrzeba zaopatrzenia całego obszaru Gminy w sieć kanalizacji sanitarnej, jednak istotnym ograniczeniem dla takiego działania jest brak uzasadnienia ekonomicznego, jak również rozproszona zabudowa. Jest to problem środowiskowy dotyczących niemal wszystkich obszarów samorządów gminnych o charakterystyce wiejskiej, co wskazuje, że również Gmina Gostycyn podejmuje działania zrównoważone i racjonalne, wążąc każdorazowo interes społeczno-gospodarczy z ekologicznym. Rozwiązaniem mogącym wpłynąć na ograniczenie presji sanitacyjnych na środowisko wodne jest zwiększenie kontroli oraz bieżącego monitoringu na rzecz prawidłowego funkcjonowania rozwiązań z zakresu indywidualnych rozwiązań oczyszczania ścieków. Na obniżoną jakość wód wpływ mają też inne czynniki, w tym m.in. niekontrolowana działalność rolnicza i nieodpowiednie lub nadmierne stosowanie środków ochrony roślin, jak również pomijanie działań retencyjnych i melioracyjnych, doprowadzając nie tylko do utraty, ale również i do słabego stanu jakości wody na terenie Gminy.

Susza

Zgodnie z obowiązującym Planem przeciwdziałania skutkom suszy, przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 roku, Gmina Gostycyn scharakteryzowana jest jako obszar wobec którego susza jest znaczącym zagrożeniem. W zachodniej części wskazano silne zagrożenie suszą, w części centralnej umiarkowane zagrożenie, zaś w części wschodniej słabe. Co jednak istotne, w południowo-środkowej części Gminy dostrzeżono zagrożenie suszą na poziomie ekstremalnym.

Mapa 4. Łączny stopień zagrożenia suszą na obszarze Gminy Gostycyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://wody.isok.gov.pl/imap_kzqw/?qpmmap=qpPDF

Wobec powyższego obszar Gminy narażony jest na skutki suszy, co znacząco wpływa na warunki dla rozwoju rolnictwa, jak również determinuje warunki wodonośne i dostępność do wód. Z uwagi na takie usystematyzowanie sytuacji gminnej, Plan przeciwdziałania skutkom suszy formułuje zadania, które do katalogu zadań własnych powinny przyjmować również samorządy. Zgodnie z Wykazem gmin, do których kierowane są działania ograniczające skutki suszy, w ramach podstawowych zadań wskazanych dla Gminy Gostycyn, jako jednostki samorządu terytorialnego ujęto:

Tabela 5. Działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy skierowanych do wdrożenia przez JST

Rodzaj i nazwa działania	Krótką charakterystyka i spodziewany rezultat	Zasięg oddziaływania
Retencja Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych	Działanie polega na wdrożeniu zarówno metod technicznych, jak i nietechnicznych spowalniających odpływ wody z terenów rolniczych. Szczegółowe metody retencji wody wynikać będą m.in. z opracowanych dobrych praktyk w zakresie racjonalizacji zużycia wody w rolnictwie i sposobów jej zatrzymywania. Spodziewany rezultat: wzrost retencji wody glebowej, wydłużenia czasu retencji, tj. spowolnienia odpływu wód ze spływu powierzchniowego do rzek, spowolnienia przesuszania pól i wzrost odporności terenu na ryzyko suszy rolniczej. Działanie przyczyni się również do poprawy stanu środowiska naturalnego, w tym stanu wód	regionalne/ lokalne
Retencja Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych	Działania polegające na kompleksowym zarządzaniu wodami opadowymi i roztopowymi w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscach jego wystąpienia oraz wykorzystania ich w okresach suszy atmosferycznej. Spodziewany rezultat: zwiększenie odporności terenu na ryzyko suszy poprzez zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnych i powierzchni przepuszczalnych na terenach zurbanizowanych. Realizacja działań przyczynić ma się do przeciwdziałania występowaniu podtopień i powodzi miejskich.	regionalne/ lokalne
Budowa/ Retencja Realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji	Zakres zadania przewiduje budowę obiektów hydrotechnicznych, w tym umożliwiających kontrolę obiegu wody za pomocą sztucznych zbiorników wodnych. Spodziewane rezultaty: Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia zasobów wodnych możliwych do wykorzystania w warunkach wystąpienia suszy, w tym zwiększy odporność terenów przyległych na ryzyko suszy. Ponadto, realizacja w szczególności obiektów małej retencji pozytywnie wpłynie na wzrost bioróżnorodności.	regionalne/ lokalne
Formalne Uwzględnianie tematyki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej w ramach planów zarządzania kryzysowego wszystkich szczebli	Działanie przewiduje tworzenie Krajowego oraz wojewódzkiego, powiatowych i gminnych planów zarządzania kryzysowego, uwzględniającego tematykę suszy, jako jednego z podstawowych zagrożeń. Spodziewany rezultat: Realizacja działania wpłynie na uwzględnienie tematyki suszy w planach zarządzania kryzysowego, co pozwoli na opracowanie odpowiednich procedur umożliwiających wdrażania inicjatyw przeciwdziałających skutkom suszy.	regionalne/ lokalne
Budowa Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych oraz budowa lub przebudowa rurociągów	Realizacja działania oparta została o aspekty związane z tworzeniem alternatywnych ujęć wód lub ich modernizacją na cele zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia dla ludzi, wykorzystując do tego celu wody podziemne. Umożliwi to ochronę zasobów wód	lokalne

wodociągowych magistralnych do przesyłania wody do obszarów zagrożonych suszą hydrologiczną dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi mieszkańców tych obszarów	powierzchniowych w sytuacji wystąpienia suszy hydrologicznej oraz przyczyni się do zapewnienia ciągłości w zaopatrzeniu w wodę. Spodziewane rezultaty: Działania ograniczą skutki suszy hydrologicznej dla sektora komunalnego. Dodatkowo ujęcia podziemne w przypadku niedoborów wód powierzchniowych zapewnią ciągłość dostaw wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.	
Formalne Czasowe ograniczenie zużycia wody z sieci wodociągowej	Działania oparte o stworzenie procedur w zakresie zapewnienia zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia w przypadku gry dotrzymania ciągłości do usług i odpowiednich parametrów dostarczanej wody nie jest możliwe lub doznaje ograniczeń w związku z występowaniem zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznych. Tworzenie regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków powinny uwzględniać aspekty ograniczonego dostępu odbiorców usług przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego do wody. Spodziewane rezultaty: Hierarchizacja potrzeb (np. poprzez ograniczenie podlewania ogródków) oraz zapewnienia ciągłości w zaopatrzeniu w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi.	lokalne
Formalne/ Edukacja Opracowanie i wdrażanie programu edukacyjnego o przyczynach występowania suszy, sposobach jej identyfikowania, obszarach gospodarczych, społecznych i środowiskowych wrażliwych na suszę oraz przeciwdziałaniu jej skutkom	Budowanie świadomości społeczeństwa w aspekcie suszy ukazane jako działanie istotne z punktu widzenia efektywności realizacji pozostałych działań w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy. W ramach działania ujęto programy edukacyjne i kampanie edukacyjne skierowane do różnych grup społecznych, w podziale na wiek, miejsce zamieszkania i różne potrzeby użytkowników wód. Spodziewane rezultaty: Efektem podejmowanych działań ma być wzrastająca świadomość ekologiczna, w tym wysoki poziom wiedzy i reakcji względem problemu suszy, realizacji dobrych praktyk, a także większej akceptacji dla podejmowanych działań inwestycyjnych na ten cel.	krajowe
Formalne Opracowanie zasad finansowania działań przeciwdziałających skutkom suszy	Działania zmierzające do zapewniania środków związanych z łagodzeniem skutków suszy, zarówno formie dofinansowań, jak i innych form pomocowych. Ustalanie założeń ustalających priorytety dla realizacji działań katalogów z zakresu przeciwdziałania skutkom suszy.	krajowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika nr 4 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy

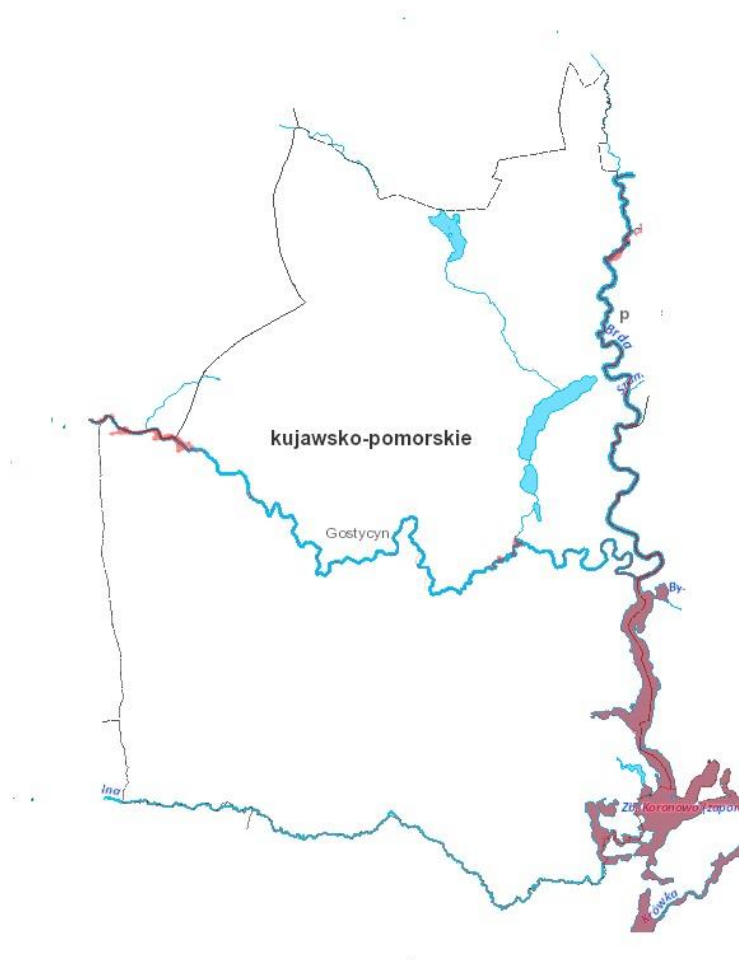
Gmina Gostycyn podejmuje się realizacji zadań ujętych w ramach powyższego katalogu, w tym przede wszystkim związanych z budową i rozbudową sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, będącej podstawowym działaniem zaspokajającym potrzeby lokalnej społeczności. Zgodnie z danymi statystycznymi GUS udostępnianymi dla roku 2023, do sieci wodociągowej podłączonych jest 89,8% budynków mieszkalnych, zaś do sieci kanalizacyjnej 76,6% budynków. Wśród kluczowych inwestycji

planowanych do realizacji przez Gminę w kolejnych latach jest dalsza modernizacja systemu wodociągowego, w tym zarówno podniesienia jego wydajności i jakości, jak również w zakresie wprowadzenia inteligentnych rozwiązań zmierzających do wprowadzenia systemu pomiaru zużycia wody w wydzielonych obszarach sieci wodociągowej i SUW. Planowane działanie ma na celu ograniczenie strat wody oraz efektywne wykorzystanie istniejących zasobów wody pitnej. Niezbędne są też działania z zakresu wzmocnienia zdolności retencyjnych.

Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z Mapami zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Gostycyn wyznaczono obszar szczególnego zagrożenia powodzią. Na obszarach tych występują ograniczenia wynikające z ustawy Prawo wodne. Obszar zagrożony ryzykiem powodziowym ukazano na poniższej rycinie.

Mapa 5. Obszar wstępnego zagrożenia ryzyka powodziowego w Gminie Gostycyn

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?qpmmap=qpMZP

Posiłkując się mapami zagrożenia powodziowego, obszary wyznaczone w sąsiedztwie Brdy charakteryzują się niewielkim zagrożeniem powodziowym nie tylko ze względu na morfologię doliny, ale również z uwagi, iż obszary nad Brdą są w największej mierze obszarami leśnymi. Większe ryzyko dotyczy obszarów doliny Kamionki, jednak te obszary są niezamieszkane i pozbawione istotnego zagospodarowania. Obszary w dolinie Kamionki wykorzystywane są niemal wyłącznie jako użytki

zielone. Ryzyko powodziowe dotyczy także obszarów Zbiornika Koronowskiego, który znajduje się na obszarze Gminy,

Uznanie obszarów szczególnego zagrożenia powodziowego determinuje możliwości inwestycyjne. Ustawa Prawo wodne nakłada na takie obszary znaczące zakazy i obostrzenia, w tym zabronione jest wykonywanie i prowadzenie robót i czynności, które mogłyby utrudniać ochronę przed powodzią lub podtopieniem. Zgodnie z zapisami Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gostycyn na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2026, na terenie gminy występują naturalne zbiorniki wodne, zaś funkcje retencyjną pełnią również sztuczne zbiorniki o łącznej powierzchni ponad 2,3 ha. Na ciekach przepływających przez gminę zainstalowane są dwa jazy na rzece Kamionka w km 10+523 i w km 12+817, które pełnią rolę piętrzącą. Co również istotne, szczególnie dla obszarów o przeznaczeniu rolniczym, rolę odbiorników nadmiaru wody zasadniczo pełnią rowy melioracyjne. Powierzchnia obszarów zmeliorowanych wynosi 642,37 ha, natomiast objętych drenażem – 943,29 ha. Zapisy Programu Ochrony Środowiska, opracowanego w 2021 roku wskazują, że łączna długość rowów melioracyjnych na terenie Gminy wynosiła niemal 80 km, z czego 26 km objętych jest konserwacją. Na bazie prowadzonej inwentaryzacji, dostrzeżono, że stan obecnych urządzeń melioracyjnych nie zapewnia odpowiedniej i wymaganej skuteczności i jest jednym z podstawowych problemów lokalnych. Niezbędnym zatem okazuje się podejmowanie dalszych działań dotyczących konserwacji istniejących urządzeń melioracyjnych, pozyskania środków na te cele, jak również realizacji działań zmierzających do zwiększenia zdolności retencjonowania i optymalizacji stosunków wodnych.

1.4. Klimat i jakość powietrza

Zgodnie z klasyfikacją klimatów według Köppena-Geigera, Gmina Gostycyn znajduje się w strefie umiarkowanego ciepłego klimatu, dla którego charakterystycznym jest obecność znacznych opadów nawet w najsuchszych miesiącach roku. Miesiącem o największej wilgotności względnej jest listopad (87,83%), zaś najniższą wilgotnością charakteryzuje się czerwiec z wynikiem 67,76%. Największą liczbę dni deszczowych odnotowuje się w lipcu (13,23 dnia), zaś najmniejsze opady obserwuje się w lutym (9,30 dni).

Tabela 6. Parametry klimatyczne w poszczególnych miesiącach roku dla Gminy Gostycyn

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Średnia temp. (°C)	-1,6	-0,5	2,7	8,3	13,3	16,6	18,7	18,3	14,2	9	4,6	0,7
Min. temp. (°C)	-3,7	-3,2	-1	3,3	8,2	11,8	14,4	14,1	10,5	6,1	2,5	-1,2
Maks. temp. (°C)	0,4	2,2	6,5	12,9	17,8	20,7	22,7	22,4	18	12,1	6,6	2,5
Opady (mm)	46	37	47	41	67	72	93	71	56	47	43	47
Deszczowe dni (d)	8	7	8	8	9	9	10	9	8	7	7	8
Godziny słoneczne (h)	2,4	3,3	5,2	8,5	10,3	10,7	10,4	9,8	7,1	4,7	2,7	2,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://pl.climate-data.org/europa/polska/kuyavian-pomeranian-voivodeship/gostycyn-456151/#temperature-graph>

Pogoda i warunki atmosferyczne są jednym z czynników determinujących warunki klimatyczne. Innym elementem jest jakość powietrza, której badaniem zajmuje się Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Zgodnie z „Roczną oceną jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim – raportem wojewódzkim za rok 2022”, Gmina Gostycyn włączona jest do strefy kujawsko-pomorskiej (PL0404), obejmującej obszar całego województwa poza aglomeracją bydgoską (PL0401), miastem Toruń (PL0402) i miastem Włocławek (PL0403).

Zgodnie z prezentowanym Raportem, zanieczyszczenie powietrza w województwie kujawsko-pomorskim determinowane jest emisją antropogeniczną, w tym pochodzącą z sektora komunalno-bytowego (emisja powierzchniowa), transportu (emisja liniowa) oraz działalności przemysłowej (emisja punktowa). Analizując pochodzenie emisji powierzchniowych, największym ich źródłem są emisje z budynków ogrzewanych przy pomocy indywidualnych źródeł ciepła, stanowiąc tym samym niemal 97% całkowitej emisji benzo(a)pirenu, 83,4% emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz 64,6% emisji pyłu zawieszonego PM₁₀. Emisje liniowe występują głównie na obszarach, przez które przebiegają główne arterie drogowe generujące duży ruch uliczny i drogowy, dlatego obszary emisji liniowych dotyczą zasadniczo najważniejszych lokalizacji w województwie, w tym dużych miast. Z kolei emisja punktowa, typowa jest dla obszarów, gdzie występuje największa koncentracja działań związanych z przemysłem.

Zgodnie z przeprowadzoną roczną oceną jakości powietrza, strefę kujawsko-pomorską (PL0404), a w tym również obszar Gminy Gostycyn, ze względu na kryteria ustanowione **w celu ochrony zdrowia ludzi** zakwalifikowano do:

- klasy A dotyczącej dwutlenku siarki ze względu na kryterium stężeń 1-godzinnych i kryterium stężeń 24-godzinnych, wskazując tym samym brak przekroczeń,
- klasy A dotyczącej dwutlenku azotu ze względu na kryterium stężeń 1-godzinnych i kryterium stężeń 24-godzinnych, wskazując tym samym brak przekroczeń,
- klasy A dotyczącej tlenku węgla, wskazując tym samym brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego, określonego pod kątem zdrowia,
- klasy A dotyczącej ozonu wg poziomu docelowego i klasy D2 wg poziomu celu długoterminowego, wskazując, brak przekroczenia poziomu docelowego oraz **przekroczenie poziomu celu długoterminowego**,
- klasy C dotyczącej pyłu zawieszonego PM₁₀ ze względu na czas uśrednienia 24-godzin, jak i roku, ukazując tym samym brak przekroczenia,
- klasy A1 dotyczącej pyłu zawieszonego PM_{2,5}, wskazując na brak przekroczenia dopuszczalnych wartości,
- klasy C dotyczącej benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ ze względu na kryterium stężeń średniorocznych dla ochrony zdrowia ludzi, odnotowując tym samym brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego.

Tabela 7. Podsumowanie oceny jakości powietrza i jego składowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
PL0401	aglomeracja bydgoska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
PL0402	miasto Toruń	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
PL0403	miasto Włocławek	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
PL0404	strefa kujawsko - pomorska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	A1

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie kujawsko-pomorskim. Raport wojewódzki za rok 2022”

Ocena wykonana ze względu na ochronę roślin ukazała, iż w strefie kujawsko-pomorskiej odnotowano przekroczenie kryterium celu długoterminowego dla ozonu.

Wobec powyższego, podczas oceny ze względu na ochronę zdrowia ludzi, jak i ze względu na ochronę roślin w roku 2022 w strefie kujawsko-pomorskiej, w tym również na obszarze Gminy Gostycyn wystąpiło przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu. Analizując ujęcie porównawcze Gminy w kontekście ubiegłych lat i raportów publikowanych za lata ubiegłe, obszar Gminy wskazywany ukazywany był w tożsamy sposób.

Podsumowując, jakość powietrza i stan jej ochrony na terenie Gminy Gostycyn ocenić można jako dobrą. Poza stwierdzonym przekroczeniem długoterminowego poziomu ozonu nie odnotowano innych przekroczeń. Efekt w postaci dobrej jakości powietrza determinowany jest przede wszystkim warunkami klimatycznymi, w tym dużym udziałem powierzchni leśnych i podejmowanymi bieżącymi działaniami na rzecz zwiększania jakości powietrza, głównie w sektorze komunalnym. Gmina, jako samorząd tworzący optymalne warunki do życia i rozwoju swoich mieszkańców, w tym również podejmuje inicjatywy na rzecz wysokiej jakości powietrza.

Gmina Gostycyn prowadzi stałe pomiary jakości powietrza. Na jej terenie **działa inteligentny system monitorowania jakości powietrza** w oparciu o sieć sensorów, które w czasie rzeczywistym – 24 godzin na dobę, prowadzą monitoring. Sensor jakości powietrza zamieszczony jest na budynku Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Gostycynie. Urządzenia podają stężenie pyłów zawieszonych PM2,5 oraz PM10, a także temperaturę, ciśnienie i wilgotność powietrza.

Na bazie publikowanych Raportów o stanie Gminy, corocznie na terenie samorządu podejmowane są liczne działania z zakresu termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej. Podejmując działania z zakresu modernizacji energetycznej, dla zachowania kompleksowości i osiągnięcie optymalnego standardu energetycznego do poniesionych środków, do zakresu inwestycji niejednokrotnie włączane są takie elementy jak wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana źródła ciepła na ekologiczne i efektywne, modernizacja instalacji elektrycznej wraz z zastosowaniem energooszczędnych rozwiązań czy też instalacją odnawialnych źródeł energii. Działania z zakresu podniesienia standardu energetycznego budynków skierowane jest również do indywidualnych właścicieli nieruchomości, w tym mieszkańców, którzy z powodzeniem w ostatnich latach korzystali z oferty dostępnej w ramach Programu „Czyste powietrze”. W roku 2023, z terenu Gminy Gostycyn złożonych zostało 112 wniosków o dofinansowanie, z czego zawarto 103 umowy. Na koniec 2023 roku, 69 przedsięwzięć zostało zakończonych, zaś pozostałe są w realizacji. Łączna kwota jaką wypłacono w ramach Programu w roku 2023 wyniosła niemal 1,5 mln zł. Również w poprzednich latach, program

cieszył się znaczącym zainteresowaniem i służył jako pomoc dla mieszkańców Gminy w procesie dostosowania do nowych wymogów energetycznych i ciepłych determinowanych pakietem klimatycznym.

Czynnikiem znacząco oddziałującym na jakość powietrza jest wzrastający udział odnawialnych źródeł energii. Corocznie publikowane opracowania, w tym „Instalacje odnawialnych źródeł energii – stan na 31 grudnia 2023 roku” przygotowanym przez Urząd Regulacji Energetyki¹, wskazuje, że moc zainstalowana instalacji odnawialnych źródeł energii w województwie kujawsko-pomorskim wynosi 30 021,177 MW, z czego w powiecie tucholskim 13 646,180 MW. Na terenie Gminy Gostycyn funkcjonuje jedna instalacja OZE w miejscowości Przyrowa, o mocy zainstalowanej 0,972 MW. W latach 2020-2023 Gmina Gostycyn wydała szereg decyzji dla możliwości budowy farm fotowoltaicznych.

Tabela 8. Zestawienie wydanych decyzji administracyjnych dla inwestycji dot. budowy farm fotowoltaicznych na terenie Gminy Gostycyn

Lp.	Inwestor	Nr decyzji	Data wydania decyzji	Moc instalacji fotowoltaicznej	Lokalizacja inwestycji
1.	Elektrownia PV 37 Sp. z o.o.	PP.6730.33.2020	11-08-2020	1MV	dz. nr 306/14 Wielka Klonia
2.	PCWO ENERGY PROJEKT Sp. z o.o.	PP.6730.8.2023	30-03-2023	25 MV	dz. nr 4, 8/2 Przyrowa
3.	Gostycyn PV Sp. z o.o.	PP.6730.71.2022	17-04-2023	9 MV	dz. 63/1 Gostycyn

Źródło: dane Gminy Gostycyn

Na terenie Gminy funkcjonują również mikroinstalacje, w tym instalacje prosumenckie, które finansowane są zarówno ze środków prywatnych poszczególnych właścicieli gospodarstw domowych i rolnych, jak również mikroinstalacje zasilające budynki publiczne w energię elektryczną oraz ciepłą. Mieszkańcy Gminy Gostycyn chętnie korzystają z dostępnych źródeł finansowania zewnętrznego, w tym Programów Czyste Powietrze czy Mój prąd. Sporym zainteresowaniem w w/w programach była również wymiana pieców z węglowych na pelletowe.

Ponadto, zgodnie z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Gmina Gostycyn leży w III strefie energii wiatrowej korzystnej, co oznacza, że na jego terenie występują sprzyjające warunki meteorologiczne dla rozwoju tego rodzaju energetyki, z czego w zachodniej części występują potencjalne możliwości rozwoju energetyki wiatrowej. Aktualnie jednak, na terenie gminy nie występują instalacje produkujące energię elektryczną z zasobów wiatru. Zasobem wykorzystywanym do produkcji energii jest również woda zasilająca małe elektrownie. Na terenie Gminy zlokalizowane są trzy tego typu instalacje, w tym w Kamienicy i Karczewie na rzece Kamionka o łącznej mocy 54 kW (odpowiednio 40 kW i 14 kW) oraz w Motylu na rzece Sępólna o mocy 25 kW.

¹ <https://www.ure.gov.pl/pl/oze/potencjal-krajowy-oze/8108,Instalacje-odnawialnych-zrodel-energii-stan-na-30-czerwca-2021-r.html> [dostęp 24.09.2022 r.].

2. Społeczeństwo Gminy Gostycyn

2.1. Demografia

Dane ewidencyjne, którymi dysponuje Gmina Gostycyn ukazują, iż na koniec 2023 roku, obszar Gminy zamieszkiwało 5 020 osób, co stanowi niewielki spadek względem roku 2018, kiedy Gminę zamieszkiwało 5 228 osób. W ostatnim pięcioleciu odnotowano spadek na poziomie 208 osób, tj. ok 4%.

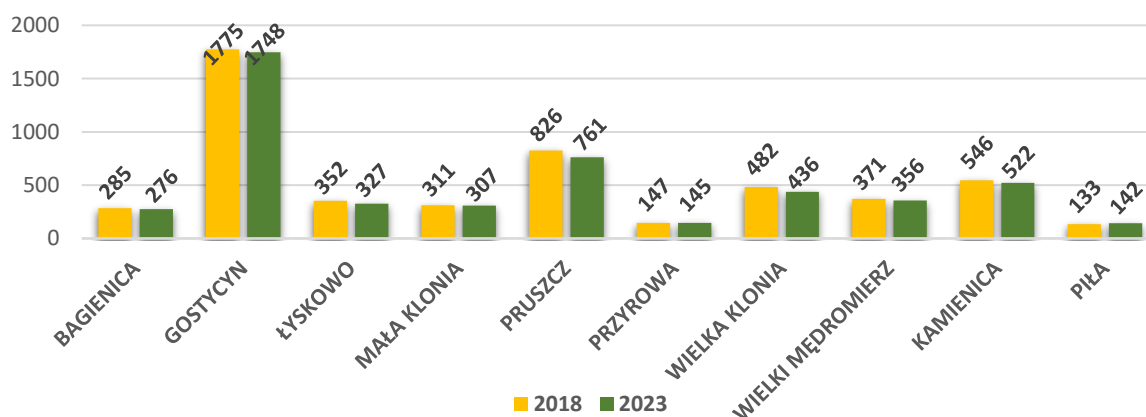
Tabela 9. Liczba ludności gminy Gostycyn w latach 2018-2023

SOŁECTWA	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Różnica 2018/2023
BAGIENICA	285	286	286	284	280	276	-9
GOSTYCYN	1 775	1 766	1 763	1 747	1 752	1 748	-27
ŁYSKOWO	352	349	346	425	326	327	-25
MAŁA KLONIA	311	310	309	312	307	307	-4
PRUSZCZ	826	812	801	799	794	761	-65
PRZYROWA	147	149	147	142	144	145	-2
WIELKA KLONIA	482	467	469	463	447	436	-46
WIELKI MĘDROMIERZ	371	364	363	361	354	356	-15
KAMIENICA	546	560	542	541	525	522	-24
PIŁA	133	131	138	140	141	142	9
RAZEM	5 228	5 194	5 164	5 214	5 070	5 020	-208

Źródło: dane Gminy Gostycyn

Dane demograficzne wskazują, że jedynie w sołectwie Piła odnotowano w ciągu ostatnich pięciu lat wzrost liczby mieszkańców, przy czym wzrost wskazuje jedynie na 9 osób. Najwyższy stopień depopulacji w ujęciu struktury wewnętrznej odnotowany został w sołectwach Pruszc (- 65 os, tj. 8%) oraz Wielka Klonia (- 46 os., tj. 10%). Również analiza dwóch ostatnich lat ukazała, że całkowita liczba mieszkańców w Gminie Gostycyn zmniejszyła się o 50 os., z czego aż o 33 osoby w sołectwie Pruszc.

Wykres 1. Ludność w poszczególnych sołectwach w roku 2018 i 2023

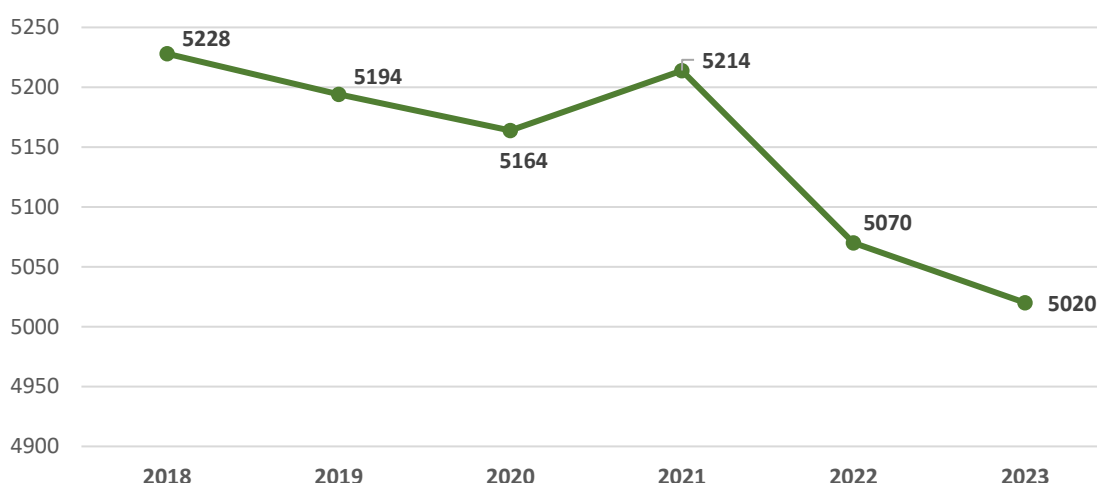

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Gostycyn

Najliczniej zamieszkwanymi sołectwami są sołectwa: Gostycyn (1 748 os.), Pruszcz (761 os.), Kamienica (522 os.) i Wielka Kolonia (436 os.). Natomiast najmniejszą liczbą mieszkańców charakteryzują się sołectwa Piła (142 os.) i Przyrowa (145 os.)

Zmiany demograficzne doprowadziły do spadkowej tendencji w zakresie liczby mieszkańców w latach 2018-2023. Jednak wartości w poszczególnych latach w konkretnych sołectwach są do siebie zbliżone, co oznacza, że wahania mimo spadków są nieznaczne. Szczegółowa struktura dynamiki zmian przedstawiona została na poniższym wykresie. Jedyny wzrost ludności w Gminie nastąpił w latach 2020-2021 (50 os.), w szczególności w sołectwie Łyskowo (os. 79).

Wykres 2. Dynamika zmian liczby ludności w gminie Gostycyn w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Gostycyn

Analiza ludności gminy pod kątem płci wykazuje, że udział kobiet w latach 2018-2023 jest nieco wyższy niż udział mężczyzn. Trend ten utrzymywał się przez większość lat, z wyjątkiem 2023 roku gdzie liczba kobiet i mężczyzn uległa wyrównaniu, osiągając tą samą wartość. Przewaga liczebna kobiet nad mężczyznami występuje także w kraju i regionie. W 2023 r. Gminę Gostycyn zamieszkuje 2 510 kobiet i 2 510 mężczyzn, co wskazuje, że współczynnik feminizacji, określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn wynosił 100.

Tabela 10. Liczba mieszkańców Gminy Gostycyn w podziale na strukturę wewnętrzną i płeć mieszkańców

SOŁECTWA	2018		2019		2020		2021		2022		2023	
	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M
BAGIENICA	150	135	150	136	149	137	149	135	144	136	139	137
GOSTYCYN	897	878	894	872	897	866	890	857	888	864	887	861
ŁYSKOWO	178	174	177	172	176	170	263	162	162	164	163	164
MAŁA KLONIA	152	159	152	158	150	159	151	161	148	159	150	157
PRUSZCZ	418	408	408	404	397	404	397	402	394	400	374	387
PRZYROWA	77	70	78	71	75	72	70	72	71	73	71	74
WIELKA KLONIA	233	249	227	240	226	243	225	238	220	227	216	220
WIELKI MĘDROMIERZ	187	184	183	181	185	178	185	176	180	174	181	175

KAMIENICA	274	272	280	280	272	270	272	269	262	263	261	261
PIŁA	61	72	60	71	64	74	67	73	67	74	68	74
RAZEM	2 627	2 601	2 609	2 585	2 591	2 573	2 669	2 545	2 536	2 534	2 510	2 510
RAZEM K I M	5 228		5 194		5 164		5 214		5 070		5 020	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Gostycyn

Dane Głównego Urzędu Statystycznego wskazują, że w 2023 r. liczba ludności Gminy wynosiła 4 887 osób². Strukturę ludności zamieszkującej gminę analizować można również w ujęciu ekonomicznych grup wieku, tj. ukazania demografii w podziale na osoby w wieku przedprodukcyjnym – osoby młode które nie rozpoczęły jeszcze pracy zawodowej, osoby w wieku produkcyjnym – pozostające w przedziale wiekowym odpowiednim dla aktywności zawodowej oraz osoby w wieku poprodukcyjnym – mieszkańcy w wieku senioralnym. W 2022 r. liczba mieszkańców Gminy Gostycyn w wieku przedprodukcyjnym wynosiła 979 os., w wieku produkcyjnym 2 840 os. oraz w wieku poprodukcyjnym 1 068 os. Odnosząc zjawisko feminizacji do poszczególnych grup wieku zauważyć można, że liczba kobiet, w grupie osób w wieku produkcyjnym jest znacznie niższa aniżeli liczba mężczyzn. Odwrotną tendencję prezentuje grupa osób w wieku senioralnym, gdzie średnio liczba kobiet jest dwukrotnie wyższa aniżeli liczba mężczyzn. Z kolei w wieku 17 lat i mniej zachowana jest równowaga między liczbą kobiet i mężczyzn.

Tabela 11 Ludność Gminy Gostycyn z uwzględnieniem ekonomicznych grup wieku w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Wiek przedprodukcyjny (17 lat i mniej)						
Ogółem	1 038	1 041	1 036	1 024	998	979
Mężczyźni	511	524	515	513	496	492
Kobiety	527	517	521	511	502	487
Wiek produkcyjny						
Ogółem	3 207	3 191	2 985	2 937	2 890	2 840
Mężczyźni	1 763	1 757	1 642	1 611	1 593	1 567
Kobiety	1 444	1 434	1 343	1 326	1 297	1 273
Wiek poprodukcyjny						
Ogółem	946	964	986	1 004	1 042	1 068
Mężczyźni	327	327	345	353	377	392
Kobiety	619	637	641	651	665	676

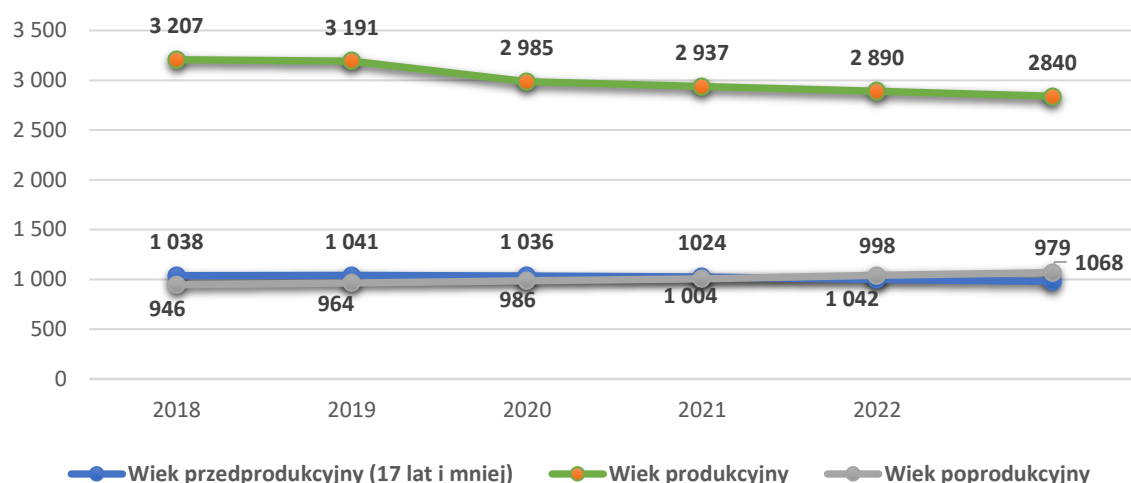
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W ujęciu ogólnym, analiza ekonomicznych grup wieku ukazuje, iż dla Gminy Gostycyn coraz bardziej zauważalny jest trend ogólnokrajowy związany ze starzejącym się społeczeństwem. Zgodnie z powyższymi danymi, osoby w wieku produkcyjnym nadal stanowią główną siłę lokalną, jednak

² Wg danych GUS. Dane te są odmienne w zakresie liczby ludności od statystyk własnych prowadzonych przez gminę.

począwszy od roku 2022 dostrzegana jest zwyżkowa liczba osób w wieku poprodukcyjnym, przekraczająca liczbę mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 3. Tendencje demograficzne w kontekście biologicznych grup wiekowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Struktura ekonomicznych grup wieku ukazuje, że osoby w wieku produkcyjnym, zarówno mobilnym, jak i niemobilnym stanowią 58,11% ogólnej liczby społeczności, przy czym obserwuje się ich coroczny spadek. W 2023 r. osoby w wieku poprodukcyjnym przewyższały liczbę osób młodych o ponad 4% i różnica ta corocznie przybiera na sile. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w 2023 r. wyniósł 28,5 osób i był wyższy o 7 osób w stosunku do 2018 r. Wartość tego wskaźnika dla powiatu tucholskiego wyniosła 29,1 (dla porównania w 2018 – 21,9 osób), natomiast dla województwa kujawsko-pomorskiego wyniosła 31,1 (w 2018 – 27,4 osób).

We wszystkich samorządach przyjętych do porównania, poza Śliwicami, obserwuje się wzrastający udział grupy w wieku przedprodukcyjnym, jednak każdorazowo wzrost ten jest niewielki, na poziomie od 0,2 w Gminie Gostycyn do 1,21 w Gminie Kęsowo. We wszystkich samorządach odnotowano spadek liczby osób w wieku produkcyjnym, z kolei w grupie osób w wieku senioralnym, niezależnie od samorządu, wszystkie charakteryzują się wzrostową tendencją, od 1,88% w latach 2018-2023 w Gminie Kęsowo, do 3,55% dla Gminy Cekcyn. W przedmiotowym obszarze Gostycyna, wzrost udziału grupy w wieku poprodukcyjnym wyniósł 2,87% i wskazuje na jednej z najwyższych wzrostów w badanym obszarze. Przyrost liczebności i udziału osób młodych, w wieku przedprodukcyjnym jest znacznie niższy niż wzrastająca liczba seniorów, co świadczy o postępującym zjawisku starzejącego się społeczeństwa.

Tabela 12. Analiza porównawcza struktury demograficznej w ujęciu biologicznych grup wieku

Nazwa	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	2018	2023	2018	2023	2018	2023
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Gmina Tuchola	19,43	20,1	59,98	56,7	20,59	23,2
Gmina Śliwice	20,46	20,4	62,94	60	16,59	19,6

Gmina Gostycyn	19,99	20,03	61,78	58,11	18,23	21,85
Gmina Kęsowo	20,49	21,7	61,59	58,5	17,92	19,8
Gmina Cekcyn	21,28	21,6	61,88	58,00	16,85	20,4
Gmina Lubiewo	21,32	22,2	60,89	58,00	17,78	19,8
powiat tucholski	20,20	20,8	61,05	57,8	18,75	21,4
województwo kujawsko-pomorskie	18,10	18,3	60,94	58,6	21,10	23,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zagadnieniem istotnym z punktu widzenia potrzeb rozwojowych i planowania dalszych inwestycji jest wskazanie zapotrzebowania społecznego. Istotnym elementem opisu demograficznego jest również zagadnienie przyrostu i ruchu naturalnego w Gminie. W 2023 roku w Gminie Gostycyn urodziło się 41 dzieci, w tym po 18 dziewczynek i 23 chłopców. Przywołane dane statystyczne wskazują, że liczba urodzeń w roku 2023 jest mniejsza aniżeli w roku 2018 o 13 dzieci, co stanowi spadek o 24%. W przypadku liczby zgonów obserwuje się ustabilizowaną sytuację, z jednoczesnym niewielkim spadkiem. Podczas gdy w roku 2018 odnotowano 57 zgonów, tak w roku 2023 wskaźnik spadł do poziomu 51 osób, tj. o 11%, co może świadczyć o wzrastającej roli profilaktyki zdrowotnej, lepszym zdrowiu mieszkańców Gostycyna.

Tabela 13. Ruch naturalny w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023

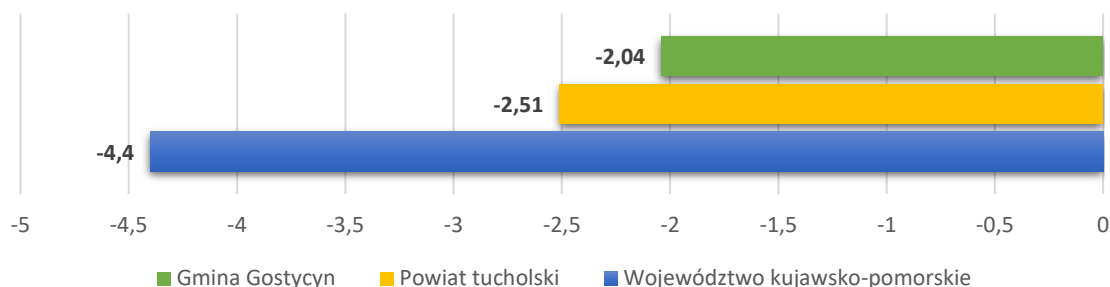
Ruch naturalny		2018	2019	2020	2021	2022	2023
Urodzenia żywe	ogółem	54	49	52	39	47	41
	mężczyźni	23	27	29	21	29	23
	kobiety	31	22	23	18	18	18
Zgony ogółem	ogółem	57	47	53	59	40	51
	mężczyźni	33	28	28	33	19	30
	kobiety	24	19	25	26	21	21
Zgony niemowląt	ogółem	0	0	1	0	0	0
	kobiety	0	0	1	0	0	0
Przyrost naturalny	ogółem	-3	2	-1	-20	7	-10
	mężczyźni	-10	-1	1	-12	10	-7
	kobiety	7	3	-2	-8	-3	-3
urodzenia żywe na 1000 ludności		10,38	9,49	10,41	7,82	9,5	8,36
zgony na 1000 ludności		10,96	9,1	10,61	11,83	8,08	10,39
przyrost naturalny na 1000 ludności		-0,58	0,39	-0,2	-4,01	1,41	-2,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Gmina Gostycyn w ostatnim roku osiągnęła ujemny przyrost naturalny wynoszący -2,04 na 1000 mieszkańców. Również w poprzednich latach wskaźnik ten utrzymywał się na poziomie wartości ujemnych z incydentalnym wzrostem w kierunku dodatniego przyrostu w roku ubiegłym. Ujemny

przyrost naturalny ma znaczący wpływ na kształtowanie struktury demograficznej, a tym samym prowadzi do postępującego zjawiska starzejącego się społeczeństwa.

Wykres 4 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców dla Gminy, powiatu i województwa w roku 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Porównując wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie względem powiatu tucholskiego i województwa kujawsko-pomorskiego, zauważyć można, że przyrost w Gminie jest wyższy aniżeli w powiecie oraz znacznie wyższy od poziomu dla województwa.

Innym wskaźnikiem obrazującym tendencję zmian w zakresie struktury demograficznej jest wskaźnik salda migracji na 1000 osób, który za rok 2023 dla Gminy Gostycyn wynosi -2,65, osiągając tym samym wskaźnik niższy niż w roku 2018., jak również ukazujący cykliczny jego spadek, co wskazuje na poprawiającą się sytuację i zatrzymywanie mieszkańców na terenie Gminy. Charakterystycznym dla Gminy jest ujemny wskaźnik w całym analizowanym okresie, co wskazuje, iż corocznie odnotowuje się więcej wymeldowań aniżeli zameldowań, jednak corocznie liczna wymeldowań maleje. Najwyższa liczba zameldowań w Gminie została odnotowana w 2020 roku, kiedy to liczba mieszkańców zwiększyła się o 39 osób. W przypadku wymeldowań, rok 2022 ukazał najwyższą liczbę (68 os.). Struktura wskazuje, że na obszarze Gminy odnotowuje się więcej wymeldowań aniżeli zameldowań, co może świadczyć o niewystarczającej atrakcyjności osiedleńczej Gminy i konieczności wdrożenia rozwiązań inwestycyjnych i wspomagających podniesienie warunków i jakości życia i osiedlania się na terenie Gminy Gostycyn.

Tabela 14. Ruch migracyjny na terenie Gminy Gostycyn w latach 2018-2022

Ruch migracyjny - wskaźniki	j.m.	2018	2019	2020	2021	2022	2023
migracje wewnętrzne na pobyt stały - napływ	os.	26	23	39	34	34	28
migracje wewnętrzne na pobyt stały - odpływ	os.	62	56	58	64	68	41
migracje zagraniczne na pobyt stały - emigracja	os.	0	1	4	1	7	0
saldo migracji wewnętrznych	os.	-36	-33	-19	-30	-27	-13
saldo migracji zagranicznych	os.	0	-1	-4	-1	-7	0
saldo migracji ogółem na 1000 ludności	os.	-6,92	-6,58	-4,6	-6,21	-6,87	-2,65

saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	os.	-6,9	-6,4	-3,8	-6	-5,5	-2,6
saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności	os.	0	-0,19	-0,8	-0,2	-1,41	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Ukazanie tendencji demograficznej możliwe jest dzięki ujęciu prognozowanemu. W celu szacunkowego określenia liczby ludności na terenie Gminy Gostycyn w perspektywie do 2040 r. posłużono się Prognozą ludności gmin na lata 2023-2060, publikowaną przez Główny Urząd Statystyczny. Do analizy przyjęto lata 2025-2040.

Wykres 5. Prognoza liczby ludności Gminy Gostycyn do 2040 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Prognoza ludności na lata 2023-2060

Sporządzona prognoza liczby ludności Gminy, zaprezentowana na poniższym wykresie ma wyłącznie charakter szacunkowy i opiera się na prognozie opracowanej dla Gminy Gostycyn na podstawie ogólnokrajowych trendów, która wskazuje jednak na spadek liczby ludności obszarów wiejskich w perspektywie do 2040 r. W związku z ogólną sytuacją demograficzną kraju oraz prognozami dla powiatu i gminy, można spodziewać się, że liczba mieszkańców Gminy Gostycyn będzie niższa, co oznacza również zmiany w zakresie popytu na poszczególne usługi publiczne.

Struktura demograficzna prezentująca dane prognostyczne wskazuje, iż corocznie liczba mieszkańców Gminy będzie się zmniejszała, osiągając tym samym poziom 4 011 mieszkańców w roku 2040. Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców Gminy, prognozowane jest również postępujące zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Struktura biologicznych grup wieku ukazuje, że w roku 2040 liczba seniorów znacznie przekraczać będzie liczbę osób młodych. Osoby w wieku senioralnym stanowią będą 33% ogółu społeczeństwa, podczas gdy osoby młode – w wieku przedprodukcyjnym jedynie 12% ogółu społeczności lokalnej. Gmina Gostycyn, w trosce o zabezpieczenie obecnych seniorów, jak również przygotowując się na postępujące zmiany demograficzne, zapewnia działanie na terenie gminy dwóch ośrodków wsparcia dziennego dla seniorów, tj.

- Dziennego Domu Seniora+, zapewniającego dostępność dla 20 osób, działającego w Gostycynie,
- Klubu Senior+, znajdującego się w Wielkim Mędromierzu, w którym prowadzone są zajęcia również dla 20 uczestników.

Ponadto na terenie Gminy działają również: Rodzinny Dom Opieki w Wielkim Mędromierzu dla 8 podopiecznych oraz Kluby Seniora: „Wrzos” w Gostycynie obejmujący 25 uczestników, „Malwa” w Pruszczu grupujący 23 uczestników i Klub Seniora „Spokojna Przystań” w Kamienicy, do którego należy 9 uczestników. Kluby uzyskują wsparcie z budżetu gminy na realizację celów statutowych oraz posiadają bezpłatny dostęp do pomieszczeń z zasobów komunalnych, gdzie korzystają z zaplecza socjalnego. Gmina podejmuje wszelkie starania, aby zaplecze wykorzystywane przez seniorów do ich aktywizacji i integracji społecznej spełniało niezbędne wymogi i sprzyjało organizacji życia społecznego osób starszych.

Podsumowując, zarówno obecny stan demografii, jak i jej prognoza wskazują na pogłębianie negatywnych trendów demograficznych. Pomimo obecnej, stosunkowo dobrej sytuacji demograficznej w porównaniu do innych samorządów powiatu tucholskiego, jak i województwa kujawsko-pomorskiego, w tym jednego z najwyższych udziałów osób w wieku przedprodukcyjnych i jednego z najmniejszych udziałów seniorów w ogólnej demografii gminnej, prognoza wskazuje na nieuchronność pogłębiania się zjawiska starzejącego się społeczeństwa.

Na przestrzeni lat obserwuje się spadkową tendencję w liczebności osób zamieszkujących teren Gminy. Mimo, iż proces depopulacji charakteryzuje się znacznie wolniejszą dynamiką niż ma to miejsce w sąsiednich samorządach, prognoza demograficzna ukazuje kontynuację tego trendu. Na takie kształtowanie struktury demograficznej niewątpliwie wpływać będzie ujemny przyrost naturalny, ujemne saldo migracji, jak również postępujące zjawisko starzejącego się społeczeństwa. Istotnym wnioskiem, jaki wynika z przeprowadzonej analizy jest konieczność bieżącego dostosowywania oferty usług publicznych do postępujących trendów demograficznych. Wzrastająca liczba osób starszych determinuje konieczność wdrożenia rozwiązań związanych przygotowaniem systemu opieki i usług specjalistycznych dostosowanych i uwzględniających potrzeby społeczeństwa, czego przykładem są działające na terenie Gminy ośrodki dziennego pobytu oraz organizacje grupujące i aktywizujące seniorów. Wzrastające potrzeby opiekuńczo- zdrowotne mogą też determinować dodatkowe miejsca pracy dla osób wkraczających na rynek pracy.

Przeprowadzona analiza ukazała również problem demograficzny opisując wyludnienie obszaru Gminy Gostycyn, w szczególności przez osoby młode, które nie dostrzegają wystarczających warunków do rozwoju i kształtowania dalszego życia pozostają w rodzinnych miejscowościach. Koniecznym do wdrożenia będą rozwiązania wpływające na zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy wraz z zapewnieniem możliwości zatrudnienia i rozwoju osobistego i zawodowego, co wspomóc może ograniczenie zjawiska migracji z obszaru Gminy. Powszechnym pozostaje już zjawisko, kiedy młodzi ludzie, po zakończeniu edukacji decydują się na przeprowadzkę do większych jednostek czy miast, w tym przede wszystkim do Bydgoszczy jako ośrodka regionalnego szukając tym samym lepszych perspektyw na budowanie swojego rozwoju, zarówno osobistego, jak i zawodowego, a tym samym jedynie w nielicznych przypadkach decydują się na powrót w rodzinne strony. Wobec tego, dostrzegany pozostaje rozbudowa usług publicznych i dostosowanie ich do aktualnych trendów demograficznych i społecznego zapotrzebowania.

2.2. Ochrona zdrowia i zagrożenia społeczne

Opieka zdrowotna

Zgodnie z wyciągiem z Rejestru Podmiotów wykonujących działalność leczniczą, na terenie Gminy Gostycyn praktykę lekarską prowadzą:

- M. HOFMAN, E. KUPC S.C. z siedzibą przy ul. Kapitańskiej 2/5 w Gdyni, prowadzący praktykę lekarską w Gostycynie w ramach Przychodni przy ul. Bydgoskiej 14, zapewniającej:
 - ✓ Poradnię lekarza POZ oferującą dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej, medycyny rodzinnej i pozostałych usług pomocniczych,
 - ✓ Poradnię pielęgniarki POZ,
 - ✓ Poradnię położonej POZ,
 - ✓ Punt szczepień,
 - ✓ Gabinet zabiegowy,
 - ✓ Poradnię rehabilitacyjną,
 - ✓ Dział fizjoterapii.
- Michał Malak M A L M I z siedzibą przy ul. Złotowskiej w Witunii, prowadzący w Pile przy ul. Brzozowej praktykę z zakresu:
 - ✓ Medical Spa,
 - ✓ Pracowni fizjoterapii,
 - ✓ Pracowni krioterapii,
 - ✓ Pracowni fizykoterapii,
 - ✓ Pracowni hydroterapii,
 - ✓ Pracowni masażu leczniczego,
 - ✓ Pracowni leczenia obrzęku limfatycznego.

Również na terenie miejscowości Bagienica działa prywatny gabinet lekarza rodzinnego POZ. Na terenie Gminy stacjonuje również Zespół Ratownictwa Medycznego – Podstawowego (ul. Bydgoska 12, Gostycyn), realizujący wyjazdową pomoc lekarską wraz z ratownictwem medycznym, będący oddziałem zamiejscowym „Szpitala Tucholskiego” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

W gostycyńskiej przychodni zdrowia dostępna jest też opieka stomatologiczna w ramach Centrum Stomatologicznego Dentist, oferujące leczenie stomatologiczne dla dorosłych i dla dzieci wraz z ofertą protetyki, chirurgii i ortodoncji stomatologicznej. Usługi stomatologiczne w ramach Centrum zasadniczo są odpłatne, jednak na przełomie II i III kwartału 2025 roku realizowany będzie program bezpłatnej opieki stomatologicznej dla mieszkańców, finansowany z budżetu Gminy Gostycyn.

Księga rejestrowa podmiotu wskazuje również na działalność poradni medycyny estetycznej. Na terenie Gminy funkcjonuje również jedna apteka.

Zakres świadczeń medycznych oferowanych przez gostycyńską służbę zdrowia obejmuje wizyty domowe, teleporady, porady dla dzieci chorych i zdrowych, porady dla osób powyżej 65 roku życia, porady udzielane pacjentom przewlekłe chorym. W przychodni możliwe jest wykonanie badania USG standardu jamy brzusznej, tarczycy i innych, a także USG Doppler z kolorowym obrazowaniem. Realizowane są też liczne programy szczepień ochronnych. Do dyspozycji pacjentów dostępni są lekarze ogólni, pediatrzy, specjaliści i pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej oraz położna. Placówka zapewnia możliwość skorzystania z opieki zdrowotnej w ramach poradni ginekologicznej oraz

dziecięcej. Od niedawna, w Centrum Medycznym uruchomiona została bezpłatna szkoła rodzenia dla kobiet po 21 tygodniu ciąży.

Również wprowadzona w wyniku pandemii możliwość odbycia teleporady, utrzymana została do dnia dzisiejszego i cieszy się niestąbnym zainteresowaniem mieszkańców. Zgodnie z danymi przekazanymi przez podmiot leczniczy, w 2022 roku zarejestrowano 4 980 świadczeniobiorców, tj. 98,22% ogólnej liczby mieszkańców Gminy Gostycyn.

Centrum Medyczne w Gostycynie jest placówką, która dokonuje bieżących działań na rzecz rozwoju i uzupełnienia oferty medycznej i opiekuńczej o elementy wyposażenia, jak i usługi, które odpowiadają bieżącemu zapotrzebowaniu, w tym podstawowej opiece zdrowotnej w zakresie chorób cywilizacyjnych. Przykładem takiego działania jest uzupełnienie oferty medycznej o dostępność rehabilitacji przy wykorzystaniu nowego sprzętu – fali uderzeniowej.

Najbliżej gminy Gostycyn zlokalizowane są następujące placówki medyczne:

- „Szpital Tucholski”, którego udziałowcem jest m.in. Gmina Gostycyn,
- Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna w Tucholi, Koronowie i Chojnicach.

Dane publikowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że na 1 przychodnię przypada 5 020 mieszkańców, co jest wartością znacznie wyższą aniżeli dla powiatu tucholskiego czy pobliskich gmin. Dane te ukazują rok 2023, jednak dla rzetelnego porównania poszczególnych samorządów przyjęto dane z roku 2022.

Tabela 15. Dane porównawcze ukazujące dostępność do opieki zdrowotnej (2022 r.)

	Przychodnie ogółem	Liczba mieszkańców/ 1 przychodnie	Porady lekarskie w ramach POZ	Porady lekarskie AOS	Liczba aptek/ punktów aptecznych	Ludność na aptekę ogólnodostępną
Gmina Tuchola	8	2 468	94 915	177 260	7	2 821
Gmina Śliwice	2	2 804	34 905	32 240	2	2 804
Gmina Gostycyn	2	2 535	25 287	25 860	1	5 020
Gmina Kęsowo	2	2 107	15 931	15 931	1	4 213
Gmina Cekcyn	2	3 387	28 837	29 081	1	6 773
Gmina Lubiewo	2	2 921	22 836	22 836	1	5 842
Powiat tucholski	18	2 617	220 046	305 873	12	3 926

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Zgodnie z powyższymi danymi, w każdym ze wskazanych samorządów znajdują się co najmniej 2 przychodnie, co wskazywałoby na znaczącą dostępność do opieki zdrowotnej. Analizując jednak zakres świadczeń dostępnych w ramach przychodni na obszarach wiejskich, warto zauważyć, że podstawową opiekę zdrowotną prowadzi co do zasady jedna z przychodni, zaś druga jest podmiotem świadczącym ofertę rehabilitacyjną, fizjoterapeutyczną, itp. – sytuacja taka zachodzi m.in. w Gostycynie. Zatem dane statystyczne ukazują znacznie wyższą dostępność do podstawowej opieki zdrowotnej, niż ma to miejsce faktycznie.

Bazując jednak na bazie powyższych danych, zauważyć można, że Gmina Gostycyn charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźników obrazujących dostępność do aptek i punktów aptecznych, gdyż do obsługi wszystkich mieszkańców z terenu Gminy dedykowana jest tylko jedna apteka. Kluczowym elementem wskazującym na dobrą dostępność oraz wysoką jakość opieki medycznej w Gminie Gostycyn jest również możliwość wypożyczenia sprzętu specjalistycznego, uruchomionego przez Urząd Gminy. Punkt umożliwia wypożyczenie materacy przeciwodłęzynowych, jak również innych sprzętów, które podlegają cyklicznemu uzupełnieniu. Z wypożyczalni skorzystać mogą wyłącznie mieszkańcy Gminy Gostycyn, na zasadach określonych w regulaminie punktu.

Budynek Ośrodka Zdrowia w Gostycynie jest własnością Gminy Gostycyn, jednak na bazie postępowania przetargowego na dzierżawę budynku, udostępniony został podmiotowi wykonującemu działalność leczniczą, na bazie zawartej umowy. Wcześniej, do 01.10.2019 roku, w Gminie działał Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który poddany został likwidacji.

Zatem, zakres dostępnej oferty medycznej oraz okołomedycznej dostępnej dla mieszkańców Gminy Gostycyn obejmuje najważniejsze świadczenie pozwalające realizować podstawową opiekę zdrowotną będącą gwarantem zachowania dobrego zdrowia, wczesnego rozpoznania schorzeń i diagnostyki. Dodatkowe aspekty oferty okołomedycznej, w tym dostępna oferta rehabilitacyjna, stomatologiczna oraz wypożyczalnia sprzętu medycznego jest elementem, który znacząco wpływa na jakość opieki medycznej, zaś niedaleko odległość od placówki szpitalnej w Tucholi powoduje, iż dostępność i jakość opieki medycznej w Gminie Gostycyn oceniać można jako odpowiadającą potrzebom zdrowotnym mieszkańców.

Zagrożenia społeczne i stopień ich przeciwdziałania

Obszarem prowadzenia działalności opiekuńczej i zdrowotnej jest też obszar działań podejmowanych na rzecz profilaktyki zdrowia, w tym również rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz sytuacji o znaczeniu kryzysowym. Prowadzenie działań z tego zakresu, jak również integracja osób uzależnionych od alkoholu jest jednym z zadań własnych gminy ujętych w katalogu przedstawionym w ustawie o samorządzie gminnym. Na terenie Gminy obowiązuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii na rok 2024. Diagnoza przeprowadzona na cele Programu wskazała, że do największych lokalnych zagrożeń należą:

- uzależnienia, w tym przede wszystkim uzależnienie alkoholowe będące wynikiem przewlekłego stresu i napięcia towarzyszącego zmaganiu się z trudnościami codziennego życia,
- spożywania alkoholu i innych substancji zabronionych w miejscach publicznych,
- sporadyczne akty jazdy pojazdami w stanie nietrzeźwości,
- wzrastające przekonanie u dzieci i młodzieży o niezbędności alkoholu do dobrej zabawy,
- niska świadomość dzieci i młodzieży w kwestii szkodliwości używek, w tym również alkoholu,
- zachowania agresywne i przemocowe wśród dzieci i młodzieży na bazie obserwowanych wzorców.

Na bazie danych udostępnianych przez Posterunek Policji w Gostycynie za 2022 rok, dostrzec można, że służby podjęły 24 interwencje domowe, co stanowi spadek niemal o 50% względem roku 2014 oraz 3-krotny wzrost względem liczby podjętych interwencji w 2018 roku. Służby policyjne podejmują na terenie Gminy również inne działania, w tym z zakresu:

- Niebieskiej Karty (9 zgłoszeń w roku 2022, tj. o 10 mniej niż w roku 2018 r.);
- zgłoszeń ofiar przemocy (11 zgłoszeń w roku 2022 r., tj. o 42% mniej niż w roku 2018 r.),
- zgłoszeń do wystąpienia z udziałem sprawców pod wpływem alkoholu, do których doszło 8-krotnie w 2022 roku,
- skierowania wniosku o leczenie dla 16 osób (o 2 mniej niż w roku 2018),
- 4 interwencji z udziałem nietrzeźwych kierowców, tj. o 50% mniej niż w roku 2018 oraz niemal 4-krotnie mniej niż w roku 2013.

Dane te ukazują, że zasadniczo obserwuje się znacząco niższy stopień angażowania służb publicznych w kontekście aktów przemocy, wandalizmu czy innych wykroczeń i przestępstw, których sprawcy znajdowali się pod wpływem alkoholu i innych używek. Wzrost liczby interwencji odnotowywany jest w przypadku interwencji domowych, co zachodzi w większości w przypadku rodzin marginalizowanych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wskazuje, że corocznie z różnych form pomocy korzysta wiele rodzin i ich członków, z czego rodziny alkoholowe są jedną z głównych grup docelowych. Obserwuje się corocznie zmniejszający udział rodzin i osób pobierających świadczenia pomocy społecznej z powodów determinowanych przez chorobę alkoholową, jednak nadal problem ten jest istotnym zagrożeniem.

Tabela 16. Liczba rodzin i osób w rodzinach alkoholowych korzystająca z pomocy społecznej

	Ilość rodzin/ilość osób korzystających z różnych form pomocy	Ilość osób z powodu alkoholizmu
2018	240 rodzin/ 410 osób	22 rodziny/ 36 osób
2019	143 rodziny/ 297 osób	36 rodziny/ 58 osób
2020	19 rodzin/ 27 osób	25 osób
2021	117 rodzin/ 262 osoby	30 rodzin/ 45 osób
2022	151 osób	30 osób
2023	117 rodzin/ 264 osób	14 rodzin/ 18 osób

Źródło: Uchwała nr LX/430/2023 Rady Gminy Gostycyn z dnia 28 grudnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2024 rok

Na terenie Gminy działa punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków także dla osób postępujących w sposób szkodliwy i ryzykowny. Punkt Konsultacyjny w ramach poradnictwa prowadzonego w 2023 roku udzielił 77 porad, z czego:

- 9 - to porady skierowane do osób uzależnionych i współuzależnionych,
- 1 porada udzielona osobie uzależnionej i współuzależnionej doświadczającej jednocześnie trudności związanych z przemocą domową,
- 26 porad udzielonych osobom z objawami chorób psychicznych (depresji, stanów depresyjnych, stanów lękowych) lub zaburzeniami rozwojowymi.

Względem roku poprzedniego, w każdej z tych kategorii, jak i w ogólnym ujęciu, z porad psychologicznych Punktu Konsultacyjnego nastąpiło podwojenie ilości udzielonych porad, co może wskazywać na konieczność szerszego spojrzenia na problematykę profilaktyki zdrowia oraz poradnictwa psychologicznego.

2.3. Edukacja

Obecna sieć placówek edukacyjnych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Gostycyn obejmuje placówki szkoły podstawowej, w ramach których funkcjonują oddziały przedszkolne, oddziały edukacji wczesnoszkolnej oraz klasy IV-VIII. Gmina pozostaje organem prowadzącym dla:

- Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Gostycynie,
- Szkoły Podstawowej im. Ks. Józefa Bruskiego w Pruszczu,
- Przedszkola „Niezapominajka” w Gostycynie,
- Żłobka „Motylek” w Gostycynie.

Na obszarze Gminy nie funkcjonują szkoły ponadpodstawowe, jak również placówki opiekuńczo-edukacyjne działające poza publicznym systemem. Będąc organem prowadzącym dla żłobka, przedszkola oraz szkół podstawowych, Gmina Gostycyn ma realny i faktyczny wpływ na kształtowanie warunków i jakości edukacji.

Do placówek w znacznej większości uczęszczają dzieci i młodzież z obszaru Gminy, jednak wyjątkiem nie są również dzieci spoza obwodu danej szkoły. Do szkół na terenie Gminy w roku szkolnym 2021/2022 uczęszczało 456 uczniów, z czego największą część stanowili uczniowie Szkoły Podstawowej w Gostycynie.

Tabela 17. Liczba uczniów w placówkach edukacyjnych w Gminie Gostycyn w latach 2017-2022

	2017/ 2018	2018/ 2019	2019/ 2020	2020/ 2021	2021/ 2022
Szkoła Podstawowa w Gostycynie	437	388	366	354	356
w tym oddział przedszkolny	31	34	19	17	-
w tym klasy I-III	138	83	129	115	126
klasy VI-VIII	299	305	237	239	230
Szkoła Podstawowa w Pruszczu	84	99	93	99	100
w tym oddział przedszkolny	24	21	19	13	17
w tym klasy I-III	37	36	30	34	30
klasy VI-VIII	47	63	63	65	70
Przedszkole „Niezapominajka”	84	113	146	140	156
Żłobek „Motylek”	-	-	17	21	26
Łącznie Szkoły Podstawowe	521	487	459	453	456
Łącznie Przedszkola	139	168	184	170	173

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gostycyn

Powyższe zestawienie wskazuje, że liczba uczniów corocznie pozostaje na poziomie zbliżonym do siebie, nie wskazując na większe wahania w ujęciu rok do roku. Spadek obserwuje się jednak w zestawieniu ostatniego z zanalizowanych okresów z początkiem, tj. rokiem szkolnym 2017/2018, kiedy to w placówkach edukacyjnych na terenie Gminy pozostawało 521 uczniów. Co jednak istotne w początkowej fazie przyjętej do analizy, tj. do 2019 roku, na terenie Gminy funkcjonowały 4 placówki

Szkół Podstawowych (również w Wielkiej Kloni i Wielkim Mędromierzu), natomiast do 2021 roku – 3 placówki (poza wskazanymi również w Wielkiej Kloni). Obecnie uczniowie pozostający wcześniej w obwodach zamkniętych placówek, przeniesieni są do Szkoły Podstawowej w Gostycynie. W placówkach edukacyjnych na etapie szkoły podstawowej, na terenie Gminy wydzielone są 23 oddziały, w tym 14 w gostycyńskiej szkole oraz 9 w Szkole Podstawowej w Pruszczu.

Przedszkole zapewnia opiekę dzieciom w ramach 7 wydzielonych grup, w tym po jednej grupie dedykowanych dzieciom 6-letnim, dzieciom 5, 6 letnim, dzieciom 5-letnim, dzieciom 4,5 i 6 letnim, dzieciom 3-letnim oraz dwie grupy dedykowane dzieciom 3,4-letnim. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Gminie Gostycyn pozostaje na poziomie 86,5%, co jest wynikiem wyższym niż odnotowywany w poszczególnych samorządach powiatu tucholskiego, jak również nieznacznie wyższym niż dla powiatu (84,1%). Szczegółowe porównanie ukazuje poniższe zestawienie, wskazując jednocześnie, że wskaźnik dla Gminy Gostycyn jest niższy niż dla województwa kujawsko-pomorskiego.

Tabela 18. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – porównanie samorządów

		2018	2019	2020	2021	2022
Gmina Tuchola	%	92,1	90,7	81,9	81	84,9
Gmina Śliwice	%	72,1	72,6	68,1	77,9	80,8
Gmina Gostycyn	%	76,3	80,5	75,8	74,9	86,5
Gmina Kęsowo	%	84,3	76,3	83,3	81,9	80,8
Gmina Cekcyn	%	78,4	79,9	76,8	84	85,8
Gmina Lubiewo	%	76,7	79,2	78	82,1	83,1
powiat tucholski	%	93,1	82,9	78,5	80,7	84,1
województwo kujawsko-pomorskie	%	83,3	85,3	82	85,1	89,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Placówki edukacyjne, dla których organem prowadzącym jest Gmina Gostycyn prowadzi edukację językową w kierunku języka angielskiego i niemieckiego. Z kolei w ramach oferty opiekuńczo-wychowawczej realizowanej w przedszkolu i żłobku, prowadzona jest edukacja z zakresu języka angielskiego. Każda ze szkół podstawowych dysponuje zapleczem bibliotecznym, które podlega bieżącemu doposażaniu i poprawie dostępności do wysokiej jakości zasobu czytelniczego i edukacji bibliotecznej. Biblioteki szkolne są filiami Gminnej Biblioteki Publicznej w Gostycynie.

Oferta programowa Szkoły Podstawowej w Gostycynie obejmuje edukację na poziomie ośmioklasowej. Zgodnie ze Statutem Szkoły, do obwodu przynależą miejscowości: Gostycyn, Kamienica, Przyrowa, Piła i Leśniczówka Leontynowo, Wielka Klonia, Mała Klonia, osada Karczewo, Wielki Mędromierz, Łyskowo, osada leśna Świt, osada leśna Żółwiniec, leśniczówka Żółwiniec. W ramach placówki dostępna jest pracownia informatyczna wyposażona w sprzęt komputerowy przeznaczony do użytku uczniów i nauczycieli, laboratorium przyrodnicze. Obiekt i przestrzeń wokół placówki wyposażone są w monitoring szkolny. W ramach infrastrukturalnego wymiaru placówki edukacyjnej dostrzegane są potrzeby inwestycyjne dotyczące potrzeb utworzenia i wyposażenia pracowni fizycznej, matematycznej, geograficznej, pracowni polonistycznej, studia nagrań, Sali gimnastycznej, hali sportowej oraz Biblioteki.

Obecna oferta dydaktyczna obejmuje szerokie działania edukacyjne zarówno w ramach obowiązkowej podstawy programowej, jak również w ramach zajęć pozaszkolnych – zajęć wyrównawczych, rozwijających i aktywizujących. Placówka organizuje różnorodne działania, inicjatywy i konkursy dedykowane uczniom, obejmuje różnorodny zakres tematyczny i przedmiotowy, jak również uczestniczy i przygotowuje uczniów do reprezentacji szkoły w konkursach o znaczeniu regionalnym, wojewódzkim i ogólnokrajowym. W ramach inicjatyw rozwijających pasje i zainteresowania uczniów, w tym również ich kreatywność i poczucie integracji w grupie są kółka zainteresowań, w tym m.in. kółko plastyczne, czy zajęcia sportowe.

Przy Szkole Podstawowej Gostycynie znajduje się w wyznaczony i dobrze wyposażony plac zabaw, z którego korzystają dzieci szkolne w klasach I – III w ramach oferty programowej oraz dzieci w formie rekreacji poza zajęciami szkolnym. Szkoła posiada również wydzieloną salę gimnastyczną, jak również jest zlokalizowana w bezpośredniej bliskości Centrum Sportu i Rekreacji, które stanowi podstawowe zaplecze sportowo-rekreacyjne w Gminie. Obok Szkoły Podstawowej umiejscowione jest też Astrobaza oraz plac sportowy z wydzielonymi i przystosowanymi boiskami sportowymi. W ostatnim roku rozpoczęto działania związane z termomodernizacją Szkoły Podstawowej wraz z budową dwóch łączników między budynkami oraz dostosowaniem obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym montażem platformy dla osób niepełnosprawnych wewnątrz budynku oraz pochylni dla osób poruszających się na wózku przed wejściem do budynku.

Również Szkoła Podstawowa w Pruszczu dysponuje zapleczem sportowym w postaci pełnowymiarowego boiska sportowego do gry w piłkę nożną, boiska do gry w siatkówkę. Ponadto, w ramach placówki dostępne są:

- pracownia informatyczna z 11 komputerami,
- komputery przeznaczone do użytku uczniów w licznie 26 sztuk,
- laboratorium przyrodnicze.

Na terenie Szkoły znajduje się monitoring szkolny. Obiekt przystosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami jedynie w niewielkim stopniu, gdyż posiada tylko podjazd zlokalizowany przed wejściem głównym do budynku. Istotną potrzebą inwestycyjną jest zatem dalsze przystosowanie obiektu do standardów dostępności, w tym m.in. pomieszczeń sanitarnych i toalet. Przy szkole funkcjonuje oddziału przedszkolny zapewniający dostępność opieki i edukacji dla od 4 do 6 roku życia.

Oferta edukacyjna placówki edukacyjnej realizuje zagadnienia podstawy programowej wraz z działaniami rozwijającymi potencjał uczniów z zakresu edukacji sportowej, plastycznej, matematycznej, jak również przygotowania dzieci i młodzieży do wystąpień w ramach konkursów i inicjatyw na szczeblach lokalnych, regionalnych, wojewódzkich czy krajowych. Podstawą programowa obejmuje elementy edukacji włączeniowej.

Budynek Przedszkola „Niezapominajka” jest obiektem stosunkowo nowym, oddanym do użytku w maju 2019 roku. Jest również siedzibą Żłobka „Motylek”. W kontekście zapewnienia odpowiednich warunków edukacyjnych dla dzieci przedszkolnych niezbędne jest doposażenie obiektu, w tym głównie sal w monitory interaktywne, tablety oraz wyposażenie cyfrowe pozwalające na wprowadzenie nowej jakości edukacji, nawiązującej do technologii i zwiększenie efektów kształcenia na etapie przedszkola. Ponadto, zarówno nauczyciele, jak i sami uczniowie wraz z ich rodzicami dostrzegają potrzeby w zakresie wprowadzenia i rozszerzenia obecnego katalogu zajęć, w tym m.in. dodatkowych godzin z zakresu rytmiki, zumbi i innych działań aktywizujących. Budynek z uwagi, iż jest stosunkowo nowym

obiektem, jest też przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – przedszkole znajduje się na jednej kondygnacji, zaś do budynku prowadzi wejście bezprogowe. W obiekcie znajduje się też 1 toaleta w pełni przystosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Wśród odbiorców ofert edukacyjnej Przedszkola pozostają zarówno dzieci z terenu gminy, jak również spoza jej obwodu. Na terenie Przedszkola i Żłobka znajduje się monitoring, zapewniający bezpieczeństwo użytkowników. W obiekcie zastosowano posadzki antypoślizgowe, zaś w części wykorzystywanej przez Żłobek dostępna jest pochylnia.

Infrastruktura szkolna i sportowa podlegają bieżącym działaniom mającym na celu podniesienie jakości i komfortu użytkowania zaplecza szkolnego, niezbędnego dla szerokiej, dostosowanej i atrakcyjnej oferty edukacyjnej.

Wobec powyższego, wszystkie placówki szkolne i opiekuńcze prowadzą ofertę dydaktyczną i wspierającą rozwój dziecka, w tym rozwój przedszkolaka oraz starszych dzieci. Zaplecze infrastrukturalne placówek edukacyjnych jest zasadniczo właściwe, umożliwiające prowadzenie rozległej oferty dydaktycznej. Dostrzega się potrzebę bieżącego doposażania, drobnych remontów funkcjonalnych wraz z dostosowaniem placówek do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Gmina Gostycyn, z uwagi iż do placówek na jej terenach uczęszczają dzieci spoza miejscowości, w których znajduje się szkoła, zapewnia dowóz. Obecnie usługi w zakresie dowozu dzieci do szkół oraz ich odwozu po zakończonych zajęciach świadczy Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „Kamionka” Sp. z o.o. w Gostycynie. Dowóz finansowany jest przez Gminę w wysokości 51%, zaś pozostały koszt ponosi Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Od lutego 2023 roku, dodatkowym kosztem jest odwóz ucznia ze Szkoły Podstawowej w Pruszczu do Łyskowa. Zarówno infrastruktura przystankowa, jak i pojazdy, którymi realizowane są dowozy dzieci szkolnych polegają bieżącym kontrolom technicznym, oraz naprawom. To co również istotne, Gmina Gostycyn realizuje i pokrywa dowóz dzieci do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Tucholi

Rozwinięta oferta dydaktyczna, wspomagająca kompetencje społeczne i poznawcze uczniów determinuje poziom edukacji, którego jedną z przyjmowanych miar jest statystyka wyników egzaminów ósmoklasisty względem średniej wojewódzkiej i krajowej.

Tabela 19. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w placówkach edukacyjnych w Gminie Gostycyn w latach 2020-2023

		Szkoła Podstawowa w Gostycynie		Szkoła Podstawowa w Pruszczu	
		wartość %	stanin	wartość %	stanin
2020	j. polski	57,00%	4	54,00%	4
	matematyka	45,00%	5	36,00%	3
	j. angielski	52,00%	4	49,00%	3
2021	j. polski	66,00%	7	46,00%	2
	matematyka	55,00%	5	47,00%	4
	j. angielski	58,00%	4	54,00%	4

2022	j. polski	64,00%	5	71,00%	7
	matematyka	53,00%	5	47,00%	4
	j. angielski	55,00%	4	51,00%	3
2023	j. polski	64,14%	6	70,67%	7
	matematyka	52,55%	4	47,00%	3
	j. angielski	55,27%	4	51,17%	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/> oraz danych Gminy Gostycyn

Ukazane zestawienie wyników ósmoklasisty w placówkach edukacyjnych z terenu Gminy Gostycyn ukazują corocznie zbliżone wyniki, przy czym większą jednostajnością charakteryzują się wyniki uzyskiwane przez uczniów Szkoły Podstawowej w Gostycynie. Co również istotne, to corocznie do egzaminów z tej placówki podchodzi średnio 36 uczniów do roku 2021 oraz średnio 68 osób w dwóch ostatnich analizowanych latach. Znaczący wzrost liczebności wynikał z przeniesienia uczniów do gostycyńskiej placówki ze szkoły w Wielkim Mędromierzu oraz Wielkiej Klonii. W Szkole Podstawowej w Pruszczu corocznie do egzaminu ósmoklasisty podchodzi średnio 15 osób. Analizując wyniki osiągnięte przez uczniów z terenu Gostycyn w ujęciu przedmiotowym, najwyższej osiągnięte są z języka polskiego, zaś najniższe z matematyki. Zgodnie z ujęciem skali staninowej w przeważającej mierze uczniowie szkół w Gostycynie i w Pruszczu osiągają wyniki poniżej średniej (stanina 4), natomiast w przypadku SP w Pruszczu w roku szkolnym z języka polskiego zanotowała wynik 46,00% (stanina 2) wskazuje na poziom bardzo niski. Ostatnie z notowanych rekordów wskazują, iż wyniki egzaminu ósmoklasisty w placówkach szkolnych na terenie Gminy notują wyniki powyżej średniej z języka polskiego, jak również poniżej średniej z matematyki i z j. angielskiego.

W ujęciu porównawczym, Gmina Gostycyn wykazuje niemal najwyższe wyniki w każdym z analizowanych lat, przy czym koniecznym jest uwzględnienie, iż na średnią dla całej gminy przekłada się również liczebność grupy zadającej. Ponadto w samorządach innych aniżeli Gostycyn, poza trzema wskazanymi przedmiotami: j. polskim, matematyką, j. angielskim, podchodzili również do innych przedmiotów, w tym głównie do egzaminów kończących edukację językową z j. niemieckiego. Do takiego egzaminu przystąpili uczniowie szkół podstawowych z Cekcyna, Lubiewa, Śliwic i Tucholi.

Ujmując wyniki jako średnią gminną, zauważyć można iż w grupie porównawczej Gmina Gostycyn prezentuje najwyższe wartości, co świadczy o wysokiej jakości edukacji, jaką prowadzą placówki szkolne. Zarówno poziom edukacji oceniany jest jako w pełni realizujący wymaganą podstawę programową, tak i uczniowie wykazują się wysokim zaangażowaniem w zakresie edukacji i rozwijania swoich pasji, co prowadzi do ich coraz lepszego wykształcenia i poprawy perspektyw na dalsze życie i edukację. Szczegółowe zestawienie ukazujące poszczególne wyniki z egzaminów ósmoklasisty ze wskazaniem porównania dla j. polskiego, matematyki i j. angielskiego ukazuje poniższe zestawienie.

Tabela 20. Wyniki egzaminów ósmoklasistów w grupie porównawczej

		Gmina Tuchola	Gmina Śliwice	Gmina Gostycyn	Gmina Kęsowo	Gmina Cekcyn	Gmina Lubiewo
2020	j. polski	50,09%	49,15%	59,60%	54,34%	54,23%	53,82%

	matematyka	40,15%	30,56%	46,67%	42,06%	37,05%	38,11%
	j. angielski	41,71%	29,58%	47,48%	42,77%	40,29%	41,59%
2021	j. polski	53,93%	53,51%	56,67%	55,90%	56,83%	49,82%
	matematyka	39,62%	38,15%	42,93%	29,24%	46,13%	37,84%
	j. angielski	52,60%	45,51%	51,38%	49,45%	51,08%	50,69%
2022	j. polski	53,54%	59,31%	61,93%	53,73%	54,52%	50,30%
	matematyka	50,24%	41,06%	53,23%	41,54%	57,45%	52,18%
	j. angielski	54,82%	51,24%	57,66%	49,17%	51,65%	43,26%
2023	j. polski	60,94%	64,70%	65,16%	62,51%	59,57%	60,45%
	matematyka	42,18%	46,61%	51,69%	44,52%	47,44%	46,90%
	j. angielski	53,75%	48,58%	54,64%	51,53%	49,84%	49,07%

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>

Wyniki uzyskiwane przez uczniów szkół z terenu Gminy Gostycyn każdorazowo są wyższe aniżeli średnia powiatowa i wojewódzka, oraz nieznacznie niższe niż średnia dla kraju.

Tabela 21. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty z danymi dla powiatu i województwa

2020/2021			
	j. polski	matematyka	j. angielski
Gmina Gostycyn	56,67%	42,93%	51,38%
Powiat tucholski	51,10%	39,94%	50,85%
Województwo kujawsko-pomorskie	57,40%	43,29%	43,29%
Polska	60,00%	47,00%	66,00%
2021/2022			
	j. polski	matematyka	j. angielski
Gmina Gostycyn	61,93%	53,25%	57,66%
Powiat tucholski	55,09%	49,49%	52,13%
Województwo kujawsko-pomorskie	58,10%	53,40%	63,05%
Polska	67,00%	57,00%	67,00%
2022/2023			
	j. polski	matematyka	j. angielski
Gmina Gostycyn	65,16%	51,69%	54,64%
Powiat tucholski	63,23%	45,45%	51,93%
Województwo kujawsko-pomorskie	66,11%	48,70%	61,79%
Polska	66,00%	53,00%	66,00%
2023/2024			

	j. polski	matematyka	j. angielski
Gmina Gostycyn	59,61%	35,33%	38,17%
Powiat tucholski	57,09%	41,75%	53,35%
Województwo kujawsko-pomorskie	58,15%	45,69%	61,22%
Polska	61,00%	52,00%	66,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEqzaminow/> i <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/wyniki-egzaminu-osmoklasisty-2022>

Reasumując, **edukacja w Gminie Gostycyn oceniana jest na dobrym poziomie**. Oferta edukacyjna zawiera elementy wspierające pracę i rozwój ucznia, w tym również ucznia z dysfunkcjami poznawczymi. Kluczowym dla prowadzenia statutowej działalności edukacyjnej jest zapewnienie zasobów lokalnych i odpowiedniego zaplecza. Istotne pozostaje też bieżące doposażanie placówek edukacyjnych w sprzęt i pomoce dydaktyczne. Dotychczasowy rozwój i działalność edukacyjna prowadzone są w sposób efektywny, czego wyrazem jest dobre przygotowanie merytoryczne uczniów. Dążyć zatem należy do utrzymania obecnego kierunku, w jakim rozwijana jest działalność i infrastruktura edukacyjna, zapewniająca odpowiednie warunki do nauki ze szczególnym zwróceniem uwagi na rozwój oferty edukacyjnej o elementy, które nadal prowadziłyby do zwiększania atrakcyjności oferty dydaktycznej i samej edukacji w Gminie Gostycyn. Dostrzegana jest zatem potrzeba poszerzania i rozwoju oferty zajęć dodatkowych, w tym zarówno szkolnych, jak i pozaszkolnych, nawiązujących i pozwalających na tworzenie warunków do rozwoju pasji i zainteresowań dzieci i młodzieży, zastępując konieczność dowozu dzieci do większych ośrodków miejskich na planowane zajęcia rozwijające.

Dzięki zapewnieniu zarówno edukacji na poziomie szkoły podstawowej, jak również opieki przedszkolnej i żłobkowej w formule publicznej, Gmina Gostycyn jak organ prowadzący ma również realny wpływ na kształtowanie jakości i warunków edukacji. W obecnym stanie Gmina dysponuje odpowiednią liczbą miejsc opieki przedszkolnej i żłobkowej, zapewniając dostępność dzieciom z terenu Gminy, jak również spoza obszaru gminnego, jednak przedmiotowa kwestia popytu względem opieki przedszkolnej i żłobkowej jest punktem bieżącego zainteresowania władz gminnych.

2.4. Kapitał społeczny mieszkańców

Istotnym aspektem społeczeństwa obywatelskiego jest jakość kapitału społecznego oceniana przez pryzmat aktywności mieszkańców Gminy, przejawiającej się udziałem w życiu społeczno-kulturalnym oraz aktywnością w organizacjach społecznych, inicjatywach i stowarzyszeniach. Zgodnie z danymi ujawnionymi w Krajowym Rejestrze Sądowym i rejestrze gminnym, na obszarze Gminy Gostycyn działa 37 podmiotów wpisanych do Rejestru Stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i ZOZ. Wśród stowarzyszeń i organizacji zarejestrowanych na terenie Gminy Gostycyn pozostają m.in.:

- „Borowiackie Stowarzyszenie Wędkarskie” (Gostycyn),
- Stowarzyszenie Duszpasterska Wspólnota Rolników (Łyskowo),
- Gminny Klub Sportowy „Myśliwiec” w Gostycynie (Gostycyn),
- Gminny Związek Kółek Rolniczych (Gostycyn),
- Kółko Rolnicze w Wielkim Mędromierzu (Wielki Mędromierz),
- Lokalna Grupa Rybacka „Borowiacka Rybka” (Gostycyn),

- Ochotnicza Straż Pożarna w Bagienicy (Bagienica),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gostycynie (Gostycyn),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Łyskowie (Łyskowo),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Małej Kloni (Mała Klonia),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pruszczu (Pruszcz),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkiej Kloni (Wielka Klonia),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkim Mędromierzu (Wielki Mędromierz),
- Ochotnicza Straż Pożarna Zakładowa w Kamienicy (Kamienica),
- Stowarzyszenie „Pasma” (Pruszcz),
- Stowarzyszenie Mieszkańców i Miłośników Piły nad Brdą „Buko” (Piła),
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Pruszcz (Pruszcz),
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Burchat” (Gostycyn),
- Związek Zawodowy Pracowników w Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska w Gostycynie” (Gostycyn),
- Caritas przy parafii Gostycyn,
- Caritas przy parafii Wielki Mędromierz,
- Związek Emerytów i Rencistów (Gostycyn),
- Gminna Rada Kobiet (Gostycyn),
- Koło Gospodyń Wiejskich w Bagienicy,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Łyskowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich we Wielkim Mędromierzu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Wielkiej Kloni,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Przyrowie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Małej Kloni,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Pruszczu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kamienicy,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Gostycynie,
- Grupa AA Odwaga Gostycyn,
- Grupa Wsparcia AL.-Anon Gostycyn,
- Młodzieżowy Klub Wolontariuszy AMBARASY Pruszcz,
- Klub Seniora WRZOS Gostycyn,
- Klub Seniora „MALWA”,
- Uczniowski Klub Sportowy Borowiak Gostycyn,
- Uczniowski Klub Sportowy Sokół Pruszcz,
- Przedsiębiorstwo Społeczne Górnicza Wioska sp. z o. o. (Piła),
- Spółdzielnia Socjalna „Borowiacki Wigor (Gostycyn),
- Klub Seniora w Wielkim Mędromierzu

Na podstawie liczby zarejestrowanych podmiotów można uznać, że mieszkańcy Gminy podejmują różnorodne aktywności na rzecz poprawy jakości życia, organizując się w ramach stowarzyszeń i innych form wspólnotowych, prowadząc aktywne działania na rzecz rozwoju lokalnego. Na bazie powyższych danych wskazać można, iż profil prowadzonych organizacji, stowarzyszeń, czy fundacji jest bardzo zróżnicowany, poczynawszy od sportowych klubów uczniowskich, przez stowarzyszenia mieszkańców

poszczególnych części i jednostek strukturalnych Gminy, organizacji prowadzących liczne działania społeczno-kulturalne, aż po inicjatywy skupiające się na ogólnej promocji i rozwoju regionu. Wśród wskazanych podmiotów wyróżnić należy organizacje charakterystyczne dla obszarów wiejskich, jakimi są Ochotnicze Straże Pożarne, a także organizacje grupujące poszczególne grupy wiekowe, w tym seniorów. Przywołane dane pozwalają również wskazać, że działania podejmowane przez stowarzyszenia i organizacje pozarządowe skupiają się co do zasady na płaszczyźnie lokalnej.

Poziom zaangażowania mieszkańców Gminy oraz ich gotowość do włączania się w realizowanie polityk lokalnych opisuje wskaźnik organizacji społecznych na 1000 mieszkańców. Im więcej podmiotów o charakterze społecznym i samorządowym, działających w celu rozwoju lokalnego, tym większa jest różnorodność form i faktycznego wpływu mieszkańców na jakość życia. Wskaźnik ten obrazuje również poziom partycypacji społecznej, zaś jego ujęcie w perspektywie kilku ostatnich lat pozwala na wskazanie rzeczywistej tendencji.

Tabela 22. Zmiana wskaźnika liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w grupie porównawczej

	2018	2019	2020	2021	2022		Różnica
Gmina Tuchola	3,7	3,9	4,0	4,1	4,2		0,5
Gmina Śliwice	5,0	5,0	5,0	5,0	5,4		0,4
Gmina Gostycyn	2,7	2,7	2,8	3,2	3,2		0,5
Gmina Kęsowo	4,7	4,9	5,0	5,0	5,0		0,3
Gmina Cekcyn	3,7	3,6	4,0	4,4	4,4		1,1
Gmina Lubiewo	4,3	4,7	5,1	5,0	5,0		0,7
Powiat tucholski	3,9	4,1	4,2	4,4	4,4		0,5
Województwo kujawsko-pomorskie	3,1	3,2	3,3	3,5	3,6		0,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://monitorrozwoju.pl/>

Dane statystyczne prezentują najniższy poziom zaangażowania społecznego w Gminie Gostycyn w grupie porównawczej, jednak wielokrotnie zachodzi sytuacja, w której dane statystyczne nie są w stanie ukazać realnego stanu faktycznego. Na terenie Gminy mimo, iż podmiotów społecznych w tym organizacji i inicjatyw pozarządowych nie jest zbyt wiele, to podejmują aktywne działania, skupiają rzeszę mieszkańców, jak również podejmują różnorodne zagadnienia i aspekty działalności. Co jednak istotne, to przy zmniejszającej się liczbie ludności, wskaźnik utrzymuje trend wzrastający we wszystkich gminach powiatu tucholskiego. Najwyższym wzrostem cieszy się Gmina Cekcyn, zaś najniższym Gmina Kęsowo. Gostycyn plasuje się na uśrednionej pozycji.

Wobec powyższego, mieszkańcy Gminy chętnie angażują się **aktywności społeczne**, co świadczy o ich zaangażowaniu i partycypacji w życiu społecznym Gminy Gostycyn. Mimo najniższego wskaźnika organizacji społecznych na 1000 mieszkańców, dla Gminy Gostycyn notowany jest jeden z najwyższych wzrostów, co przy spadkowej tendencji demograficznej potwierdza znaczący poziom zaangażowania społecznego. Istotne zatem będzie rozwijanie współpracy samorządu gminnego z istniejącymi organizacjami społecznymi, w tym organizując wspólnie inicjatywy i wydarzenia i zachęcając w ten sposób mieszkańców do uczestnictwa w lokalnych organizacjach, wskazując, iż partycypacja społeczna jest wyrazem realnej możliwości współdecydowania o istotnych czynnikach rozwoju.

3. Bezpieczeństwo socjalne i publiczne

3.1. Bezpieczeństwo socjalne

Zakres bezpieczeństwa socjalnego realizowany jest głównie poprzez pomoc udzielaną osobom potrzebującym wsparcia, zaś podstawowym instrumentem pozostają świadczenia i zakres pomocy społecznej. Zadania gminne z zakresu pomocy społecznej podejmowane są przez jednostki organizacyjne Gminy, w tym przede wszystkim przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostycynie.

W ostatnim roku sprawozdawczym, pomocą społeczną objęte było 175 gospodarstw domowych oraz 350 mieszkańców Gminy. Corocznie ze świadczeń pomocy społecznej korzysta niemal równa liczba mieszkańców, przy czym liczba gospodarstw domowych korzystających ze świadczeń w roku 2023 jest znacząco wyższa niż w początkowym okresie analizy. W przypadku osób pozostających w gospodarstwach domowych wskazywany jest jedynie nieznaczny spadek względem wielkości początkowej, przy czym w stosunku rocznym zauważany jest wzrost zapotrzebowania społecznego na świadczenia pomocy społecznej.

Tabela 23. Dane prezentujące poziom korzystania ze świadczeń pomocy społecznej

	2018	2019	2020	2011	2022	2023
Gospodarstwa domowe	142	181	131	117	125	175
Osoby w gospodarstwach domowych	398	532	330	321	286	350

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Problemy w zakresie bezradności oraz niemożności samodzielnego radzenia sobie z trudnościami codziennego dnia rozpatrywać można również w kategoriach powodów, które są najczęściej wskazywanymi determinantami potrzeby skorzystania ze środowiskowej pomocy społecznej. Z uwagi iż, dla roku 2023 nie prowadzono statystyk dotyczących liczby osób pozostających w rodzinach, którym udzielane były świadczenia, analizę zasadniczo odnosi się do okresu 2018-2022 roku. Corocznie, trudnością z jaką mierzy się największa liczba rodzin, a zarazem osób pozostających w rodzinach jest ubóstwo deklarowane w przypadku 65 rodzin i 159 osób. Co jednak istotne, biorąc pod uwagę dynamikę, obserwowany jest spadek liczby rodzin, dla których ubóstwo jest znaczącym ograniczeniem dla zapewnienia standardu życia. W perspektywie ostatnich 5 lat odnotowano spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu ubóstwa na poziomie niemal 36 %, co ma przełożenie na zmniejszenie liczby osób pozostających w tych rodzinach o 119, tj. o 42,8%. Istotnym czynnikiem społecznym jest też bezrobocie, z którym mierzy się 118 mieszkańców Gminy Gostycyn, oraz 53 rodziny, dla których bezrobocie któregoś z członków pozostaje bez pracy. Bezrobotni na terenie Gminy stanowią niespełna 6% ogólnej grupy osób w wieku produkcyjnym, zaś bezrobotni pobierający świadczenia społeczne z tego tytułu stanowią 67% ogólnej liczby osób bezrobotnych w Gminie, co może wskazywać że pomimo spadkowej tendencji, bezrobocie może być ujmowane jako problem społeczny. Również alkoholizm członków rodzin jest czynnikiem, który determinuje jakość i znacząco obniża poziom standardu życia, co determinuje potrzebę wsparcia środkami pomocy społecznej. Mimo, iż problem alkoholizmu dotyka corocznie niższą liczbę mieszkańców, jak również

corocznie mniej mieszkańców Gminy korzysta z tego tytułu z pomocy społecznej, to istotne jest aby utrzymać obecny trend, a tym samym kontynuować działania związane z profilaktyką i prewencją.

Odwrotnym trendem opisać można wielodzietność rodzin, jako powód determinujący potrzebę wspomagania świadczeniami pomocy społecznej. Obserwuje się dynamiczną strukturę – podczas gdy w roku 2018 ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 7 rodzin i objęto wsparciem 54 osoby, tak w roku 2020 wsparcie skierowano do 22 rodzin i 130 osób, zaś w roku 2022 do 35 rodzin i 173 osób w nich pozostających. Wzrastające koszty życia w powiązaniu z problemami społecznymi, takimi jak bezrobocie któregoś z członków rodzin, niepełnosprawność czy inne oraz modelem rodziny wielodzietnej powoduje, iż utrzymanie rodzin jest zadaniem niezmiernie trudnym pod względem ekonomicznym. Co jednak istotne świadczenia udzielane są nie tylko w formie finansowej w postaci zasiłków, ale również niematerialnej (np. posiłki w szkołach).

Szczegółową strukturę oraz dynamikę zmian zachodzących w pobieraniu świadczeń pomocy społecznej z uwagi na poszczególną powody jej udzielania, obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela 24. Powody udzielania świadczeń pomocy społecznej w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023³

	2018		2019		2020		2021		2022		2023	
	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w rodzinie
ubóstwo	101	278	62	149	55	136	63	150	65	159	24	-
bezrobocie	86	249	79	230	65	197	45	106	53	118	60	-
niepełnosprawność	55	128	46	96	36	72	42	71	4	6	41	-
rodziny wielodzietne	7	54	6	42	22	130	10	64	35	173	4	-
rodziny z problemem niepełnosprawności	6	19	15	44	19	62	5	15	9	24	24	-
alkoholizm	23	30	13	33	15	19	32	48	12	16	10	-

Źródło: dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gostycynie

Co również istotne, jedynym czynnikiem który jest całkowicie niezależny od samego pobierającego świadczenia pomocy społecznej jest problem niepełnosprawności, z jaką się zmagają. Wielokrotnie problem niepełnosprawności któregoś z członka rodzin jest czynnikiem, który wymaga wzmożonych nakładów finansowych, pomocy psychologicznej oraz innych świadczeń, dzięki którym rodzina może zachować chociażby podstawowy standard życia. Dane statystyczne ukazują, że zasadniczo corocznie pobieranych jest mniej świadczeń społecznych z tytułu niepełnosprawności, co mogłoby również wskazywać na wzrastający poziom samodzielności osób z niepełnosprawnościami, wzrastającą dozę pomocy ze strony innych członków rodzin, czy osób z otoczenia osoby niepełnosprawnej.

³ Dane prezentujące stan w końcu grudnia w latach 2018-2022 oraz na koniec października 2023 r.

Dane prezentowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wskazują również, że corocznie liczba świadczeń niepieniężnych znacząco przekracza liczbę udzielanych świadczeń pieniężnych. Obserwowany jest zmniejszający się udział specjalnych zasiłków opiekuńczych (2018 r. – 249 szt.; 2022 r. – 9 szt.), jak również znaczący wzrost wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych (2018 r. – 225 szt.; 2022- 1081 szt.). Od roku 2022 zasiłki opiekuńcze nie są wypłacane przez GOPS. Zrównana jest z kolei liczba wypłacanych zasiłków pielęgnacyjnych dla osoby niepełnosprawnej powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności, jak również zasiłków pielęgnacyjnych wypłacanych seniorom, którzy ukończyli 75 rok życia.

Zasadniczo dane statystyczne wskazują, że w roku 2023 wsparcie z pomocy społecznej otrzymało prawie 6,97% ogólnej liczby wszystkich mieszkańców Gminy Gostycyn. Mimo wskazanego wcześniej spadku liczby udzielanych świadczeń społecznych względem roku 2018, to względem porównania corocznego i 2021 roku notuje się wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, co potwierdza potrzebę kontynuacji i wdrażania nowych rozwiązań, które mogłyby przyczynić się do zwiększenia aktywizacji, wsparcia i pomocy osobom potrzebującym.

W ramach dostępnych form pomocowych, polityka społeczna Gminy obejmuje również:

- „**Opieka 75+**” - działania oparte o realizację usług opiekunek zatrudnionych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gostycynie, finansowany ze środków Programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej,
- **opieka w ramach Domu Dziennego Pobytu w Gostycynie**, oferujący seniorom zajęcia terapeutyczne, rehabilitacyjne i fizjoterapeutyczne w ramach przygotowanego zaplecza infrastrukturalnego, wyposażonego w wentylację oraz niezbędny sprzęt taki jak: UGUL, laser, lampa Sollux, aparat do elektroterapii, ciśnieniomierz, rower, orbitrek, rotory, drabinki, krzesło do masażu, apteczkę pierwszej pomocy, materac rehabilitacyjny,
- **działania z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania, jak również rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.**

Co również istotne, na terenie Gminy funkcjonuje Placówka opiekuńczo-wychowawcza nr 1 będąca placówką całodobową, socjalizacyjną w zakresie opieki i wychowania dzieci. Organem prowadzącym dla placówki jest Powiat Tucholski. Placówka udostępnia zaplecze przygotowane dla 14-rga dzieci w wieku od 10 do 18 lat, z możliwością kontynuacji nauki i dalszego pobytu do ukończenia 25-go roku życia. W placówce mogą przebywać też dzieci młodsze, poniżej 10-go roku życia, o ile zostały przyjęte do ośrodka ze starszym rodzeństwem lub matką/ojcem tego dziecka. Do końca 2022 roku, w placówce przebywało 15 wychowanków, którzy objęci byli obowiązkiem szkolnym. W zależności od możliwości intelektualnych i rozwojowych uczęszczają do różnego typu szkół.

Gmina, poprzez wyspecjalizowane jednostki samorządowe podejmuje i z sukcesem corocznie realizuje wiele inicjatyw i projektów mających na celu podniesienie jakości życia mieszkańców, obejmujących zakres wsparcia mieszkańców w zwiększaniu samodzielności i aktywności, profilaktyki oraz przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom, jak również inicjatywy i wydarzenia przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu. Zauważyć należy również, że w grupie gospodarstw i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej pozostają osoby zarówno długotrwale lub ciężko chore, osoby niepełnosprawne, niemające fizycznej możliwości pracować i pozostawać niezależnymi ekonomicznie, ale również osoby w pełni sprawne fizycznie, których bierność i niesamodzielność wynika z powielania zastanych wzorców. Działania z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej skierowane są głównie do drugiej ze wskazanych grup, które poprzez uczestnictwo zdolne są dostrzec możliwość zmiany

dotychczas praktykowanego standardu wraz ze zwiększaniem poziomu samodzielności osobistej, ekonomicznej i rodzinnej.

Odnotowywany spadek liczby mieszkańców uzależniających swój codzienny byt od świadczeń pomocy społecznej jest trendem pozytywnym, ukazującym wzrastającą samodzielność ekonomiczną, rodzinną, zawodową i osobistą. Gmina Gostycyn prezentuje jeden z niższych wskaźników pobierania świadczeń społecznych, o czym świadczy fakt, iż beneficjenci świadczeń pomocy społecznej w Gminie Gostycyn stanowią 5,80% ogólnej liczby ludności zamieszkującej obszar samorządu, podczas gdy w grupie porównawczej średnim wynikiem jest 11,35 % ogółu ludności.

Tabela 25. Analiza porównawcza pod względem liczby beneficjentów pomocy społecznej

	2018	2019	2020	2021	2022		Różnica	Różnica procentowa 2022-2018
Liczba gospodarstw korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej								
Gmina Tuchola	627	565	441	383	323		304	48,48%
Gmina Śliwice	194	166	44	124	124		70	36,08%
Gmina Gostycyn	142	181	131	117	125		17	11,97%
Gmina Kęsowo	161	148	313	102	108		53	32,92%
Gmina Cekcyn	203	173	159	143	157		46	22,66%
Gmina Lubiewo	191	162	135	118	98		93	48,69%
powiat tucholski	1 553	1 378	1 327	996	1 035		518	33,35%
Beneficjenci korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej								
Gmina Tuchola	1 610	1 388	1 046	9 10	7 840		826	51,30%
Gmina Śliwice	632	547	450	387	394		238	37,66%
Gmina Gostycyn	398	532	330	321	286		112	28,14%
Gmina Kęsowo	436	416	987	267	271		165	37,84%
Gmina Cekcyn	620	504	461	395	416		204	32,90%
Gmina Lubiewo	652	520	410	336	279		373	57,21%
powiat tucholski	4 410	3 785	3 703	2 600	2 568		1 842	41,77%

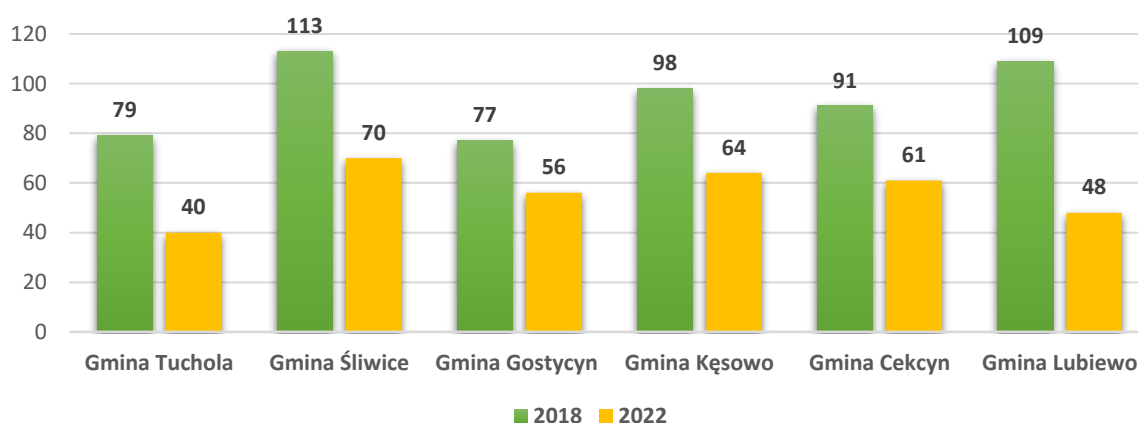
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W roku 2022 na terenie Gminy Gostycyn świadczenia społeczne pobierało 286 mieszkańców, co stanowi niemal najmniejszą wartość spośród analizowanej grupy samorządów. Analiza dynamiczna ukazała, że w przypadku wszystkich samorządów odnotowuje się systematyczny spadek w zakresie liczby gospodarstw i osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Dane statystyczne ukazują, że najniższy spadek procentowy w okresie ostatniego pięciolecia przypada dla Gminy Gostycyn, jednak spadek ten należy odnieść do liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, która niemal przez okres całej analizy przybierała najniższą wartość. Ukazane dane wskazują Gminę Gostycyn, jako samorząd, dla którego uzależnienie swojego bytu mieszkańców

od świadczeń pomocy społecznej pozostaje niemal na najniższym poziomie, co wskazuje na znaczącą zaradność i samodzielność mieszkańców.

Wskaźnikiem opisującym poziom pobierania świadczeń społecznych przez mieszkańców samorządów jest ujęcie liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców. Zgodnie z tym wskaźnikiem, w roku 2022 Gminę Gostycyn charakteryzuje najniższy poziom zmiany w stosunku do roku 2018, przy czym wartości ukazane dla roku 2018 ukazują najniższy poziom angażowania środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gostycyna. Również w roku 2022, poziom udzielania środowiskowej pomocy społecznej na terenie Gostycyn ukazuje jeden z najniższych wskaźników, co potwierdza wcześniejsze analizy. Poziom uzależnienia codziennego bytu od pomocy społecznej wśród mieszkańców Gostycyna jest jednym z najmniejszych w powiecie tucholskim, a tym samym mieszkańcy wykazują najwyższą aktywność i samodzielność społeczną i ekonomiczną w grupie analizowanych jednostek. Szczegółowe ujęcie wskaźnika przedstawia poniższy wykres.

Wykres 6. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w grupie porównawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://analizy.monitorrozwoju.pl>

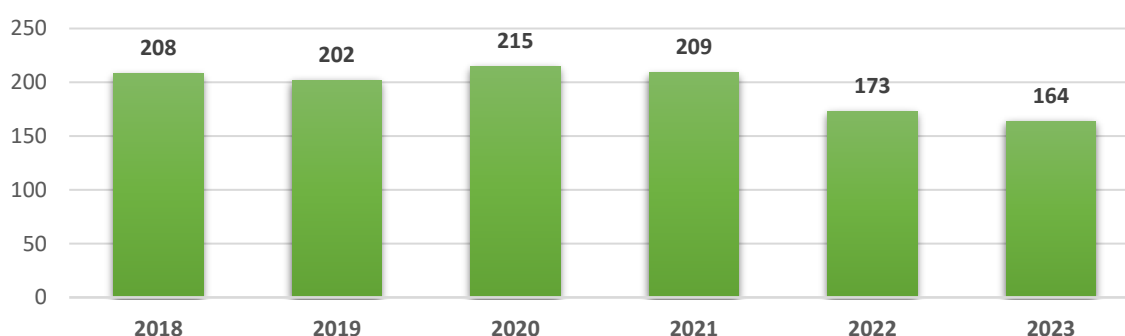
Najniższe wartości wskaźników prezentują Gmina Tuchola i Gmina Lubiewo. W przypadku obu samorządów obserwuje się znaczący spadek, co wskazuje na zmianę schematów postępowania i zwiększającą się aktywność mieszkańców. Najwyższe wartości dla roku 2022 charakteryzują Gminę Śliwice.

Podsumowując, działania z zakresu podnoszenia aktywności społecznej i radzenia sobie mieszkańcom w trudnych sytuacjach nie są wystarczające gdyż poziom uzależnienia bytu od świadczeń pomocy społecznej nadal pozostaje na wysokim poziomie. Dostrzega się zatem potrzebę kontynuacji obecnie prowadzonej polityki społecznej wraz z dalszym aktywizowaniem poszczególnych grup społecznych i włączaniem ich w życie lokalne. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako podstawowa samorządowa jednostka realizująca zakres zabezpieczenia społecznego mieszkańców prowadzi aktywne i efektywne działania reintegracyjne, wspomagające potrzebujących mieszkańców w trudnych dla nich sytuacjach codziennych, oferując pomoc materialną i niematerialną, w tym również psychologiczną.

3.2. Zjawisko bezrobocia

Bezrobocie jest jednym z podstawowych problemów społecznych, z jakim mierzą się samorządy i tworzący je mieszkańcy. Bezrobocie opisuje zjawisko społeczne zachodzące w przypadku gdy grupa ludzi zdolnych do pracy nie podejmuje zatrudnienia. Jest to miernik wyrażający stosunek liczby bezrobotnych do zasobów siły roboczej. W latach 2017-2023 odnotowano spadek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych o 21,15%, z czego największy spadek odnotowany został w ostatnim roku analizy. W przeciwieństwie do sąsiednich samorządów, nawet w obliczu stanu pandemicznego i wprowadzonych licznych zmian, reżimu sanitarnego oraz ograniczeń w prowadzeniu działalności gospodarczych i zwolnień, nie odnotowano znaczącego wzrostu poziomu bezrobocia. Może to wskazywać na stabilną sytuację zatrudnieniową.

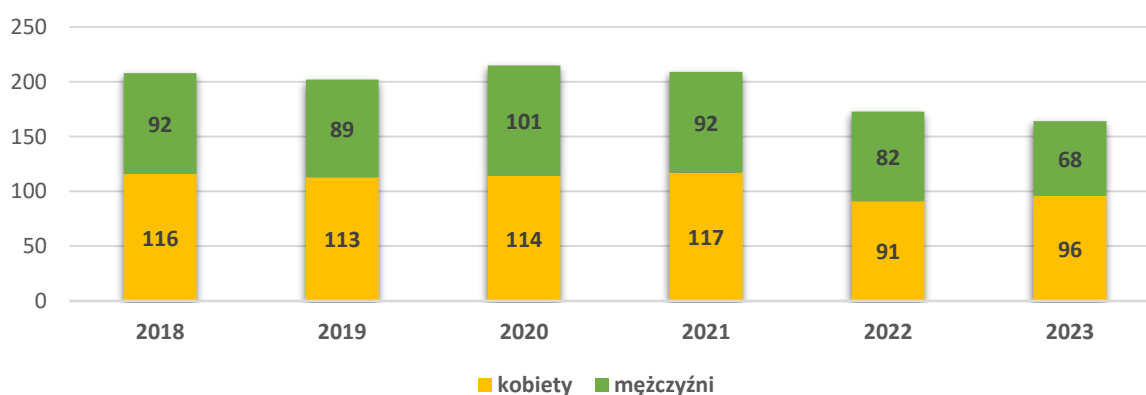
Wykres 7. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Gostycyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gostycyn

Przeważającą liczbę osób bezrobotnych stanowią kobiety, co jest zjawiskiem typowym dla obszarów wiejskich. Utrwalone stereotypy i tendencje, jak również realizowanie roli rodzicielskiej wpływa na fakt, iż to kobiety stanowią przeważającą grupę bezrobotnych. Niemal w każdym z analizowanych okresów kobiety stanowiły niemal 60% i więcej wszystkich osób bezrobotnych. Szczegółowa struktura bezrobocia w ujęciu płci osób bezrobotnych ukazana została na poniższym wykresie.

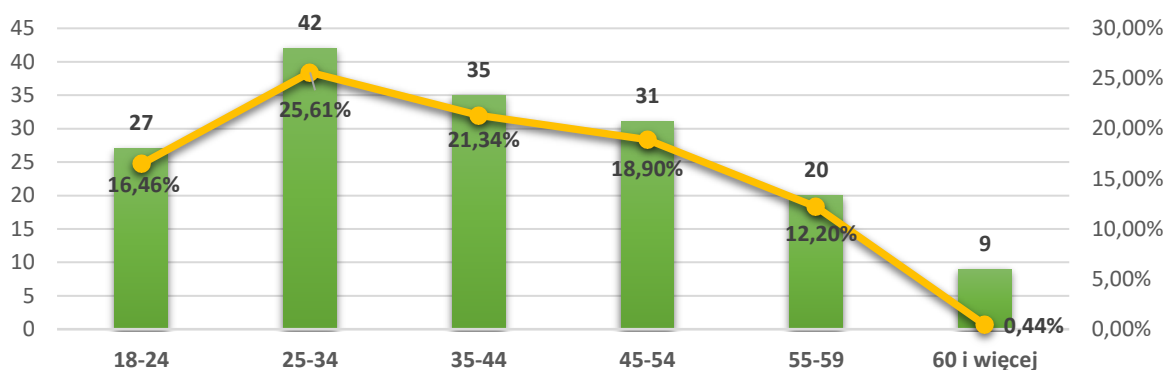
Wykres 8. Struktura płci osób bezrobotnych w Gminie Gostycyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Gostycyn

Zjawisko bezrobocia w Gminie Gostycyn ujmowane jest też w odniesieniu do poszczególnych grup wiekowych osób bezrobotnych, wskazując jednocześnie, że najliczniej reprezentowaną grupą są osoby w wieku pomiędzy 25 a 34 rokiem życia. Drugą grupą wiekową, stanowiącą odpowiednio 21,34% i 18,90% są mieszkańcy Gminy Gostycyn w wieku 35-44 lat oraz do 54 roku życia. Najmniejszą grupą są osoby w wieku 60 i więcej lat, stanowiące niespełna 1% ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych. Zatem kluczowym jest wdrażanie działań zmierzających do zwiększenia aktywizacji społeczno-gospodarczej osób młodych, wraz z działaniami mającymi na celu tworzenie nowych i dobrych perspektyw dla podjęcia zatrudnienia.

Wykres 9. Struktura bezrobocia wg. grup wieku w 2023 roku w Gminie Gostycyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gostycynie

Porównując zjawisko bezrobocia gminnego w aspekcie długości pozostawania bez pracy, w tym przez okres 12 miesięcy i okres przekraczający 24 miesiące, wyższe bezrobocie obserwuje się wśród mieszkańców Gminy pozostających poza rynkiem pracy przez okres do 12 miesięcy. Takie ujęcie bezrobocia w Gminie ukazuje stosunkowo pozytywne zjawisko, ponieważ krótszy okres bezrobocia w mniejszym stopniu prowadzi do dezaktualizacji kompetencji i umiejętności zawodowych, jak również jest również często wynikiem decyzji rodzinnych, w których to kobiety decydują się na pozostawanie poza rynkiem pracy w trosce o wychowanie dzieci, opiekę nad rodziną. Ponadto krótsze pozostawanie bez zatrudnienia jest też często wynikiem słabszego stanu zdrowia oraz powrotu do aktywności zawodowej po osiągnięciu poprawy. Co również istotne, liczba kobiet i mężczyzn pozostających bez pracy przez okres do 12 miesięcy jest corocznie wyrównana, z niewielką przewagą kobiet. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 26. Struktura bezrobocia w Gminie Gostycyn z uwzględnieniem okres pozostawania bez zatrudnienia

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba osób pozostających bez pracy przez okres do 12 m-cy	121	130	126	116	97	92
Liczba osób pozostających bez pracy przez okres przekraczający 24 m-ce	57	40	45	54	45	43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gostycynie

Statystyka wskazuje, że liczba osób pozostających poza rynkiem pracy przez okres przekraczający 24 miesiące przyjmuje wartości niemal stałe lub bardzo do siebie zbliżone, przy czym znaczącą

przewagę stanowią kobiety. Istotnym powodem pozostawania poza rynkiem pracy przez długotrwały okres może być powielanie obserwowanych standardów życia i postaw społecznych, jak również nadal istniejące przekonanie o roli kobiety jako gospodyni zajmującej się domem. Ponadto istotnym czynnikiem determinującym długotrwałe bezrobocie jest tzw. „wrodzonym zastojem społeczno-zawodowym” i niechęcią do pojęcia pracy, przekonaniem o jej nieopłacalności czy powielaniu wpojonej systematyki, w której źródłem utrzymania jest nie wynagrodzenie otrzymywane za wykonaną pracę zarobkową, ale świadczenia z pomocy społecznej. Co jednak istotne obserwowany jest coroczny spadkowy trend w tej kategorii bezrobotnych, co może świadczyć o wzrastającej świadomości społecznej mieszkańców Gminy Gostycyn.

Analizując zjawisko bezrobocia w Gminie Gostycyn oraz w pozostałych samorządach grupy porównawczej zauważyć można, że największy spadek bezrobocia odnotowany został właśnie w gminie Gostycyn, gdzie liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 21,15%. Warto również wskazać, że liczba osób bezrobotnych w ujęciu ogólnym w kontekście całej Gminy wskazuje najmniejszą wartość dla Gminy Gostycyn i równą dla niej dla Gminy Kęsowo. Co również istotne, spadek właściwy dla Gminy Gostycyn jest wyższy aniżeli dla powiatu tucholskiego, co może świadczyć o względnie dobrej perspektywie rozwoju aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców Gminy Gostycyn.

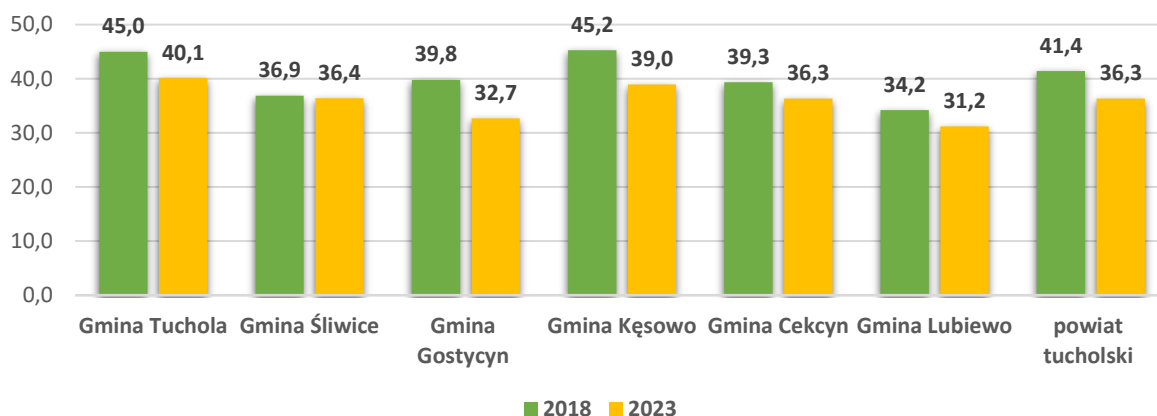
Tabela 27. Liczba osób bezrobotnych w grupie porównawczej

	2018	2019	2020	2021	2022	2023		Różnica	Różnica %
Gmina Tuchola	914	795	894	773	736	792		122	13,35%
Gmina Śliwice	206	179	234	204	207	204		2	0,97%
Gmina Gostycyn	208	202	215	209	173	164		44	21,15%
Gmina Kęsowo	202	179	208	191	167	164		38	18,81%
Gmina Cekcyn	268	234	271	230	232	246		22	8,21%
Gmina Lubiewo	205	176	202	185	202	182		23	11,22%
Powiat tucholski	2 003	1 765	2 024	1 792	1 717	1 712		291	14,53%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Bezrobotni mieszkańcy Gminy Gostycyn stanowią 3,27% ogólnej liczby mieszkańców oraz 5,05% ogólnej liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, co wskazuje, że bezrobocie dotyka jedynie marginalnej części społeczności lokalnej. Wobec tego udział osób bezrobotnych zarejestrowanych ogółem na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wskazuje wartość równą 32,7, przy czym w analizowanej grupie jest to jedna z niższych wartości oraz wyższa jedynie od wskaźnika dla Gminy Lubiewo, dla której wynosi 31,2.

Wykres 10. Porównanie wskaźnika udziału zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w roku 2018 i 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Podsumowując, bezrobocie w Gminie Gostycyn dotyczy jedynie marginalnej części społeczności lokalnej, co wskazuje, że nie jest to znaczący problem społeczny. Mieszkańcy Gminy wykazują się zasadniczo aktywnością społeczno-zawodową, co pozwala na kształtowanie pozytywnego wizerunku Gminy. Przywołana statystyka pokazuje, że Gmina charakteryzuje się ustabilizowanym i spadkowym ujęciem liczby osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób zdolnych do pracy, wskazując jednocześnie na jedne z niższych wartości wśród porównywanych samorządów.

Liczne działania wspierające prowadzi Powiatowy Urząd Pracy w Tucholi, z którym Gmina współpracuje. Powiatowy Urząd Pracy prowadzi inicjatywy i projekty, do których angażuje mieszkańców powiatu tucholskiego. Również Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Gostycyn, obowiązująca do 2024 roku wskazuje, że Gostycyn aktywnie realizował działania z zakresu Programu Aktywizacji i Integracji skierowanego do osób bezrobotnych, obejmujące zakres związany z kształtowaniem aktywnej postawy społecznej i zawodowej poprzez poradnictwo specjalistyczne, warsztaty trenerskie czy grupy wsparcia. Na terenie Gminy działa też Klub Integracji Społecznej realizujący działania z zakresu reintegracji społeczno-zawodowej, programy zatrudnienia tymczasowego mające na celu pomoc w znalezieniu docelowej pracy, poradnictwo prawne i działalność samopomocową.

Wobec powyższego dostrzega się konieczność kontynuacji aktywnej współpracy Gminy z Powiatowym Urzędem Pracy, jak również kontynuowanie obecnych działań z zakresu wsparcia osób bezrobotnych i stwarzania możliwości aktywizacji społeczno-zawodowej, wspomagającej reintegrację zawodową.

3.3. Bezpieczeństwo publiczne

Utrzymanie bezpieczeństwa publicznego jest jednym z podstawowych zadań publicznych funkcjonującej władzy. Obejmuje ono sprawy porządku i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego. Na terenie Gminy funkcjonuje 6 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Bagienicy,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gostycynie,

- Ochotnicza Straż Pożarna w Łyskowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Małej Kloni,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pruszczu,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkiej Kloni,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wielkim Mędromierzu,
- Ochotnicza Straż Pożarna Zakładowa w Kamienicy.

Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Gostycynie włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Zgodnie z danymi publikowanymi za rok 2024 w strukturach Ochotniczych Straży Pożarnych pozostaje 143 członków, co jest tendencją spadkową względem lat wcześniejszych. Strażacy mogący brać udział w akcjach ratowniczo-gaśniczych stanowią 61,5% ogólnej liczby strażaków. W jednostkach OSP aktywne są również kobiety (17 osób w roku 2024). Obok aktywnych strażaków, w działalność angażują się też członkowie wspierający (13 osób) i członkowie honorowi (12 osób). W ramach jednostek działają 2 Młodzieżowe Drużyny Pożarnicze, do których w roku 2024 przynależą 31 członków, w tym 12 chłopców i 19 dziewcząt.

Istotnym czynnikiem determinującym możliwość aktywnego uczestnictwa w akcjach ratowniczo-gaśniczych jest stopień wykształcenia strażaków ochotników. Zgodnie z wydrukami za rok 2024 z systemu Ochotnik OSP, w jednostkach na terenie Gminy pozostaje 91 strażaków wykształconych, tj. 63,6% wszystkich strażaków. Ponad 46% ogólnej liczby strażaków wykształconych jest z zakresu ratownictwa technicznego, 20 strażaków z zakresu kwalifikowanej pierwszej pomocy, 18 osób z ratownictwa wysokościowego, jak też 26 osób posiada przeszkolenie na kierownicę konserwatora sprzętu ratowniczego. Mimo cyklicznie odbywanych szkoleń, kluczowa jest aktualizacja i bieżące doskonalenia posiadanych umiejętności, dlatego corocznie w szkoleniach uczestniczą kolejny strażacy ochotnicy. Informacje z systemu podają, że niezbędne jest jeszcze przeszkolenie lub odnowienie przeszkolenia kolejnych strażaków, w tym w zakresie:

- kierowcy konserwatora sprzętu ratowniczego – 7 osób,
- ratownictwa technicznego – 7 osób,
- ratownictwa chemicznego i ekologicznego – 2 osoby,
- kwalifikowanej pierwszej pomocy – 9 osób,
- działań przeciwpowodziowych – 6 osób,
- ratownictwa wodnego – 3 osoby,
- sternika motorowodnego – 7 osób,
- współpracy z LPR – 10 osób,
- ratownictwa wysokościowego – 3 osoby,
- ratownictwa poszukiwawczo-ratowniczego – 4 osoby.

W 2023 roku na terenie Gminy odnotowano 145 zdarzeń ratowniczo-gaśniczych, w tym największy udział miały miejscowe zagrożenia, takie jak usuwanie skutków silnych wiatrów, opadów, śniegu i deszczu, jak również zdarzeń komunikacyjnych i zagrożeń medycznych (88 przypadków), pożary (33 przypadki) oraz wyjazdy gospodarcze (24 przypadki). Nie odnotowano alarmów fałszywych.

Tabela 28. Liczba pożarów na terenie Gminy Gostycyn w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
pożary	54	46	19	30	28	30	33
miejscowe zagrożenia	97	66	74	85	109	78	88
alarmy fałszywe	1	2	3	2	6	0	0
wyjazdy gospodarcze	27	21	15	12	7	11	24
SUMA	179	135	111	129	150	119	145

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gostycynie

Obecnie jednostki straży pożarnej z terenu Gminy Gostycyn dysponują podstawowym wyposażeniem i sprzętem, w tym przede wszystkim pojazdami ratowniczo-gaśniczymi, a w przypadku OSP Gostycyn również łodzią wodną. Jednostki OSP z terenu Gminy dysponują 3 samochodami ratowniczo-gaśniczymi lekkimi i 5 samochodami średnimi. Żadna z jednostek nie dysponuje samochodem ratowniczo-gaśniczym ciężkim. W ramach posiadanego wyposażenia pozostają również: pompy elektryczne, zestawy ratowniczo-techniczne (2 szt.), pilarki do drewna (21 szt.), piły do betonu i stali (4szt.), agregaty prądotwórcze (14 szt.), sprzęt ochrony dróg oddechowych, w tym 15 czujników ruchu, wraz z innymi sprzętem ratowniczo-gaśniczym (węże tłoczne, drabiny, sprzęt alarmowania i łączności, środki ochrony indywidualnej posiadające świadectwo dopuszczenia, czy też zestawy do ratownictwa medycznego. Zasadniczo, na terenie Gminy dostępnych jest 6 remiz strażackich, z czego te w Gostycynie, Małej Kloni, Wielkim Mędromierzu i Wielkiej Kloni wyposażone są w instalacje fotowoltaiczne będące dodatkowym źródłem produkcji energii elektrycznej oraz w pompy ciepła. Remizy sukcesywnie poddawane są remontom i doposażeniu. Na terenie Gminy, zarówno na remizach, jak również na budynku przy ulicy Bydgoskiej zainstalowane są syreny z możliwością zdalnego uruchomienia przez system DSP.

Ochotnicze Straże Pożarne, z uwagi na swoją rolę jaką pełnią w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, zajmują w hierarchii gminnej szczególne miejsce i są podmiotami, względem których podejmowane są liczne inwestycje na rzecz doposażenia jednostek, remontów remiz strażackich (OSP Gostycyn), zakupu wyposażenia i środków ochrony osobistej. Wraz z rozbudową remizy strażackiej w Gostycynie w latach 2023-2024, utworzone zostało Gminne Centrum Bezpieczeństwa Mieszkańców.

Finansowanie OSP odbywa się w dużej mierze z budżetu Gminy, pieniądze te pokrywają koszty ubezpieczeń strażaków, badań lekarskich, utrzymania floty samochodowej w postaci paliwa, ubezpieczenia i konserwacji, kosztów energii elektrycznej i ogrzewania, wynagrodzenia kierowców, a także usługi i zakupy materiałów i wyposażenia, jak również Gmina partycypuje w kosztach związanych z wyszkoleniem zastępów Ochotniczych Straż Pożarnych.

O bezpieczeństwo mieszkańców dbają również służby policyjne stacjonujące w ramach Posterunku przy ul. Bydgoskiej 6. W 2023 roku, na terenie Gminy odnotowano 2 wypadki, 42 kolizje, 45 przestępstw oraz 392 wykroczeń. Policjanci odnotowano jedną ofiarę śmiertelną oraz 2 rannych. Względem lat wcześniejszych, nie sposób ustalić jedną ogólną tendencję gdyż ogólna liczba zdarzeń i interwencji policyjnych w roku 2023 jest wyższa niż w roku 2018 o 34,4%. Szczegółowe zestawienie interwencji policyjnych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 29. Statystyka interwencji policyjnych w latach 2018-2023 na terenie Gminy Gostycyn

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
wypadki	2	3	1	3	1	2
kolizje	40	41	39	43	40	42
ofiary śmiertelne	0	2	0	2	0	1
ranni	2	1	2	2	1	2
przestępstwa	121	45	55	30	55	45
wykroczenia	195	324	462	558	387	392
	360	416	559	638	484	484

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Gostycynie

Zarówno liczba wypadków, jak i kolizji, w także ofiar śmiertelnych i rannych pozostaje w każdym z analizowanych lat na niemal tym samym poziomie. Z kolei w przypadku przestępstw i wykroczeń odnotowuje się znaczące wahania, przy czym ogólna liczba przestępstw od roku 2018 spadła o niemal 63%. Liczba wykroczeń już w roku 2019 znacząco wzrosła (o 66%), zaś każdy kolejny rok przynosił kolejne wzrosty wskaźnika. Spadek odnotowano dopiero w 2022 roku, przy czym poziom odnotowywanych wykroczeń wskazuje wartość wyższą niż na początku analizowanego okres. Dane z 2021 roku wskazują, że na terenie Gminy Gostycyn stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe, liczone przestępstwa, wypadki i kolizje) 76 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 14,46 przestępstw, co jest wartością mniejszą od wartości dla województwa kujawsko-pomorskiego (22,56) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (22,81).

Służby policyjne, poza uczestnictwem w ramach zgłaszanych interwencji prowadzi również działania związane m.in. z:

- bieżącym monitorowaniem i patrolowaniem stanu bezpieczeństwa na terenie gminnym,
- zabezpieczeniem inicjatyw i wydarzeń organizowanych i odbywających się na terenie Gminy Gostycyn,
- przyjmowaniem i reagowaniem na zgłoszenia otrzymywane od mieszkańców, instytucji oraz podmiotów reagujących na dostrzeżone niebezpieczeństwo,
- działaniami profilaktyczno-wychowawczymi i edukacyjnymi.

Jak już wskazano, jednym z powodów, dla których mieszkańcy Gminy korzystają ze świadczeń i pomocy społecznej jest alkoholizm oraz związane z nim działania niepożądane. Może mieć to również przełożenie na stan bezpieczeństwa na terenie Gminy, w tym głównie w rodzinach, w których pozostają członkowie z chorobą alkoholową. Zgodnie z podejmowanymi już działaniami, koniecznym jest utrzymanie obranego kierunku prowadzącego do profilaktyki, zwiększenia liczby patroli, jak również edukacji mieszkańców w aspektach bezpieczeństwa.

Istotnym elementem zwiększającym poczucie bezpieczeństwa jest dostępność monitoringu gminnego. Dostępne lokalizacje, w których umieszczone są kamery monitoringu prezentuje poniższa rycina.

Mapa 6. Lokalizacja monitoringu wizyjnego na terenie Gminy Gostycyn

Źródło: materiały Urzędu Gminy w Gostycynie

Poziom bezpieczeństwa publicznego w Gminie Gostycyn ocenia się na poziomie dobrym, jednak dostrzegalnym deficytem pozostaje niewielki stopień monitoringu terenów gminnych wraz z potrzebą kontynuacji i wdrażania działań z zakresu profilaktyki bezpieczeństwa. Ponadto zarówno służby pożarnicze, jak i policyjne są dla mieszkańców wsparciem i gwarantem poczucia bezpieczeństwa, co również należy utrzymać, dbając w dalszym stopniu o poziom przeszkolenia, wyposażenia i stanu technicznego sprzętu i obiektów wykorzystywanych przez służby publiczne. Obecnie monitoringiem objęte zostały jedynie nieliczne miejsca, zaś znacząco na poczucie bezpieczeństwa wpłynęłoby zwiększenie zakresu monitorowania miejsc często uczęszczanych przez mieszkańców.

4. Gospodarka, przedsiębiorczość i rolnictwo

4.1. Podmioty gospodarcze i przedsiębiorczość

Na terenie Gminy Gostycyn zarejestrowanych jest 15 podmiotów w sektorze publicznym oraz 446 w sektorze prywatnym. W porównaniu z rokiem 2018 liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 83, co oznacza wzrost o 21,90%. Odnotowany wzrost dotyczy przede wszystkim sektora prywatnego, gdyż w sektorze publicznym liczba działających przedsiębiorstw jest niemal niezmienna.

W poniższej tabeli przedstawiono szczegółowe dane dotyczące liczby podmiotów w poszczególnych sektorach na terenie Gminy Gostycyn.

Tabela 30. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Gostycyn wg sektorów własnościowych w latach 2018-2023

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
podmioty gospodarki narodowej ogółem		379	396	415	422	446	462
Sektor publiczny	Ogółem	14	17	16	15	15	15
	państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	8	9	9	8	8	8
Sektor prywatny	Ogółem	365	379	398	406	430	446
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	309	318	335	343	366	378
	spółki handlowe	12	12	13	13	13	13
	spółki handlowe z kapitałem zagranicznym	4	4	4	4	4	4
	spółdzielnie	4	4	4	4	4	4
	stowarzyszenia i organizacje społeczne	14	14	14	16	16	17

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Dominującą grupą podmiotów w sektorze publicznym są państwowe i samorządowe jednostki budżetowe, które w 2023 r. stanowiły ponad 50% wszystkich podmiotów w tym sektorze. Natomiast w sektorze prywatnym w każdym z analizowanych lat najliczniejszą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczba w 2023 r. wyniosła 378, co stanowi 84,75% wszystkich podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym. Grupa jednoosobowych działalności gospodarczych jest również tą, której liczebność zwiększała się w latach 2018-2023. Z punktu widzenia różnicowania form prawnych w sektorze prywatnym, na przestrzeni ostatnich 5 lat drugą najliczniej reprezentowaną grupą podmiotów były stowarzyszenia i organizacje społeczne stanowiące niespełna 4% wszystkich podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym.

Podmioty gospodarcze prowadzące działalność gospodarczą na terenie Gminy Gostycyn w 2023 r. stanowiły jednocześnie 10,77% wszystkich podmiotów gospodarczych znajdujących się na terenie powiatu tucholskiego, jak również 0,21% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych w całym województwie kujawsko-pomorskim.

Tabela 31. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Gostycyn na tle powiatu tucholskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018 – 2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gmina Gostycyn	379	396	415	422	446	462
Powiat tucholski	3 593	3 790	3 939	4 091	4 181	4 289
Województwo kujawsko-pomorskie	197 657	203 548	209 750	215 723	219 607	224 470

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując grupę porównawczą, w 2023 r. najwięcej podmiotów gospodarczych działało w Gminie Tuchola – jednostce o charakterze miejsko-wiejskim. Spośród obszarów wiejskich największą liczbą aktywnie funkcjonujących podmiotów gospodarczych cechują się Gmina Cekcyn -593 podmioty oraz Gmina Śliwice – 507 podmiotów. Najmniejszą liczbą charakteryzuje się obszar Gminy Lubiewo i Gostycyn, dla których liczba obecnie prosperujących podmiotów gospodarczych jest niemal jednakowa. Najwyższą dynamikę rozwoju gospodarczego dostrzega się w Śliwicach i Cekcynie.

Tabela 32. Liczba podmiotów gospodarczych w grupie porównawczej

	2018	2023		Różnica	Dynamika
Gmina Tuchola	1772	1978		206	11,63%
Gmina Śliwice	380	507		127	33,42%
Gmina Gostycyn	379	462		83	21,90%
Gmina Kęsowo	245	286		41	16,73%
Gmina Cekcyn	449	593		144	32,07%
Gmina Lubiewo	368	463		95	25,82%
Powiat tucholski	3593	4289		696	19,37%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

W poniższej tabeli przedstawiono porównanie Gminy Gostycyn z innymi samorządami w aspekcie nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów w latach 2018-2023. W każdym z samorządów w ostatnich trzech latach liczba nowych podmiotów gospodarczych przekracza liczbę podmiotów wyrejestrowywanych wskazując tym samym na stabilną sytuację dla rozwoju przedsiębiorczości.

Tabela 33. Relacja pomiędzy podmiotami nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi w poszczególnych latach w grupie porównawczej

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gmina Tuchola	75	93	54	42	18	35
nowo zarejestrowane	219	188	145	127	131	140
wyrejestrowane	144	95	91	85	113	105
Gmina Śliwice	20	25	43	36	13	21
nowo zarejestrowane	43	45	61	55	43	44
wyrejestrowane	23	20	18	19	30	23
Gmina Gostycyn	6	22	22	13	27	14
nowo zarejestrowane	37	46	39	32	39	31
wyrejestrowane	31	24	17	19	12	17
Gmina Kęsowo	1	15	4	13	10	3
nowo zarejestrowane	25	37	21	24	24	19
wyrejestrowane	24	22	17	11	14	16
Gmina Cekcyn	12	44	18	29	23	26
nowo zarejestrowane	56	79	43	61	54	58
wyrejestrowane	44	35	25	32	31	32
Gmina Lubiewo	24	29	19	30	10	11
nowo zarejestrowane	47	47	31	49	39	36
wyrejestrowane	23	18	12	19	29	25
Powiat tucholski	138	228	160	163	101	119
nowo zarejestrowane	427	442	340	348	330	338
wyrejestrowane	289	214	180	185	229	219

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analiza powyższej tabeli ukazuje, iż we wszystkich porównywanych samorządach obserwuje się nadwyżkę podmiotów rejestrowanych nad podmiotami wyrejestrowywanymi z rejestru przedsiębiorców, co może wskazywać na sprzyjający klimat społeczno-gospodarczy. Gminę Gostycyn charakteryzują uśrednione saldo pomiędzy podmiotami rejestrowanymi i wyrejestrowanymi. Gmina Gostycyn ma charakter gminy wiejskiej, co może również wskazywać, że przedsiębiorczość i działalność gospodarcza nie jest dla Gminy najbardziej istotnym czynnikiem tworzącym klimat i atrakcyjność społeczno-gospodarczą. Dzięki urodzajnym glebom i sprzyjającym warunkom dla rolnictwa, Gmina oceniana jest jako samorząd z dominującym udziałem rolnictwa. Pomimo rolniczego przeznaczenia, liczba lokowanych nowych przedsiębiorstw świadczy o atrakcyjności dla prowadzenia działalności gospodarczych, w tym również w Gostycynie.

Profil działalności gospodarczej

Gmina Gostycyn, tak jak inne samorządy w regionie, charakteryzuje się zróżnicowanym profilem prowadzonej działalności gospodarczej z charakterystycznym dla obszarów wiejskich rolnictwem, przy udziale przemysłu i budownictwa oraz pozostałej działalności. Analizując sytuację w Gminie w latach 2018-2023 z punktu widzenia udziału poszczególnych rodzajów działalności gospodarczych można zauważyć duże zróżnicowanie rodzajowe, jednakże są branże wyróżniające się liczebnością podmiotów. Strukturę prowadzonej działalności gospodarczej na terenie Gminy przedstawia podział podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD.

Tabela 34. Podmioty ogółem wg sekcji PKD 2007 na terenie Gminy Gostycyn w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Udział % (2023 r.)
Ogółem	379	396	415	422	446	462	-
Sekcja A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	29	26	26	26	27	28	6,06%
Sekcja C Przetwórstwo przemysłowe	43	44	45	45	50	51	11,04%
Sekcja D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	3	3	3	3	3	3	0,65%
Sekcja E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	3	3	3	3	3	0,65%
Sekcja F Budownictwo	83	88	95	107	122	127	27,49%
Sekcja G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	83	85	84	85	82	85	18,40%
Sekcja H Transport i gospodarka magazynowa	16	15	16	16	17	22	4,76%
Sekcja I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	6	6	7	7	8	7	1,52%
Sekcja J Informacja i komunikacja	3	3	4	4	5	5	1,08%
Sekcja K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	5	4	4	3	4	0,87%
Sekcja L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	6	11	12	12	13	13	2,81%

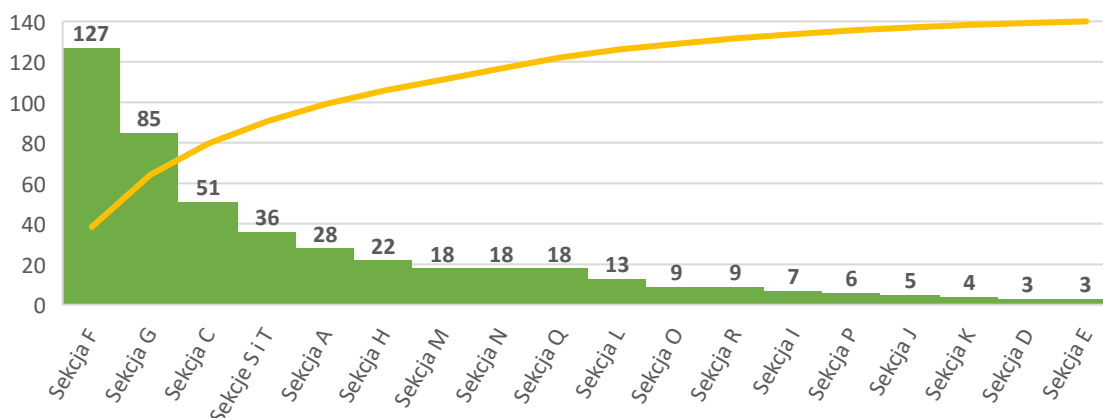
Sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17	18	19	19	20	18	3,90%
Sekcja N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	11	12	16	17	18	18	3,90%
Sekcja O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	9	9	9	9	9	9	1,95%
Sekcja P Edukacja	7	7	8	7	7	6	1,30%
Sekcja Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	14	17	19	15	16	18	3,90%
Sekcja R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	8	8	8	8	9	9	1,95%
Sekcje S i T Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	34	36	37	35	34	36	7,79%

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS BDL

Na terenie Gminy Gostycyn występuje duże zróżnicowanie, jednakże szczególnie istotną rolę w gospodarce gminy ze względu na swoją liczebność mają:

- podmioty zarejestrowane w ramach Sekcji F (Budownictwo) – 27,49%,
- podmioty Sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 18,40%,
- podmioty gospodarcze zarejestrowane w ramach Sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe) – 11,04%,
- podmioty Sekcji S i T (Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) – 7,79%,
- działalności w ramach sekcji A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) – 6,06%.

Wykres 11. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w Gminie Gostycyn w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Charakter działalności gospodarczej, poza liczebnością przedsiębiorstw oraz profilem prowadzonej przez nich działalności, można zdefiniować również poprzez ocenę wielkości poszczególnych podmiotów, np. liczbę zatrudnianych pracowników. W Gminie Gostycyn **dominującą rolę odgrywają przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób**, co jest również związane z przeważającą liczbą jednoosobowych działalności gospodarczych. W 2023 r. przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób stanowiły 97,40% wszystkich podmiotów gospodarczych.

Tabela 35. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Gostycyn wg wielkości zatrudnienia w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	379	396	415	422	446	462
0 – 9 pracowników	365	381	401	408	433	450
10 – 49 pracowników	11	12	11	11	11	10
50 – 249 pracowników	3	3	3	3	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Poza przedsiębiorstwami zatrudniającymi do 9 pracowników, w Gminie funkcjonuje również kilkanaście małych przedsiębiorstw – zatrudniających do 49 pracowników oraz 2 średnie przedsiębiorstwa. Na obszarze Gminy nie ma dużych zakładów pracy, które zatrudniałyby średniorocznie więcej niż 250 pracowników.

Struktura wielkości podmiotów gospodarczych wskazuje na dominujący rozwój sektora MŚP, który zdominowany jest przez mikroprzedsiębiorstwa reprezentowane w większości przez jednoosobowe działalności gospodarcze. Taka struktura podmiotów gospodarczych zapewnia Gminie stabilizację wpływów do budżetu z działalności tego sektora, jak również mniejsze ryzyko wzrostu bezrobocia z powodu zamknięcia większego zakładu pracy. Przedsiębiorstwa jednoosobowe bądź firmy o statusie małych lub średnich efektywniej reagują na zmiany rynku pracy i zmiany wywoływane kryzysami krajowymi, jak też potrafią szybciej adaptować się do zachodzących zmian.

Poziom aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców Gminy opisywany jest tendencją wzrastającą. Wskaźnik opisujący liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku

produkcyjnym przybiera corocznie wyższe wartości. Przy nieznacznej spadkowej tendencji demograficznej, w tym również spadkowej liczbie osób w wieku produkcyjnym, wzrastający wskaźnik determinuje rozwijający się sektor gospodarczy oraz wzrastający poziom aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców Gminy Gostycyn. W grupie porównawczej, Gostycyn charakteryzuje się najwyższym wskaźnikiem spośród gmin wiejskich, wyższym wskaźnikiem, aniżeli dla powiatu tucholskiego i jedynie niższym od wskaźnika dla Gminy Tuchola- będącej jednostką o charakterystyce miejsko-wiejskiej.

Tabela 36. Wskaźnik pn. „podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym” w latach 2018-2023 w grupie porównawczej

	2018	2019	2020	2021	2022
Gmina Tuchola	145,4	154,0	162,1	168,2	174,0
Gmina Śliwice	108,1	114,4	130,8	142,1	145,3
Gmina Gostycyn	118,2	124,1	139,0	143,7	154,3
Gmina Kęsowo	89,1	94	104,1	109,1	115,7
Gmina Cekcyn	106,5	116,2	125,8	136,2	142,6
Gmina Lubiewo	100,8	110,1	121,9	132,4	134,2
Powiat tucholski	121,7	129,5	140,6	148,1	153,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

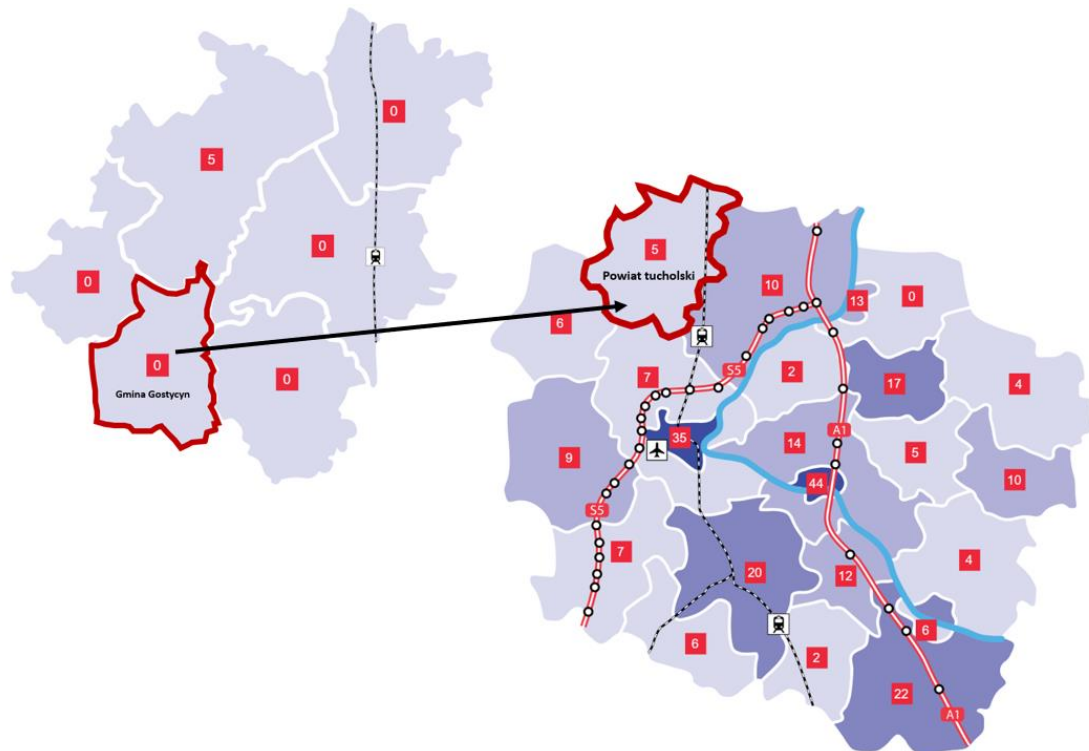
Powyższe wyniki wskazują, że mieszkańcy Gminy Gostycyn wykazują znaczące zainteresowanie i aktywnie podejmują działania w kierunku podejmowania i rozwijania działalności gospodarczych, budując tym samym swoją pozycję przedsiębiorczą oraz konkurencyjność jednostki samorządu terytorialnego względem gmin ościennych. Wzrastająca liczba działalności gospodarczych, jak również coraz wyższa aktywność przedsiębiorcza przekładają się również na kształtowanie stabilnej i konkurencyjnej gospodarki lokalnej.

Podsumowując, mieszkańcy Gminy Gostycyn wykazują się **wysoką aktywnością przedsiębiorczą, czego efektem jest wzrastająca liczba działalności gospodarczych**, wśród których dominującą formą są jednoosobowe działalności gospodarcze. Zgodnie z analizowanymi wskaźnikami, mieszkańców Gminy Gostycyn charakteryzuje niemal najwyższa aktywność przedsiębiorcza, co przy atrakcyjnych uwarunkowaniach przestrzennych, politycznych i fiskalnych wpływa na rozbudowę gospodarki lokalnej, w oparciu o coraz wyższą specjalizację, profil działalności odpowiadający obecnym potrzebom rynku pracy i oczekiwań społeczno-gospodarczych.

4.2. Tereny inwestycyjne

Jednym z elementów decydujących o atrakcyjności inwestycyjnej i gospodarczej jednostek samorządowych jest dostępność terenów inwestycyjnych. W momencie opracowania Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Gostycyn, zgodnie z informacjami publikowanymi przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestora, na terenie powiatu tucholskiego znajduje się 5 terenów inwestycyjnych, mających strategiczny charakter dla rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego, z czego wszystkie zlokalizowane są na terenie Miasta i Gminy Tuchola. W pozostałych jednostkach samorządowych powiatu tucholskiego, takie tereny nie występują.

Mapa 7. Dostępność terenów inwestycyjnych o strategicznym charakterze dla rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na terenie powiatu tucholskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://investin.kujawsko-pomorskie.pl/oferty-inwestycyjne/statystyki-ofert-inwestycyjnych/>

Na terenie Gminy występują jednak tereny inwestycyjne mające znaczenie dla rozwoju lokalnego. Wśród nich wyróżnić można:

1. Teren zabudowy usługowej w Gostycynie przy ulicy Usługowej, znajdujący się na działkach ewid. 397/18 o pow. 0,1738 ha i 397/21 o pow. 0,2415 ha.

Działki obecnie są zabudowane poprzez budynki usługowe, garaże, budynki gospodarcze i wiaty. W sąsiedztwie działek znajduje się:

- stacja benzynowa – PUH „OLPAS” Sp. z o. o.,
- myjnia samochodowa samoobsługowa,
- przedsiębiorstwo produkujące wyroby czekoladowe – Arkadia Sp. z o.o.,
- hurtownia sprzętu oraz kosmetyków groomerskich – Germapol.

Dla działek obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr XI/82/11 Rady Gminy Gostycyn z dnia 17 listopada 2011 r.). Dla przedmiotowego terenu podstawowe przeznaczenie przewiduje:

- teren zabudowy usługowej, w tym m.in. usługi z zakresu sportu i rekreacji,
- ustala się zakaz lokalizacji:
 - przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko z wyłączeniem lokalizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, które mogą być realizowane na warunkach określonych w przepisach odrębnych,

- funkcji produkcyjnych (wytwórczych), chowu i hodowli zwierząt.

Na przedmiotowej działce dopuszczona jest realizacja nowych obiektów oraz utrzymanie, przebudowę, rozbudowę, nadbudowę i wymianę istniejących budynków usługowych w tym o funkcjach magazynowo - składowych, (m.in. hurtowni, składów, składowisk), a także obiektów usługowych z zakresu handlu wraz z niezbędnymi dla ich prawidłowego funkcjonowania, towarzyszącymi pomieszczeniami lub budynkami biurowymi, socjalnymi, garażowymi i gospodarczymi oraz związanymi z nimi urządzeniami i obiektami.

Na terenie działki zlokalizowane są sieci: energetyczne, wodociągowe i kanalizacji sanitarnej, umożliwiające wykonanie przyłączy i realizację inwestycji. Obsługa komunikacyjna możliwa jest poprzez zjazd z drogi gminnej łączącej ul. Bydgoską (droga wojewódzka) z ul. Usługową (droga gminna).

2. Teren usługowy w Gostycynie przy ulicy Maratońskiej (Osiedle Sportowe), znajdujący się na działce ewid. 1247/2 o pow. 0,2112 ha

Działka jest niezabudowana. Obowiązuje dla niej miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr XI/82/11 Rady Gminy Gostycyn z dnia 17 listopada 2011 r.). Zgodnie z uwarunkowaniami, dla działki ustalono przeznaczenie **1MN/U**:

- podstawowe - teren zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej,
- uzupełniające - teren usług, w tym również z zakresu: handlu, gastronomii, turystyki i rekreacji,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie oddziaływać na środowisko, z wyłączeniem lokalizacji infrastruktury technicznej oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, które mogą być realizowane na warunkach określonych w przepisach odrębnych

Wielkość powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki nie może przekraczać 40%, zaś minimalna wielkość terenu biologicznie czynnego nie może stanowić mniej niż 30% powierzchni działki budowlanej. Dopuszczona jest lokalizacja zabudowy w formie jednego wolnostojącego budynku mieszkalno – usługowego.

W pobliżu działki zlokalizowano sieci: energetyczne, wodociągowe i kanalizacji sanitarnej umożliwiające wykonanie przyłączy i realizację inwestycji. Obsługa komunikacyjna możliwa jest z drogi gminnej (ul. Maratońska).

3. Tereny zabudowy usługowej w Kamienicy położone na działkach ewid. 539/6 o pow. 0,6997 ha, 539/8 o pow. 4,3624 ha i 539/9 o pow. 4,0285 ha.

Działki są niezabudowane. Dla działek obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr XI/82/11 Rady Gminy Gostycyn z dnia 17 listopada 2011 r.).

Przeznaczenie terenu: 1U

- przeznaczenie podstawowe – teren zabudowy usługowej,
- przeznaczenie uzupełniające – tereny zabudowy składowej, magazynowej, biurowej,
- obowiązuje zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, myjni, stacji kontroli pojazdów, warsztatów samochodowych, wulkanizacji, hodowli zwierząt, z wyłączeniem lokalizacji inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, które mogą być realizowane na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Dopuszczono maksymalną powierzchnia zabudowy 50% powierzchni działki budowlanej lub terenu, przy czym w granicach działki budowlanej należy zapewnić nie mniej niż 30% powierzchni terenu biologicznie czynnego,

W pobliżu działki zlokalizowano sieci: energetyczne, wodociągowe i kanalizacji sanitarnej umożliwiające wykonanie przyłączy i realizację inwestycji. Obsługa komunikacyjna możliwa jest z drogi powiatowej nr 1043 relacji Kamienica - Mała Klonia - Wielka Klonia.

4. Tereny usługowo – produkcyjne w Kamienicy, położone na działce o nr ewid. 510/10 o pow. 12,4825 ha.

Działka obecnie jest niezabudowana, a w jej sąsiedztwie znajduje się Zakład Przetwórstwa Rybnego. Dla działek obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (Uchwała Nr XI/82/11 Rady Gminy Gostycyn z dnia 17 listopada 2011 r.), zgodnie z którym ustalone zostało przeznaczenie terenu **2U-P:**

- przeznaczenie podstawowe – teren zabudowy usługowo-produkcyjnej,
- przeznaczenie uzupełniające – tereny zabudowy składowej, magazynowej, biurowej,
- przedsięwzięcia inwestycyjne mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko przyrodnicze, wymagają przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisów szczególnych.

Dopuszczona jest maksymalna powierzchnia zabudowy na poziomie 70% powierzchni działki budowlanej, przy czym w granicach działki budowlanej należy zapewnić nie mniej niż 15% powierzchni terenu biologicznie czynnego.

W pobliżu działki zlokalizowano sieci: energetyczne, wodociągowe i kanalizacji sanitarnej umożliwiające wykonanie przyłączy i realizację inwestycji. Działka położona przy drodze powiatowej nr 1043C Kamienica - Mała Klonia - Wielka Klonia.

5. Teren usługowy w Wielkim Mędomierzu, znajdujący się na działce ewid. 73/5 o powierzchni 1,2798 ha.

Dla działki brak jest miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zaś realizacja inwestycji możliwa jest w oparciu o decyzję o warunkach zabudowy. Na działce, w stanie obecnym znajdują się warsztat i biuro, garaż segment, garaże segmenty (8 szt. – o pow. 145,36 m², 5 szt. – o pow. 109,02 m² i 5 szt. – o pow. 90,00 m²), hala na maszyny – o pow. 315,50 m², magazyn części zamiennych, magazyn paliw i hydrofornia.

Teren i budynki przeznaczone są na prowadzenie działalności gospodarczej. Na działce zlokalizowano sieci: energetyczne, wodociągowe i kanalizacji sanitarnej, zaś obsługa komunikacyjna możliwa jest poprzez zjazd z drogi gminnej.

6. Teren pod usługi w Gostycynie przy ul. Wybudowanie, zlokalizowany na działkach ewid. 26/5 o pow. 2,4100 ha i 26/6 o pow. 1,1000 ha.

Dla działki brak jest miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, realizacja inwestycji możliwa jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W stanie obecnym, na działce znajdują się kontenery socjalne oraz maszt telefonii komórkowej, z kolei działka o nr ewid. 26/5 jest niezabudowana.

Na działce zlokalizowano sieci: energetyczne, wodociągowe, a obsługa komunikacyjna możliwa jest za pośrednictwem zjazdu z drogi powiatowej nr 1033C.

7. Teren przemysłowy w Gostycynie, zlokalizowany na działce ewid. 598/1 o powierzchni 2,6400 ha

Działka stanowi teren byłej oczyszczalni ścieków. Na działce znajduje się wieża telefonii komórkowej oraz infrastruktura po oczyszczalni. Dla działki brak jest miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, dlatego realizacja inwestycji możliwa jest na podstawie decyzji o warunkach zabudowy.

Na działce zlokalizowano sieci: energetyczne, wodociągowe i kanalizacji sanitarnej, a obsługa komunikacyjna realizowana jest w wyniku zjazdu z drogi gminnej.

Ponadto, na terenie Gminy, do terenów inwestycyjnych zaliczyć można również prywatne tereny, podlegające sprzedaży lub dzierżawie pod inwestycje. Proceder ten jest często stosowany, co ma miejsce również w Gminie Gostycyn. Na terenie Gminy istnieje możliwość zakupu lub dzierżawy działek budowlanych, działek rolnych, przemysłowych oraz typowych działek inwestycyjnych. Część z nich jest uzbrojona, z dostępem do drogi asfaltowej i podłączeniem do podstawowych mediów, w tym linii energetycznej, wodociągu i kanalizacji.

Co również istotne, Gmina na swojej oficjalnej stronie internetowej prowadzi zakładkę dedykowaną inwestorom i przyszłym inwestycjom, gdzie zamieszcza aktualne oferty terenów inwestycyjnych obejmujących tereny gminne. Realizacja bieżącej oferty wraz z jej promocją i upowszechnieniem aktualnych informacji w znaczącym stopniu wspomaga lokalną gospodarkę i jest źródłem dla obecnych i potencjalnych inwestorów.

Podsumowując, ***Gmina Gostycyn dysponuje ofertą gminnych i prywatnych terenów i nieruchomości, które przeznaczane są na cele inwestycyjne i przedsiębiorcze***, stwarzając atrakcyjne warunki do rozwoju gospodarczego. Aktywne działania na rzecz informowania i prowadzenia bieżącej oferty terenów inwestycyjnych, dostępnej dla każdego kto odwiedza internetową domenę Gminy znacząco wpływa na poziom transparentności i dostępności do możliwości rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczego.

4.3. Rolnictwo

Grunty rolne podatników podatku rolnego na terenie Gminy stanowią 8 357,9616 ha, w tym grunty rolne zajmują powierzchnię ponad 7 663 ha, grunty pod zabudowaniami 154 ha, grunty pod wodami 55 ha, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych 47 ha i pozostałe 24 ha. Z kolei łąki i pastwiska zajmują powierzchnię 284 ha, sady 67 ha, a rowy 13 ha. Typowy dla obszaru gminnego jest sprzyjający profil glebowy, w tym gleb urodzajnych w ogólnej powierzchni gruntów rolnych. Gleby bardzo dobre i dobre w klasie II-III to połączenie 3 710,819 ha, co stanowi 44,40% gruntów rolnych. Na obszarze Gminy nie odnotowuje się występowania gleb I klasy bonitacyjnej. Z kolei gleby średnio korzystne dla rozwoju rolnictwa, w klasie IV, stanowią 30,90% ogólnej powierzchni gruntów ornych (tj. 2 583,015 ha). Strukturę gleb przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 37. Struktura gruntów wg. klas bonitacyjnych na terenie Gminy Gostycyn

Klasa gleb	I	II	III	IIIa	IIIb	IV	IV a	IV b	V	VI
Powierzchnia	0,00	76,25	14,37	1301,10	2319,10	172,73	2410,29	728,96	741,03	484,46

Źródło: dane Gminy Gostycyn

Przeważająca większość gruntów rolnych pozostaje we władaniu osób fizycznych prowadzących gospodarstwa rolne, tj. 6 535,777 ha (78,20%). Pozostałe grunty pozostają pod kontrolą i we władaniu osób prawnych i jednostek organizacyjnych (1 712,513 ha). Szczegółowa struktura gruntów rolnych, dla których prawo do dysponowania wykazują osoby fizyczne wskazuje, że największy udział stanowią gleby klasy IVa (1 961,64 ha) oraz klasy IIIb (1921,20 ha).

Tabela 38. Struktura gruntów wg. klas bonitacyjnych i lokalizacji w Gminie Gostycyn uprawianych przez osoby fizyczne

Sołectwo	I	II	III	III a	III b	IV	IV a	IV b	V	VI	Ogółem
Bagienica	0	2,59	2,01	212,50	429,81	18,65	300,06	41,04	49,12	21,67	1077,44
Gostycyn	0	1,37	1,01	321,86	528,58	49,44	618,61	143,67	128,72	108,28	1901,54
Łyskowo	0	0	0	1,27	29,37	5,69	110,14	94,72	54,70	17,52	313,41
Mała Klonia	0	0	0	102,17	305,04	6,24	120,08	9,59	10,74	8,01	561,87
Pruszcz	0	18,36	8,60	185,38	191,04	44,29	183,79	30,21	36,68	13,37	711,72
Przyrowa	0	0	0	15,59	98,55	8,99	139,19	57,86	96,16	50,81	467,15
Wielka Klonia	0	0,14	0	88,10	159,12	5,90	202,55	24,25	64,13	43,24	587,44
Wielki Mędromierz	0	0,79	1,54	15,70	178,03	14,35	281,66	169,64	127,28	14,15	803,14
Kamienica	0	0,04	0	5,11	1,66	1,21	5,46	2,75	1,43	4,82	22,48
Piła	0	0	0	0,05	0	3,19	0,09	1,42	3,97	80,87	89,59
Gmina Gostycyn	0	23,29	13,16	947,71	1921,20	157,95	1961,64	575,15	572,93	362,75	6335,78

Źródło: dane Gminy Gostycyn

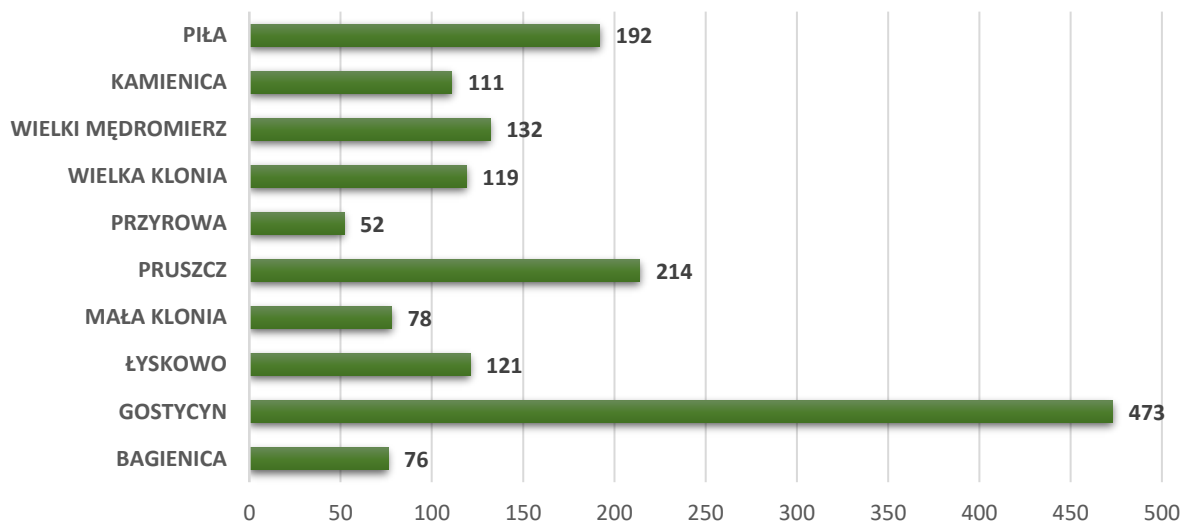
Na terenie Gminy występują też grunty wykorzystywane przez osoby fizyczne uznawane za grunty bez klasy, będące najczęściej rowami czy gruntami pod stawami. Największy ich udział znajduje się w miejscowości Gostycyn - 12,9260 ha oraz Wielki Mędromierz - 9,3319 ha. Najmniej z kolei pokrywa obszar miejscowości Kamienica (0,0100 ha).

Z kolei struktura gruntów użytkowanych przez osoby prawne wskazuje, że największy ich udział stanowią gleby w klasie IVa (448,6521 ha) oraz w klasie IIIb (397,8989 ha). Ogólna powierzchnia gruntów bez klasy wykorzystywanych przez osoby prawne na terenie Gminy wynosi 53, 7336 ha.

Ukazane statystyki pozwalają dostrzec, iż najżyźniejsze gleby (klasy I-III, IIIa, IIIb), tworzące najlepsze warunki do rozwoju rolnictwa znajdują się na terenie sołectw Gostycyn (852,8183 ha) i Bagienica (646,8953 ha). Z kolei najmniejszy ich udział odnotowywany jest na terenach sołectw Piła (0,0545 ha), Kamienica (6,8067 ha) i Łyskowo (30,6337 ha).

Średnia powierzchnia wszystkich gospodarstw rolnych w 2022 roku na terenie Gminy wyniosła 12,54 ha w przypadku gospodarstw prowadzonych przez osoby fizyczne oraz 15,66 ha wliczając, w statystykę osoby prawne. Analizując liczebność gospodarstw rolnych w poszczególnych sołectwach, najwięcej gospodarstw prowadzonych jest na terenie sołectw: Gostycyn (473), Pruszcz (214) i Piła (192). Jednocześnie w tych sołectwach odnotowano największą liczbę nieruchomości rolnych (do 1 ha), które znacząco podnoszą ogólną statystykę.

Wykres 12. Liczba gospodarstw rolnych/ nieruchomości rolnych w poszczególnych sołectwach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Gostycyn

Podczas gdy na terenie Gminy Gostycyn odnotowano 1 058 nieruchomości rolnych nie stanowiących gospodarstwa rolnego, tak drugim co do liczebności wynikiem jest liczba gospodarstw których areał przekracza 10 ha, jednak nie jest większy niż 30 ha. Co również istotne w Gminie funkcjonuje 17 dużych gospodarstw, przekraczających 50 ha i mają swoje siedziby we wszystkich sołectwach poza Piłą, przy czym tylko w Gostycynie, Bagienicy i Pruszczu ich liczba jest wyższa niż 1 na sołectwo. Szczegółową strukturę liczebną i wielkościową prezentuje poniższe zestawienie.

Tabela 39. Liczba gospodarstw w Gminie Gostycyn wg. sołectw

Sołectwo	0-1 ha	1-2 ha	2,1 -5 ha	5,1-10 ha	10,1-30 ha	30 -50 ha	Powyżej 50 ha	Łącznie w sołectwach
Bagienica	27	7	6	12	16	6	2	76
Gostycyn	339	38	30	11	39	9	7	473

Łyskowo	85	8	6	7	14	0	1	121
Mała Klonia	30	7	8	10	20	2	1	78
Pruszcz	148	21	15	10	15	3	2	214
Przyrowa	27	1	3	3	14	3	1	52
Wielka Klonia	68	9	15	6	17	3	1	119
Wielki Mędromierz	57	17	13	12	29	3	1	132
Kamienica	103	4	3	0	0	0	1	111
Piła	174	8	6	2	2	0	0	192
Gmina Gostycyn	1058	120	105	73	166	29	17	1 568

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Gostycyn

Względem lat wcześniejszych, następuje systematyczny wzrost liczby nieruchomości rolnych niestanowiących gospodarstw rolnych, zaś liczba gospodarstw rolnych utrzymuje się na wyrównanym poziomie. Zgodnie z przygotowanymi danymi, tendencją dla Gminy Gostycyn jest wzrastająca liczba nieruchomości rolnych oraz względnie stała liczba gospodarstw rolnych. Co również istotne, to znacząca liczba mieszkańców Gminy, prowadząca całe gospodarstwa, poszukuje dodatkowego zatrudnienia poza sektorem rolniczym.

Tabela 40. Liczba gospodarstw i nieruchomości rolnych na terenie Gminy Gostycyn w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nieruchomości rolne	950	965	962	1020	1024	1 058
Gospodarstwa rolne	514	494	513	507	519	510
- w tym gospodarstwa indywidualne	508	484	503	497	508	504
- w tym gospodarstwa o statusie osób prawnych	6	10	10	10	11	6

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy Gostycyn za poszczególne lata 2019-2023

Ukazana statystyka wskazuje nie tylko na sprzyjające warunki glebowe dla rozwoju rolnictwa, ale także względnie stałą liczbę prosperujących gospodarstw rolnych na terenie Gminy, co pozwala sądzić iż rolnictwo jest dla lokalnej gospodarki istotnym sektorem branżowym. Obserwuje się wzrastający poziom specjalizacji i mechanizacji średnich i dużych gospodarstw, co jest niezbędne dla rozwoju wysokospecjalistycznego i wysokoprodukcyjnego rolnictwa. W przypadku mniejszych gospodarstw, działalność rolnicza często łączona jest z dodatkowym źródłem dochodu w wyniku pracy zarobkowej poza sektorem rolnym.

5. Infrastruktura techniczna

5.1. Infrastruktura mieszkaniowa

Zgodnie z danymi GUS, na terenie Gminy Gostycyn w 2023 r. znajduje się 1 025 budynków mieszkalnych oraz 1 476 mieszkań. Zarówno liczba budynków, jak i mieszkań zwiększyła się w analizowanym okresie,

co świadczy o nieznacznym rozwoju mieszkalnictwa o 63,43% w przypadku budynków mieszkalnych i o 3,87% w przypadku mieszkań.

Analizując liczbę budynków mieszkalnych z terenu Gminy Gostycyn oraz porównywanych jednostek, można zaobserwować stosunkowo duże zróżnicowanie. Największa liczba budynków mieszkalnych znajduje się w jednostce miejsko-wiejskiej Tuchola (3 748) oraz gminach: Cekcyn (2 104) i Śliwice (1 827). Natomiast Gmina Gostycyn znajduje się niemal na ostatnim miejscu pod względem tego kryterium, opisując zasób budynków mieszkalnych na poziomie 1 025 obiektów.

Dynamika zmian w ujęciu procentowym wskazuje, że największy wzrost zasobu budynków mieszkalnych miał miejsce w gminach: Śliwice (11,88%) i Cekcyn (8,73%), natomiast najmniejszy w Gminie Gostycyn (3,43%).

Tabela 41. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Gostycyn i gminach porównywanych w latach 2018-2023

	Budynki mieszkalne w gminie							zmiana	zmiana %
	2018	2019	2020	2021	2022	2023			
Gmina Tuchola	3 504	3 560	3 590	3 633	3 693	3 748		244	6,96%
Gmina Śliwice	1 633	1 666	1 769	1 775	1 804	1 827		194	11,88%
Gmina Gostycyn	991	1014	996	1 003	1 017	1 025		34	3,43%
Gmina Kęsowo	863	877	884	886	894	901		38	4,40%
Gmina Cekcyn	1 935	1 979	1 999	2 026	2 070	2 104		169	8,73%
Gmina Lubiewo	1 531	1 555	1 615	1 615	1 625	1 648		117	7,64%
Powiat tucholski	10 457	10 651	10 853	10 938	11 103	11 253		796	7,61%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Również w przypadku liczby mieszkań, Gmina Gostycyn charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem dynamiki zmian w kontekście roku 2018 i 2023. Mimo iż, we wszystkich jednostkach dostrzegany jest wzrost liczby mieszkań, to jednak zarówno liczba dostępnych mieszkań, jak i ich przyrost w Gostycynie pozostaje na najniższym poziomie.

Tabela 42. Liczba mieszkań w Gminie Gostycyn i gminach porównywanych w latach 2018-2023

	Mieszkania w gminie							zmiana	zmiana %
	2018	2019	2020	2021	2022	2023			
Gmina Tuchola	6 620	6 664	6 928	6 995	7 046	7 108		488	7,37%
Gmina Śliwice	1 786	1 803	1 890	1 902	1 926	1 955		169	9,46%
Gmina Gostycyn	1 421	1 435	1 446	1 454	1 466	1 476		55	3,87%
Gmina Kęsowo	1 183	1 195	1 219	1 223	1 232	1 240		57	4,82%
Gmina Cekcyn	2 028	2 074	2 139	2 177	2 236	2 278		250	12,33%
Gmina Lubiewo	1 681	1 694	1 762	1 777	1 789	1 815		134	7,97%

Powiat tucholski	14 719	14 865	15 384	15 528	15 695	15 872		1 153	6,63%
-------------------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--	-------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie wyniosła w 2022 roku 3,31 osoby, a więc Gmina Gostycyn uzyskała wynik wyższy niż średnia dla powiatu tucholskiego (2,96) i województwa kujawsko-pomorskiego (2,48). Porównując analizowane samorządy można zauważyć, że w większości jednostek wskaźnik pozostaje na zbliżonym poziomie, przy czym największą dostępnością mieszkań cieszy się Gmina Tuchola i Śliwice. Analizując dane GUS można również zaobserwować, że we wszystkich analizowanych jednostkach zachodzi zjawisko zmniejszania się przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie, co świadczy o wzrastającej jakości i dostępności mieszkalnictwa na terenie poszczególnych samorządów.

Tabela 43. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w Gminie Gostycyn i porównywanych jednostkach w latach 2018-2023

	Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Zmiana 2018/2022
Gmina Tuchola	3,07	3,04	2,89	2,85	2,80	2,76	0,31
Gmina Śliwice	3,13	3,10	2,94	2,93	2,91	2,87	0,26
Gmina Gostycyn	3,65	3,62	3,46	3,41	3,36	3,31	0,34
Gmina Kęsowo	3,77	3,76	3,47	3,44	3,42	3,40	0,37
Gmina Cekcyn	3,36	3,31	3,16	3,1	3,03	2,98	0,38
Gmina Lubiewo	3,57	3,53	3,32	3,26	3,27	3,20	0,37
powiat tucholski	3,29	3,25	3,08	3,04	3,00	2,96	0,33
województwo kujawsko-pomorskie	2,76	2,73	lut.62	2,58	2,53	2,48	0,28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

O poziomie jakości życia mieszkańców świadczyć może powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę. Spośród analizowanych gmin największą wartość tego wskaźnika odnotowano w Gminie Śliwice (30,2 m²), natomiast najmniejszą w Gminie Kęsowo (26,3 m²). Średnie wartości dla powiatu tucholskiego (28,6 m²) były nieznacznie niższe od przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca w województwie kujawsko-pomorskim (28,9 m²). W przypadku wszystkich gmin, na przestrzeni analizowanego okresu powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę zwiększyła się, w tym najwięcej, bo o 3,8 m² zwiększył się metraż mieszkań w Cekcynie, zaś o 3,7 m² w Śliwicach.

Tabela 44. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w grupie porównywanych jednostek

	2018	2023	Zmiana 2018/2023
Gmina Tuchola	25,5 m ²	28,7 m ²	3,2 m ²

Gmina Śliwice	26,5 m ²	30,2 m ²		3,7 m ²
Gmina Gostycyn	23,9 m ²	26,6 m ²		2,7 m ²
Gmina Kęsowo	24,3 m ²	26,3 m ²		2,0 m ²
Gmina Cekcyn	25,7 m ²	29,5 m ²		3,8 m ²
Gmina Lubiewo	25,6 m ²	28,9 m ²		3,3 m ²
powiat tucholski	25,4 m ²	28,6 m ²		3,2 m ²
województwo kujawsko-pomorskie	25,5 m ²	28,9 m ²		3,4 m ²

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gmina Gostycyn charakteryzuje się jedną z najniższych wartości opisujących przeciętny metraż przypadający na jedną osobę. Warto jednak pamiętać, iż prezentowane dane dotyczą roku 2023, natomiast na terenie Gminy Gostycyn prowadzone są działania inwestycyjne związane z budową dwóch 4-kondygnacyjnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych, w których powstanie 60 nowych mieszkań, gotowych do zamieszkania. Inwestycję realizuje Spółka Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa „KZN- Bydgoski”, realizująca rządowy program budownictwa społecznego, w ramach którego najem mieszkań oparty jest o preferencyjne warunki, w tym czynsz i możliwość dojścia do własności nieruchomości. Realizowane działanie pozwoli na znaczące rozszerzenie i zwiększenie dostępności do zamieszkania na terenie Gminy Gostycyn, szczególnie rodzinom i osobom, które z różnych powodów osobistych, rodzinnych czy zawodowych nie mogą pozwolić sobie na kredyt komercyjny. Inwestycja SIM przy ul. Maratońskiej oparta jest o łącznie 60 mieszkań 2- i 3-pokojowych o metrażu od 31 do 48 m². Każde mieszkanie będzie posiadało balkon lub taras (lokale usytuowane na parterze budynków). Do dyspozycji mieszkańców będzie również zagospodarowany, ogrodzony teren miejscami parkingowymi i placem zabaw dla dzieci. Budynki będą posiadały udogodnienia dla seniorów i osób niepełnosprawnych, będą wyposażone w windy oraz fotowoltaikę i pompy ciepła.

Istniejące mieszkania na terenie Gminy Gostycyn w zdecydowanej większości wyposażone w podstawowe media, w tym wodociąg, centralne ogrzewanie i łazienkę. Centralne ogrzewanie znajduje się w 84,0% mieszkań, natomiast przyłącze wodociągowe posiada 99,1% lokali. Na terenie Gminy nie ma dostępności go gazu sieciowego. W przypadku wszystkich mediów odnotowywany jest cykliczny wzrost, co wskazuje na poprawiającą się jakość życia i komfort mieszkań.

Tabela 45. Wyposażenie mieszkań w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023 w instalacje – w % ogółu mieszkań

	2018	2019	2020	2021	2022	2023		zmiana
wodociąg	98,4	98,4	99,1	99,1	99,1	99,1		0,7 %
łazienka	88,0	88,2	91,8	91,8	91,9	91,9		3,9%
centralne ogrzewanie	72,3	72,6	83,7	83,8	83,9	84,0		11,7%
gaz sieciowy	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3	0,00		0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Podsumowując, Gmina Gostycyn na bazie danych statystycznych ukazuje jeden z niższych poziomów świadczących o rozwoju mieszkalnictwa, jednak dane prezentowane w statystyce nie uwzględniają

ostatnich procesów inwestycyjnych, które w znaczący sposób wpływają na postępującą atrakcyjność Gminy w aspekcie możliwości zamieszkania i rozwoju rodzinnego. Co jednak istotne, Gmina cechuje się **stosunkowo wysokim standardem wyposażenia mieszkań w podstawową infrastrukturę techniczno-sanitarną, co wskazuje na komfortowe warunki życia mieszkańców gminy**. O postrzeganiu tego obszaru jako dobrego do osiedlania się świadczy rosnąca liczba budynków mieszkalnych i mieszkań oraz aktualne działania inwestycyjne zwiększające możliwości mieszkalnictwa.

5.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Na terenie Gminy Gostycyn, działania z zakresu dostaw wody o odpowiedniej jakości oraz niezawodnego odprowadzenia ścieków prowadzi spółka ze 100% udziałem Gminy Gostycyn, tj. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „Kamionka” Sp. Z o.o. Spółka odpowiada za prawidłowe funkcjonowanie 3 tłoczni ścieków: w Gostycynie przy ul. Półkole oraz na terenie byłej oczyszczalni ścieków w Łyskowie. Odpowiada również za utrzymanie przepompowni ścieków i przydomowych oczyszczalni ścieków.

Wskaźnik zwodociągowania terenu Gminy Gostycyn pozostaje na poziomie 89,9%, zaś wskaźnik skanalizowania pozostają na poziomie niższym, tj. 76,5%. Analizując wskaźnik na przestrzeni ostatniego pięciolecia dostrzega się jedynie nieznaczny wzrost liczby budynków mieszkalnych przyłączonych do sieci wodociągowej oraz marginalny spadek liczby budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej.

Tabela 46. Wskaźnik % przyłączenia budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

		2018	2019	2020	2021	2022	2023
wodociąg	%	89,3	89,4	89,5	89,7	89,8	89,9
kanalizacja	%	77,4	77,4	77,5	76,6	76,6	76,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) wynosi 99,5 km i jest ona niezmienna w analizowanym okresie. Na terenie Gminy zidentyfikowano 1 348 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, co wskazuje na wzrost liczby przyłączy od 2018 roku o 71. Z sieci wodociągowej na terenie Gminy korzysta 4 811 mieszkańców, zaś do gospodarstw domowych dostarczana jest woda w ilości 147,3 dam³. Na terenie Gminy znajdują się 3 stacje uzdatniania wody.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Gostycyn wynosi 73,1 km. Na terenie Gminy odnotowano 929 przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania, co wskazuje na stopniowy wzrost ich ilości względem roku 2018 (892 szt.). Zgodnie z publiczną statystyką, w roku 2023 siecią kanalizacyjną odprowadzono 141,0 dam³ ścieków bytowych, z czego 134,0 dam³ stanowiły ścieki oczyszczone. Z sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy korzysta 3 619 mieszkańców, tj. o 179 osób mniej aniżeli w roku 2018. Spadek liczby osób korzystającej z sieci kanalizacyjnej może być brakiem podejmowania nowych inwestycji na rzecz rozszerzania zasięgi sieci kanalizacyjnej, jak również spadkową tendencją demograficzną i początkowym procesem depopulacji obszaru.

Ponadto, zgodnie z danymi ujętymi w Ewidencji zbiorników bezodpływowych /przydomowych oczyszczalni, opracowanej w 2023 roku, na obszarze gminy zlokalizowanych były około

373 gospodarstwa, które korzystały z indywidualnych systemów zagospodarowania ścieków komunalnych. Zgodnie z ewidencją bazy, w liczbie tej wyróżnia się 64 gospodarstwa korzystające z przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 290 nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe. Z uwagi, iż nie ma formalnej konieczności zgłaszania do właściwych Gmin zmian w zakresie systemu zagospodarowania ścieków, dane te są jedynie szacunkowe. Tylko sukcesywne kontrole nieruchomości, które nie są podłączone do zbiorczego systemu kanalizacji sanitarnej, pozwalają najpełniej określić wartości liczbowe.

Gmina Gostycyn wraz z Gminą Koronowo tworzą Aglomerację Gostycyn⁴, której równoważna liczba mieszkańców w 2023 roku wynosi 5 247 RLM. W obszarze aglomeracji znajdują się tereny Gminy Gostycyn, w tym miejscowości: Gostycyn, Łyskowo, Wielka Klonia, Mała Klonia, Bagienica, Wielki Mędromierz, Kamienica i Pruszcz, z końcowym punktem zrzutu ścieków komunalnych zlokalizowanym na działce ewidencyjnej nr 53/22, obręb Łyskowo (punkt ten stanowi studzienkę pomiarową zrzutu ścieków z terenu aglomeracji Gostycyn).

Długość istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji Gostycyn wynosi 93,50 km, w tym sieci grawitacyjnej 33,20 km. Ze zbiorczej sieci kanalizacji korzysta 5 247 RLM mieszkańców stałych i czasowych (5 089 RLM mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej i 18 RLM mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych w postaci szamb, co wskazuje na udział RLM nieskanalizowany). Poziom skanalizowania przedmiotowej aglomeracji wynosi aktualnie 99,65%. Zgodnie z informacjami podawanymi w VI Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych z sieci kanalizacyjnej korzysta 5 089 RLM mieszkańców, zaś w przypadku 18 RLM ścieki dostarczane są do oczyszczalni taborem asenizacyjnym, co również wskazuje na liczbę RLM aglomeracji nieskanalizowanych. W aktualizacji Programu wskazano zarówno konieczność podejmowania działań zmierzających do modernizacji istniejącej sieci kanalizacyjnej, jak i budowy kolejnych odcinków.

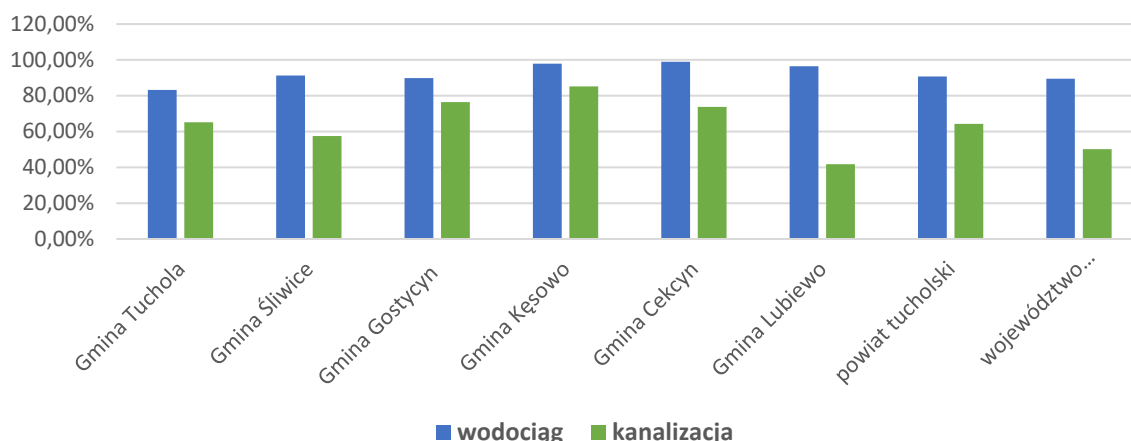
Zgodnie z ostatnim sprawozdaniem z KPOŚK z 2023 roku, bilans ścieków z 2023 roku, tylko z terenu własnej aglomeracji wyniosła 111,84 tys. m³/rok, w tym:

- 101,80 tys. m³/rok ścieków odprowadzanych do oczyszczalni ścieków w Tucholi (zbiorczym systemem kanalizacyjnym),
- 10,04 tys. m³/rok ścieków bytowych wywożonych taborem asenizacyjnym ze zbiorników bezodpływowych.

W grupie porównawczej obserwuje się podobny poziom zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodociąg. Kształtuje się on od 83,30% w Gminie Tuchola, do 98,90% w Gminie Cekcyn. Istotne dysproporcje pomiędzy gminami widoczne są natomiast w przypadku wyposażenia w kanalizację. Najwyższy wskaźnik skanalizowania właściwy jest dla Gminy Kęsowo, gdzie osiąga 85,10%. W dalszej kolejności wskazuje się Gminę Gostycyn, dla której wskaźnik skanalizowania wynosi 76,5%. Wskaźniki te nie ujmują podziału na tereny w ramach aglomeracji i poza nią.

⁴ Dokumentem aktualnym wyznaczającym aglomerację jest Uchwała Nr XXIII/172/2020 Rady Gminy Gostycyn z dnia 3 grudnia 2020 r. w sprawie aktualizacji obszaru i granic aglomeracji Gostycyn.

Wykres 13. Stopień wyposażenia w wodociąg i kanalizację budynków w grupie porównawczej w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Co również istotne, na terenie Gminy działa Gminna Spółka Wodna, której podstawowym zadaniem jest prowadzenie racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych właścicieli i użytkowników gruntów rolnych w obrębie sołectw: Gostycyn, Wielki Mędromierz, Przyrowa i Bagienica. Na terenie Gminy, na koniec roku 2022 odnotowano 26 km rowów melioracyjnych oraz 263 ha gruntów zdrenowanych, zapewniając tym samym jedno z podstawowych działań sprzyjających regulowaniu i utrzymaniu odpowiedniej jakości stosunków wodnych.

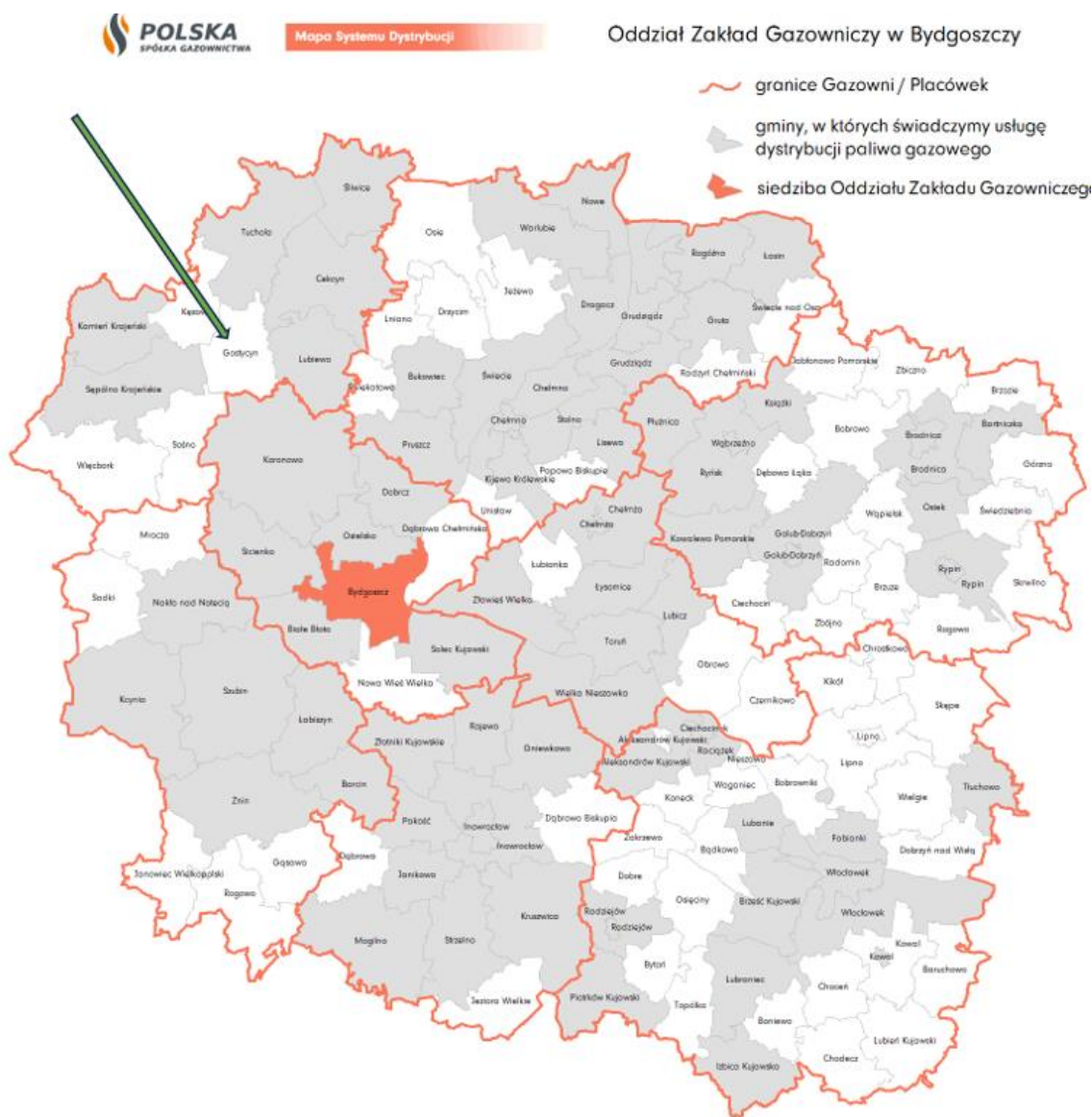
Niezbędne jest podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia udziału obszarów zwodociągowanych, zmeliorowanych i skanalizowanych. Realizacja działań inwestycyjnych polegających na budowie sieci kanalizacyjnej na obszarach wiejskich często jest mało efektywnym ekonomicznie rozwiązaniem, z uwagi na układ przestrzenny gminy i konieczność budowy wielokilometrowych sieci. Alternatywą dla tego typu działań są indywidualne systemy oczyszczania ścieków, do których nawiązuje również Aktualizacja Krajowego Programu Odprowadzania Ścieków Komunalnych.

5.3. Sieć gazowa

Przez teren gminy Gostycyn przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia Świecie – Chojnice o długości 6,9 km, z którego istnieje możliwość doprowadzenia gazu do Gostycyna i okolic.

Dane publikowane przez Polską Spółkę Gazownictwa wskazują, że Gmina Gostycyn nie jest obszarem, w którym świadczona jest usługa dystrybucji gazu. Stopień gazyfikacji gminy dotyczący gospodarstw domowych wynosi 0%. W powiecie tucholskim, dystrybucja gazu dotyczy takich gmin jak Tuchola, Śliwice, Cekcyn i Lubiewo. Przedmiotowe zagadnienie przedstawia poniższa mapa.

Mapa 8. Zasięg terytorialny świadczenia usług dystrybucji paliwa gazowego

Źródło: https://www.psgaz.pl/mapasystemu/PSG_data/index_2497.html

Co również istotne, należąca do PGNiG Polska Spółka Gazownictwa ogłosiła, że w latach 2022-2023 nie prowadziła działań związanych z podłączaniem nowych inwestorów do sieci gazowej. Wynikało to z faktu, iż środki inwestycyjne spółki na lata 2022-2023 zostały w pełni zarezerwowane na realizację zawartych już umów przyłączeniowych i PSG nie posiadała nowych źródeł finansowania dla kolejnych inwestycji przyłączeniowych. Gmina Gostycyn znajduje się na obszarze podlegającym Oddziałowi Zakładowi Gazowniczemu w Bydgoszczy, jednostką terenową jest Gazownia w Tucholi.

5.4. Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie Gminy Gostycyn nie występują scentralizowane systemy ciepłownicze. Przeważa system źródeł lokalnych ogrzewających obiekty, w które są wbudowane lub obiekty sąsiadujące. W końcowym zużyciu energii dla budynków mieszkalnych dominuje węgiel kamienny, miał węglowy, drewno i odpady z drewna. Znajdujące się na terenie gminy kotłownie lokalne opalane są węglem, olejem oraz

biomasą i zaopatrują w ciepło zakłady handlowo-usługowe. Z kolei kotłownie zlokalizowane na terenie placówek oświatowo-wychowawczych gminy w głównym stopniu zasilane są olejem opałowym oraz peletem.

Co jednak istotne, w wyniku dostępności programów rządowych skierowanych na zwiększenie ochrony środowiska naturalnego i jego poszczególnych komponentów, w tym m.in. Programu Czyste Powietrze znacząca liczba mieszkańców zamieszkujących domy jednorodzinne podjęła działania z zakresu wymiany źródeł ciepła na ekologiczne, jak również przeprowadziła szereg działań modernizacyjnych swoich domach, zwiększając tym samym poziom energooszczędności efektywności eksploatacyjnej.

5.5. Gospodarka odpadami komunalnymi

Zadanie związane z obsługą gospodarki odpadami, zgodnie z coroczną Analizą stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Gostycyn odbywa się w następujących formach:

- segregacja prowadzona przez mieszkańców, tzw. segregacja „u źródła”,
- segregacja w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych na terenie Gminy, w miejscowości Gostycyn.

Segregacja „u źródła” w Gminie prowadzona jest zgodnie z obowiązującym Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Gostycyn polega na zobowiązaniu właścicieli nieruchomości do selektywnego zbierania poszczególnych odpadów komunalnych, w tym papieru i tektury, metali, tworzyw sztucznych, opakowań wielomateriałowych, szkła, odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, odpadów zielonych, przeterminowanych leków, chemikaliów, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlanych i rozbiórkowych, zużytych opon. Podmiotem realizującym usługę odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych z terenu Gminy jest Przedsiębiorstwo Komunalne w Tucholi Sp. Z o.o. zgodnie z zawartą umową.

Zgodnie z deklaracjami o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w 2023 roku, 100% mieszkańców Gminy Gostycyn zadeklarowało selektywną zbiórkę odpadów komunalnych. Zgodnie z prezentowanymi analizami stanu gospodarki odpadami komunalnymi, deklaracjami objęta jest zasadniczo porównywalna liczba mieszkańców Gminy Gostycyn. Zasadniczo liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania bazuje na poziomie 80%. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 47. Liczba złożonych deklaracji i osób nimi objętych względem ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za lata 2022-2023

	2020		2021		2022		2023	
	liczba deklaracji	liczba osób z deklaracji	liczba deklaracji	liczba osób z deklaracji	liczba deklaracji	liczba osób z deklaracji	liczba deklaracji	liczba osób z deklaracji
Wielka Klonia	110	346	113	342	119	336	118	326
Bagienica	62	211	61	205	66	198	66	197
Mała Klonia	74	236	74	246	78	241	79	245
Łyskowo	53	169	56	171	63	183	63	181

Kamienica	67	186	68	179	70	171	68	161
Wielki Mędomierz	89	279	88	276	98	284	98	284
Pruszcz	232	677	232	682	243	681	241	665
Gostycyn	410	1244	414	1270	435	1309	437	1306
Przyrowa	37	119	36	115	39	114	40	111
Piła	138	109	145	102	149	106	147	106
Spółdzielnie mieszkaniowe/ Wspólnoty	6	539	6	526	6	504	6	488
SUMA	1278	4115	1293	4114	1366	4127	1363	4070

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Gostycyn za lata 2020-2023

Na obszarze Gminy, w miejscowości Gostycyn działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, który pozostaje dostępny dla mieszkańców obszaru Gminy. PSZOK przyjmuje odpady w postaci papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła, odpadów opakowaniowych wielomateriałowych, bioodpadów, odpadów niebezpiecznych, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon, odpadów wielkogabarytowych i mebli, przeterminowanych leków i chemikaliów, odpadów rozbiórkowych i budowlanych, odpadów tekstyliów i odzieży oraz odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igły i strzykawki.

Gospodarka odpadami komunalnymi w Gminie Gostycyn uregulowana jest pakietem uchwał i regulacji prawnych.

Zgodnie z corocznie publikowanymi analizami stanu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Gostycyn, widoczną tendencją pozostaje widoczna tendencja pozostaje stały trend w aspekcie masy odbieranych odpadów komunalnych.

Tabela 48. Frakcje i ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Gostycyn w latach 2020-2023

Kod odpadów komunalnych	Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów (Mg)			
		2020	2021	2022	2023
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	46,13	46,98	37,98	42,54
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	97,27	112,88	116,08	114,62
15 01 07	Opakowania ze szkła	97,89	104,20	109,4	87,58
16 01 03	Zużyte opony	19,86	14,34	-	14,44
17 01 02	Gruz ceglany	-	28,60	-	-

17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	-	3,62	-	-
17 02 01	Drewno	-	-	1,64	-
17 02 02	Szkło	-	0,34	-	-
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,36	0,76	1,66	0,24
17 09 04	Zmieszane odpady z budowy remontów i demontażu innych niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	-	-	-	0,28
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35 zawierające niebezpieczne składniki	4,06	2,52	0,88	0,82
20 01 23	Urządzenia zawierające freon	9,32	3,84	3,46	2,62
20 01 21	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć		0,04	-	-
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,08	0,07	0,07	0,08
20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	3,68	2,66	-	0,5
20 01 39	Tworzywa sztuczne	0,86	-	-	-
20 01 99	Inne niewymienione odpady zbierane w sposób selektywny - popiół	223,04	229,94	207,34	185,5
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	168,54	194,02	223,06	209,84
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	10,04	7,96	6,24	10,02
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	641,65	723,62	702,88	702,76
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	87,06	71,50	70,52	49,82
łącznie		1 421,92	1 547,89	1 481,21	1 421,66

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Gostycyn za lata 2020-2023

Na bazie przeprowadzonej analizy porównawczej, corocznie odbierana jest porównywalna masa odpadów komunalnych z terenu Gminy Gostycyn. System obejmuje nieruchomości zamieszkałe i nieruchomości, na których znajdują się domki letniskowe lub inne nieruchomości, których głównym przeznaczeniem są cele rekreacyjno-wypoczynkowe. Bazując na danych zastanych, obrazujących względnie stałą, a nawet nieznacznie malejącą masę odbieranych odpadów, można wnioskować,

iż prowadzone działania z zakresu edukacji ekologicznej i uświadamiającej mieszkańców przynoszą pozytywne efekty. W ostatnich latach, w ramach gospodarki komunalnej nie podejmowano żadnych istotnych inwestycji, gdyż na terenie Gminy działa PSZOK, zgodnie z prawem wybierany jest wykonawca usług związanych z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów, jak również prowadzone jest rozległa oferta edukacyjna, skierowana do wszystkich mieszkańców. System gospodarowania odpadami oceniany jest jako poprawny, jednak niezbędne jest kontynuowanie obranego kierunku i kształtowanie pozytywnych oddziaływań na środowisko naturalne.

5.6. Infrastruktura drogowa

Główną osią komunikacyjną gminy jest droga wojewódzka nr 237, a połączenia pomiędzy poszczególnymi miejscowościami zapewnia dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych i gminnych. Gmina obecnie pozbawiona jest komunikacji kolejowej, a w ograniczonym stopniu funkcjonuje również komunikacja autobusowa zapewniając zarówno regularny przewóz osobowy, jak i dowóz dzieci do szkoły.

Zwiększający się ruch drogowy i wzrastająca liczba pojazdów mechanicznych, w tym pojazdów osobowych i ciężarowych, autobusów oraz typowych dla obszarów wiejskich maszyn rolniczych powoduje, iż drogi są jednym z najbardziej eksploatowanych elementów infrastruktury sieciowej. Co również istotne, tuż obok dróg gminnych i powiatowych przebiegających przez obszar Gminy, kluczowe dla zapewniania odpowiedniej jakości infrastruktury drogowej jest również jej bezpośrednie otoczenie, w tym uregulowane pobocza, chodniki, regulowane zjazdy z dróg publicznych czy dostępność ścieżek rowerowych, na które może być przeniesiony ruch rowerowy, a tym samym niechronieni uczestnicy ruchu drogowego.

Gmina Gostycyn, ukazując, iż drogi są jednym ze strategicznych aspektów warunkujących rozwój lokalny, bazuje na realizacji założeń ujętych w Programie Rozwoju Sieci Dróg Gminnych na lata 2021-2025. Zgodnie z Programem, większość dróg będących w zarządzie Wójta Gminy Gostycyn należy do kategorii dróg zbiorczych (Z) lokalnych (L) i dojazdowych (D). Łączny kilometraż dróg gminnych wynosi 82,342 km, z czego około 50% stanowią drogi gruntowe, zaś ponad 45% to drogi utwardzone, w tym drogi tłuczniowe, brukowe, z kostki brukowej, betonowe i bitumiczne.

Komunikacja publiczna

Operatorem świadczącym usługi w zakresie publicznego transportu zbiorowego, w gminnych przewozach pasażerskich jest Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej Sp. z o.o. w Bydgoszczy. Umowa zawierana jest na rok. Koszt jednego wozokilometra w 2022 r. wynosił 5,12 zł brutto, a w 2023 r. 6,34 zł brutto.

Na terenie Gminy Gostycyn kursuje komunikacja realizująca przewozy transportu zbiorowego na trasach łączących wszystkie 10 sołectw. Przewozy regularne odbywają się na podstawie systemu biletowego, w ramach którego zakup biletu umożliwia przejazd, bez względu na ilość kilometrów do pokonania. Stawki biletów ustalane są i przyjmowane w drodze zarządzeń Wójta Gminy Gostycyn. Szacuje się, że w roku 2022 liczba pasażerów publicznego transportu zbiorowego zarządzanego przez gminę wyniosła 2 800 osób.

Ponadto, w roku 2021 na mocy Porozumienia Międzygminnego (Gminy Gostycyn i Gminy Koronowo) została utworzona linia komunikacyjna mająca charakter użyteczności publicznej o nazwie: Gostycyn

– Kamienica – Pruszcz – Motyl – Mąkowarsko. Dzięki utworzeniu ww. linii mieszkańcy gminy Gostycyn mogą bezpośrednio dojechać do Bydgoszczy.

Dowóz dzieci do szkół na terenie Gminy Gostycyn ma charakter przewozów regularnych specjalnych. Działania związane z dowozem dzieci do szkół jest jednym z zadań własnych gminy - jeżeli droga dziecka z domu do szkoły, w której obwodzie dziecko mieszka, przekracza odległości wskazywane w art. 39 ust. 1 i 2 ustawy Prawo oświatowe, obowiązkiem gminy jest zapewnienie bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu lub zwrot kosztów przejazdu środkami komunikacji publicznej. Na terenie Gminy dowóz dzieci do szkół publicznych i przedszkola publicznego oraz ich odwożenie po zajęciach do miejsc zamieszkania świadczy Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „Kamionka” Sp. z o.o. w Gostycynie. Bilety miesięczne są dotowane w 51% przez Gminę Gostycyn, a w 49% przez Urząd Marszałkowski Województwa kujawsko-Pomorskiego (dotyczy dzieci objętych obowiązkiem szkolnym). Przedsiębiorstwo gminne „Kamionka” Sp. z o.o. realizuje dowóz dzieci do szkół na poziomie 228 dzieci w roku szkolnym 2022/2023.

5.7. Infrastruktura rowerowa

Przez obszar Gminy Gostycyn przebiegają ścieżki i trasy rowerowe, które są elementem nie tylko uzupełniającym względem infrastruktury drogowej, ale również elementem zwiększającym atrakcyjność turystyczną. Całkowita długość ścieżek i dróg rowerowych na terenie Gminy na koniec 2023 roku wynosiła 2,3 km, przy czym ścieżki te znajdują się przy drogach powiatowych, nad którymi zarząd sprawuje powiat tucholski oraz województwo kujawsko-pomorskie.

Tabela 49. Kilometraż dróg rowerowych na terenie Gminy Gostycyn

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
drogi dla rowerów ogółem	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3
pod zarządem gminy	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
pod zarządem starostwa	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6
pod zarządem urzędu marszałkowskiego	0,0	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Analizując dostępność do sieci ścieżek i dróg rowerowych w Gminie Gostycyn i sąsiednich dla niej samorządów na bazie wskaźników ukazujących długość dróg rowerowych na 10 tys. ludności, Gostycyn charakteryzuje się najniższą dostępnością. Najwyższy wskaźnik charakteryzuje Gminę Kęsowo. Również wskaźnik dróg rowerowych na 10 tys. km² ukazuje tożsamy trend.

Tabela 50. Porównanie dostępności do dróg rowerowych w Gminie Gostycyn i porównywanych jednostkach samorządowych

Drogi rowerowe na 10 tys. ludności (km)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gmina Tuchola	10,43	11,26	11,57	7,93	8,00	9,70
Gmina Śliwice	8,41	11,44	11,50	11,49	13,38	13,36

Gmina Gostycyn	4,62	4,62	4,79	4,83	4,67	4,71
Gmina Kęsowo	10,53	15,58	16,55	21,41	21,36	21,34
Gmina Cekcyn	4,40	10,63	12,89	12,90	12,85	12,81
Gmina Lubiewo	1,33	13,21	13,50	13,63	13,52	13,58
Drogi rowerowe na 10 tys. km² (km)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Gmina Tuchola	884,6	951,3	968,0	659,3	658,9	792,3
Gmina Śliwice	269,0	366,3	366,3	366,3	429,3	429,3
Gmina Gostycyn	176,7	176,7	176,7	176,7	169,4	169,4
Gmina Kęsowo	430,3	640,9	640,9	824,0	823,9	823,9
Gmina Cekcyn	118,5	288,2	343,5	343,5	343,7	343,7
Gmina Lubiewo	49,1	485,3	485,3	485,3	485,4	485,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Gmina Gostycyn w 2023 roku podejmuje bieżące działania na rzecz rozwoju sieci ścieżek rowerowych. Realizując inwestycje drogowe, każdorazowo analizuje możliwość równoległego podjęcia działań związanych z budową i wytyczaniem ścieżek i dróg rowerowych.

Co również istotne, Gmina zdaje sobie sprawę z faktu, iż jazda rowerem zmieniał dzisiaj nieco znaczenie dla społeczności lokalnej. Rower stał się nie tylko sposobem przemieszczania, dojazdu do konkretnych miejsc, jak również sposobem wypoczynku wybieranym przez coraz większą rzeszę odbiorców. Podejmując działania mające na celu wzmocnienie bezpieczeństwa drogowego, w tym w szczególności działań zmierzających do wzmocnienia ochrony niechronionych uczestników ruchu drogowego, Gmina Gostycyn uznaje rozwój sieci ścieżek rowerowych jako jedno ze strategicznych działań, a tym samym bazuje na przygotowanej koncepcji rozwoju sieci dróg rowerowych. Zgodnie z koncepcją, do 2030 roku zaplanowano budowę następujących odcinków dróg rowerowych:

- 1. przy drodze gminnej 010501C – Gostycyn- Przyrowa- Wielki Mędromierz, szacunkowa długość: 6,4 km;
- 5. przy drodze gminnej 010502C – Wielki Mędromierz – Wysoka Wieś, szacunkowa długość: 1,7 km;
- 6. przy drodze wojewódzkiej 237 – Łyskowo – Tuchola, szacunkowa długość: 3,3 km;
- 8. przy drodze powiatowej 1038C – Gostycyn- Piła, szacunkowa długość: 2,7 km;
- 9. przy drodze gminnej 010562C – Gostycyn – jezioro Nogawica, szacunkowa długość: 1,5 km;
- 11. ścieżka łącząca: Kamienica – „dr Na Łoh” – Wielka Klonia, szacunkowa długość: 3 km;
- 12. ścieżka łącząca: „dr. Na ŁOH”- Wielka Klonia, szacunkowa długość: 3,2 km;
- 16. przy drodze gminnej 010514C – Bagienica – Pruszcz Wyb., szacunkowa długość: 5 km,
- 23. Ścieżka przy drodze Piła – Łoptowo.

Mapa 9. Projektowany rozwój sieci ścieżek i dróg rowerowych na terenie Gminy Gostycyn

Źródło: Prognozowany plan rozwoju sieci dróg rowerowych w Gminie Gostycyn

Z kolei, w ramach późniejszych planów, realizowanych również po 2030 roku przewiduje się działania skierowane na budowę dróg rowerowych:

- 2. przy drodze wojewódzkiej 237 – Gostycyn – Łyskovo, szacunkowa długość: 3,9 km;
- 3. przy drodze gminnej 010518C i drodze powiatowej 1032C – Przyrowa- Wielka Klonia, szacunkowa długość: 4,4 km;
- 4. przy drodze powiatowej 1021C – Łyskovo – Wielki Mędromierz, szacunkowa długość: 2,7 km;
- 10. przy drogach gminnych 010529C - 010535C – Gostycyn – Kamienica – „dr. Na ŁOH”, szacunkowa długość: 3,7 km;
- 13. przy drodze wojewódzkiej 237 – Kamienica – Pruszcz, szacunkowa długość: 3,4 km;
- 14. ścieżka łącząca Kamienicę i Pruszcz, szacunkowa długość: 2,8 km;
- 15. przy drodze gminnej 010525C – Pruszcz – Bagienica, szacunkowa długość: 1,6 km;
- 17. ścieżka łącząca Wielki Mędromierz – drogę wojewódzką 241, szacunkowa długość: 2 km;
- 18. ścieżka łącząca Karczewo, przebiegająca przez rzekę Kamionka, szacunkowa długość: 1,3 km;
- 22. Ścieżka łącząca Pruszcz – Motyl- Mąkowsko.

6. Kultura, turystyka i rekreacja

6.1. Działalność kulturalna

Kultura jest jednym z najważniejszych czynników determinujących jakość życia i rozwój jednostki lokalnej. Kluczowym podmiotem organizującym działalność kulturalną jest **Gminny Ośrodek Kultury w Gostycynie**, przy którym prężnie działają również zespoły wokalne, taneczne, kluby sportowe i sekcje artystyczne. Pełniąc podstawową rolę ośrodka kulturalno-edukacyjnego, stwarza możliwości i szanse rozwoju kulturalnego i społecznego wśród dzieci, młodzieży, osób dorosłych oraz wśród seniorów i osób potrzebujących wsparcia i integracji. Działalność kulturalna prowadzona przez Gminny Ośrodek Kultury obejmuje organizację cyklicznych zajęć i form zorganizowanych, integrujących społeczność lokalną, jak również organizację imprez tematycznych, okolicznościowych wraz z prowadzeniem atrakcyjnej oferty rozwijającej, pozwalającej na aktywne włączenie wszystkich grup społecznych.

Oferta kulturalna Gminnego Ośrodka Kultury w Gostycynie przewiduje następujące formuły:

Gokuś – zrzesza dzieci i młodzież w dwóch grupach wiekowych: 6-11 lat i 12 – 17 lat. Każda z grup jest bardzo liczna (25 – 30) osób. Ta forma pracy z dziećmi i młodzieżą była od lat wyczekiwana przez mieszkańców i została przyjęta z wielkim entuzjazmem, zarówno przez naszych podopiecznych, jak i ich rodziców. Gokuś rozwija zainteresowania i uzdolnienia, kształcąc umiejętności praktycznego wykorzystania wiedzy. Misją jest wspomaganie wszechstronnego rozwoju dziecka i wspieranie go w procesie nabywania wiedzy, sprawności, postaw i nawyków, które zapewnią mu przygotowanie do racjonalnego i godnego życia.

Rodzice aktywnie uczestniczą w życiu placówki. Są partnerami we wszystkich podejmowanych działaniach i wspomagają ich realizację. Ujawnianie i rozwijanie talentów, uzdolnień, zainteresowań i umiejętności to nasz cel. Ma to wpływ na pozytywny rozwój osobowości oraz przygotowanie uczestników do życia społecznego. Wychowujemy miłośników, entuzjastów, propagatorów sztuki – aktywnych uczestników i twórców życia kulturalnego, Polaków i patriotów. Poszukujemy, realizujemy i upowszechniamy formy wychowania dla demokracji. Naszym celem jest również integracja dzieci

i młodzieży z niepełnosprawnymi, tworzenie wzorców i kształtowanie nawyków kulturalnego, pożytecznego i zdrowego spędzania czasu wolnego; poznawanie i kształtowanie właściwego stosunku do środowiska naturalnego, tworzenie atmosfery do wychowania uczestników w poczuciu zaufania, bezpieczeństwa i partnerstwa; kształtowanie poczucia własnej tożsamości i poszanowania dziedzictwa kulturowego regionu, kraju i innych kultur; rozwijanie swej działalności w sposób umożliwiający stałe wzbogacanie jej form, zasięgu i skuteczności; zapewnienie dzieciom i młodzieży możliwości czynnego udziału w wartościowych artystycznie, społecznie i wychowawczo, różnorodnych formach działalności placówki

2 zespoły wokalne (łącznie 30 osób) – studio piosenki, które zmieniło swoją formę z zajęć wyłącznie indywidualnych na zespołowy śpiew. To spowodowało nagły, intensywny wzrost zainteresowania wokalistyką. Liczba chętnych wzrosła dwukrotnie, w związku z powyższym zostały utworzone 2 grupy wiekowe, rozróżnione również ze względu na stopień rozwinięcia warsztatu wokalnego. Na zajęcia przyjeżdżają dzieci z terenu całego Powiatu Tucholskiego. Są to zajęcia grupowe i indywidualne dla dzieci i młodzieży. Soliści przygotowują swój repertuar lub wykonują niektóre utwory w duetach. Zespół towarzyszy im chórkami, tworzy też odrębne wykonania wokalne, które prezentowane są na imprezach o zasięgu gminnym i ponadgminnym. Uczestniczą również w konkursach wokalnych na szczeblu powiatowym i wojewódzkim.

Nauka gry na ukulele; gitarze: akustycznej, elektrycznej. Zainteresowanie tą formą rozwoju jest tak ogromne, że postanowiliśmy stworzyć specjalną salę muzyczną, z akustyczną adaptacją i warunkami studyjnych nagrań. To, każdorazowo, zlikwiduje wysokie koszty wynajmu studia nagrań i koniecznego transportu. Do szkoły tej uczęszczają dzieci, młodzież i dorośli. Zajęcia mają charakter indywidualny i są odpłatne. Odbývają się dwa razy w tygodniu.

Nowość - nauka gry na perkusji – to forma, wprowadzona w roku 2023. Mogliśmy naszym odbiorcom zaoferować tę formę rozwoju muzycznego, ponieważ doposażyliśmy ośrodek w instrument perkusyjny. Naukę gry podjęli, prócz dzieci i młodzieży – dorośli.

Nowość - nauka gry na pianinie i keyboardzie – to kolejna, nowa propozycja w naszym katalogu od 2023 roku. Uczniami w tym przypadku – prócz dzieci i młodzieży – są dorośli.

Nowość - gimnastyka dla seniorów – rehabilitacyjna forma pracy, pod czujnym okiem wykwalifikowanej specjalistki – masażystki, rehabilitantki.

Nowość – zajęcia baletowe dla dzieci do 6 r.ż. – cieszą się dużym zainteresowaniem rodziców, którzy do niedawna wozili swoje dzieci na zajęcia baletowe do Tucholi.

Nowość – Chór. Śpiew i muzyka od zawsze rozbrzmiewały w Gminnym Ośrodku Kultury w Gostycynie wielowymiarowo. Wystarczył więc impuls, na początku 2023 roku, który popłynął z pasji i miłości do odkrywania kart historii obecnego dyrektora Szkoły Podstawowej w Gostycynie by ciszę w nawach kościoła zamienić w feerię wibrujących dźwięków. Tak powstał chór w miejscowym domu kultury. Niezwykły, 2023 rok, to czas obchodów 150 rocznicy urodzin gostycyńskiego proboszcza ks. Pawła Wojciecha Nagórskiego, który był tutejszym duszpasterzem w latach 1927 – 1939. Umiłował te bory, rzeki i sklepienie niebieski. Jego niezwykła wrażliwość na piękno wyzwalała w nim pokłady talentów. To poeta i kompozytor, który w odbiorcach swej twórczości zaszczeptał umiłowanie do sztuki, kultury i tradycji. Koronkowe w opowie muzycznej i tekstowej utwory ks. Nagórskiego poruszają duszę. Musiały więc one ujrzeć „światło dzienne”. Tak więc, w ślad za naszymi przodkami, którzy niegdyś założyli Towarzystwo Śpiewu Halka, by krzewić „kult śpiewu rodzinnego, który uległ zaniedbaniu” i my, z inicjatywy dyrektora Szkoły Podstawowej w Gostycynie, wójta Gminy Gostycyn i prezesa

Stowarzyszenia Społeczno – Kulturalnego „Burchat”, założyliśmy Towarzystwo Śpiewu – chór, którego członkowie ambitnie i poważnie podeszli do swych zadań.

Zajęcia fitness – forma aerobowych zajęć sportowych dla pań, która przyciągnęła tak liczną grupę zainteresowanych, że instruktorka musiała podzielić chętnych na grupy. Ćwiczą 2 razy w tygodniu.

Gminny Ośrodek Kultury w Gostycynie jest otwarty na wdrażanie nowych inicjatyw, a tym samym słucha odbiorców i stara się dopasować ofertę do ich potrzeb. Dlatego do oferty wprowadzono również Gostycynie nowy wachlarz propozycji obejmujący częste wycieczki (zarówno autokarowe, rowerowe i piesze), wyjazdy do kina, teatru czy na basen.

Pozostałe zajęcia stałe:

Nauka języka angielskiego dla dzieci i młodzieży - zajęcia odpłatne.

Teatr Dorosłego - to forma artystycznego wyrażania siebie, skierowana do osób w każdym wieku. Biorą w niej udział dzieci, młodzież, dorośli: rodzice, seniorzy, instruktorzy (20 osób). To wspaniały sposób na integrację pokoleń – na poznanie swoich zwyczajów, sposobu bycia, czy stylu życia. To próba tolerancji, mądra sztuka kompromisu – udowodnienie, że teatr jest dobrym przykładem na złagodzenie konfliktu pokoleń, ale przede wszystkim, że jest świetnym sposobem na spędzenie wolnego czasu. Teatr przygotowuje spektakle, które grane są w Gostycynie, a także gościnnie, na terenie powiatu. Mają duży rozmach, bogatą scenografię i pomysłowe stroje. Istnieje od 20 lat.

Studio tańca - zajęcia taneczne dla dzieci i młodzieży w 3 grupach wiekowych (liczba chętnych znów, w roku 2023, wzrosła, w porównaniu do już i tak bardzo licznych roku 2022). Obecnie zajęcia te skupiają 50 uczestników. Grupy przygotowują układy taneczne, które prezentowane są na imprezach o zasięgu gminnym i ponadgminnym. Uczestniczą w konkursach i turniejach tanecznych.

Zajęcia w świetlicach wiejskich Gminy Gostycyn – placówka pełni opiekę merytoryczną nad świetlicami wiejskimi. Do odbywających się tam zajęć stałych należą : plastyczne, kulinarne, sportowe, taneczne, gry planszowe, gry karciane, gra w piłkarzyki stołowe, zajęcia integracyjne, zajęcia muzyczne, zajęcia zdrowy kręgosłup, fitness, SOS szkolne, zabawy na świeżym powietrzu i w Kąciku Malucha, wycieczki, spacer. Poza tym, wykonywane były prace na rzecz poprawienia estetyki pomieszczeń i obejścia: wystawy prac świetlicowych, czy wykonywanie dekoracji i ozdób, związanych z aktualną porą roku. Na bieżąco wykonywano dekoracje i wyroby rękodzielnicze. Przeprowadzane były rozmowy profilaktyczne z dziećmi i młodzieżą. Mamy wiele satysfakcji z tego faktu, że udaje się chociaż na chwilę dzieci odciągnąć od komputerów i telefonów. Wakacyjny Dzieciniec, jak również feryjne zajęcia zimowe, proponowane były we wszystkich placówkach. Podczas zajęć dzieci otrzymywały słodki poczęstunek i liczne nagrody, pozyskane od sponsorów. Dodatkowo, przy świetlicy wiejskiej w Pruszczu, działa klub seniora „Malwa”. Opiekun świetlic współpracuje m. in. z klubem seniora, Radami Sołeckimi i z sołtysami. Przy świetlicy w Pruszczu istnieje Młodzieżowy Klub Wolontariusza „Ambarasy”. Świetlica służy od wielu lat jako Centrum Komunikacji Społecznej, a w nim funkcjonuje Agencja Poczta. W świetlicy znajduje się „mini galeria wioski kolejarskiej”. Zajęcia rękodzielnicze dla dorosłych, z cyklu „Rękodzieło artystyczne Nasza Pasja”, cieszyły się również ogromnym zainteresowaniem.

Klub Seniora „Wrzos” - zrzesza około 30 członków, istnieje już 45 lata. Seniorzy spotykają się co dwa tygodnie. Może tu zajrzeć każdy, kto w jesieni życia czuje, że jeszcze chciałby coś zrobić, poznać nowych ludzi, zwiedzić nowe miejsca, czy zwyczajnie porozmawiać z drugim człowiekiem wtedy, kiedy tylko ma na to ochotę. Członkowie klubu, także w roku 2023, nie zwalniali tempa. Byli bardzo aktywną grupą,

chętnie realizującą projekty, skierowane do ich grupy wiekowej. Współpraca klubowiczów z ośrodkiem kultury plasuje się na najwyższym poziomie. Seniorzy włączają się chętnie w organizację imprez i wydarzeń kulturalnych naszej placówki. Od 2017r., sztandarowym przedsięwzięciem klubu jest współorganizacja Gminnego Dnia Seniora.

Na terenie gminy, prężnie działa także **Klub Seniora „Malwa” z Pruszcza**, który skupia 36 członków. Seniorzy spotykają się raz w miesiącu. Oprócz tego, dwa razy w roku, organizują jednodniowy wyjazd rekreacyjno-poznawczy do wybranych miejsc. Uczestniczą aktywnie we wszystkich, proponowanych zajęciach dla seniorów. Ponadto, członkowie klubu uczestniczą w lokalnych imprezach i spotkaniach.

Pomoc prawna i psychologiczna – nieodpłatne wsparcie dla mieszkańców Gminy Gostycyn.

Uniwersytet Trzeciego Wieku - Na podstawie porozumienia o współpracy z dnia 16 września 2019 roku nawiązana została współpraca pomiędzy Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy a Gminą Gostycyn, a jej efektem jest utworzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki Filia w Gostycynie. Cykliczne zajęcia odbywają się w Gminnym Ośrodku Kultury w Gostycynie.

„Wioska internetowa”- możliwość korzystania z komputera, ksero oraz drukarki. Osobom niesamodzielnym chętnie służą pomocą pracownicy GOK.

Galeria Produktów Lokalnych - wystawiennictwo – proponujemy, zaciekawiamy i zachęcamy turystów licznie przybywających na nasze tereny, do zapoznania się z certyfikowanymi produktami lokalnymi. Przyczyniamy się w ten sposób do wzmożonego popytu, co przekłada się na wzrost podaży. W ten sposób informacja o małych, regionalnych wytwórcach wędruje do wielu zakątków Polski.

IMPREZY CYKLICZNE

- Koncert Noworoczny w Kościele pw. Św. Marcina w Gostycynie lub (zamiennie w GOK Gostycyn),
- Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy – 31 finał,
- „Dzień Babci i Dziadka”,
- Witamy Pierwszy Dzień Wiosny (wracamy do zapomnianych tradycji – topienie ecoMarzanny),
- promocje książek Adama Węsierskiego – doktora, zajmującego się historią Borów Tucholskich,
- „Dzień Dziecka”. Rokrocznie organizujemy dla rodzin Gminny Dzień Dziecka. Animacje z okazji święta dzieci odbywają się we wszystkich miejscowościach gminy,
- Koncert na powitanie lata – „Zespół Legato - wita lato”,
- Koncert gitarzystów – podsumowujący rok ich pracy. Wakacyjne dziecińce – tematyczne zajęcia letnie, podczas których uczestnicy otrzymują poczęstunek – zajęcia odbywają się we wszystkich świetlicach na terenie Gminy Gostycyn,
- Plener rzeźbiarski – ŻAGA,
- Dzień Pamięci – współorganizator,
- Rocznica wybuchu II Wojny Światowej – współorganizator,
- Dzień Wyzwolenia – współorganizator,
- Gostycyńskie ALE JAJA – wielkanocne konkursy,
- Piknik Seniorów,
- Święto Dyni,
- cykl wycieczek szlakiem historii regionu w ramach projektu Pampki gżuby,
- 11 listopada – Koncert Patriotyczny

- „Czwartowa marcinowa zbożownica” – degustacja gęsiny i rogalik świętomarcińskich.
- Koncert Bożonarodzeniowy – wokaliści z grupy Legato w towarzystwie muzyki na żywo, wykonanej przez uczniów szkoły gitarowej;
- Mikołajkowe Święto Radości – spektakl teatralny w wykonaniu aktorów z Bąka Pomorskiego w Toruniu.
- DNI GMINY GOSTYCYN – cykl 10-ciu festynów wakacyjnych: Dzień Dziecka w Bagienicy – festyn, Dożynki Gminne w Łyskowie, Złot pojazdów pożarniczych i zabytkowych, Piłska biesiada – festyn, Festyn RETRO – PRL – Przyrowa, Festyn rodzinny w Pruszczu, Festyn w Małej Kloni, Festyn sportowy – Kamienica, Rozaliada – festyn parafialny, flagowa impreza promująca region – Palinocka (posiadająca certyfikat Marka Lokalna – Bory Tucholskie).

Pod względem dostępności do kultury, w tym możliwości uczestnictwa w wydarzeniach teatralnych, kinowych, czy organizowanych przez opery, oferta kulturalna Gminy Gostycyn wspomagana jest zasobami regionalnymi na bazie oferty kulturalnej Tucholi, Bydgoszczy czy Torunia, jak również nieopodal zlokalizowanych Chojnic. Zasoby kulturalne i wydarzenia aktywizujące społeczność lokalną ściśle nawiązują do posiadanych walorów, inicjatyw propagujących możliwości wykorzystywania zasobów gminnych oraz wskazujących na budowanie kapitału społecznego. Gminny Ośrodek Kultury jest nie tylko organizatorem licznych wydarzeń, ale również współorganizuje inicjatywy, zawierając tym samym liczne współprace z organizacjami samorządowymi oraz podmiotami społecznymi, w tym gminnymi oraz z innymi samorządami. Szeroko promowaną i realizowaną współpracą są działania GOK-u i organizacji, instytucji, towarzystw i stowarzyszeń z terenu gminy, w tym m. in.: Ochotniczych Straży Pożarnych, Kół Gospodyń Wiejskich, Rad Sołeckich, Klubów Seniora, Polskiego Związku Wędkarskiego, Rad Rodziców, Partnerstwa LGD „Bory Tucholskie”, Kół Łowieckich, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tucholi, Związku Emerytów i Rencistów z Gostycyna, Spółdzielni Socjalnej „Borowiacki Wigor”, Dziennego Domu „Senior+”, jak również placówek edukacyjnych i wychowawczych.

Zarówno Gmina Gostycyn, jak i sam Gminny Ośrodek Kultury prowadzi bieżącą, bardzo aktywną działalność promującą dostępną ofertę, zachęcającą do uczestnictwa w planowanych działaniach. Gmina prowadzi aktualny Kalendarz Imprez, publikowany na oficjalnej stronie internetowej Gminy i lokalnej instytucji kultury, co pozwala na bieżące informowanie o planowanych wydarzeniach. Ponadto działa w oparciu o nowoczesną i dostosowaną stronę internetową i media społecznościowe, z których korzysta obecnie niemal każdy.

Na bazie powyższego, stwierdzić można, że **oferta kulturalna Gminnego Ośrodka Kultury** i działających w jego ramach formacji jest **atrakcyjna i uwzględnia potrzeby wszystkich grup wiekowych**. Jest również na bieżąco dostosowywana i rozwijana, co znacząco wpływa na jej pozytywny odbiór przez społeczność lokalną. Istotnym elementem jaki dostrzega się w ramach wzmocnienia dostępności do działalności kulturalnej Gminy jest potrzeba bieżących działań modernizacyjnych budynku, zwiększenia jego funkcjonalności. Budynek GOK w wyniku działań z zakresu rewitalizacji obszarowej objęty został działaniami modernizacyjnymi, dzięki czemu pozbawiony będzie barier architektonicznych, jego wnętrze będzie znacząco dostosowane do prowadzonej oferty, jak i potrzeb jej odbiorców. Wnętrze podlega również bieżącemu doposażeniu co znacząco wpływa na odbiór oferty i możliwość jej unowocześniania. Kluczowym elementem jaki dostrzega się w ramach potrzeb inwestycyjnych związanych z zapleczem kulturalnym Gminy Gostycyn jest wdrożenie działań zmierzających do zwiększenia efektywności eksploatacyjnej budynku, w tym przeprowadzenia termomodernizacji obiektu oraz wyposażenie obiektu w odnawialne źródła energii, co pozwoli na uzyskanie oszczędności w związku z produkcją energii i możliwością przeniesienia dotychczasowych kosztów ponoszonych na ten cel na inne, ważne dla Gminy działania inwestycyjne.

Działalność kulturalno-edukacyjną na terenie Gminy Gostycyn prowadzi też **Gminna Biblioteka Publiczna w Gostycynie oraz dwie jej filie: w Pruszczu i w Wielkiej Kloni.**

Tabela 51. Szczegółowe dane nt. czytelnictwa w Gminie Gostycyn

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Księgozbiór (woluminy)	41 694	30 783	29 933	32 114	32 173	33 840
czytelnicy w ciągu roku (osoby)	971	1 253	1 062	917	969	937
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz (woluminy)	17 148	18 980	15 870	17 819	15 815	15 416

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Statystyka ukazuje dynamikę zmiany zarówno w wyposażeniu bibliotek w dostępne woluminy książek, jak również czytelników i wypożyczeni na zewnątrz. W roku 2018 liczba woluminów jest znacząco wyższa, niż w ostatnim analizowanym roku, jednak wynika to z faktu, iż w tym czasie na terenie Gminy działały 4 biblioteki i filie. Analizując ostatnie lata 2019-2023, zauważyć można, że co roku dochodzi do zwiększania zasobu czytelniczego, gdyż zwiększa się liczba woluminów, stwarzając tym samym coraz lepsze warunki do rozwoju i promocji czytelniczej. Co również istotne, obserwuje się **wzrastającą liczbę czytelników**, zaś liczba wypożyczeń obrocie zewnętrznym plasuje się na wyrównanym poziomie, ze znaczącym wzrostem w roku 2021. To co jest szczególnie charakterystyczne dla Gminy Gostycyn, to fakt iż nawet w okresie pandemicznym, kiedy działalność kulturalno-edukacyjna realizowana była w reżimie znaczących ograniczeń, zainteresowanie czytelnictwem w Gminie nie słabło. Patrząc na inne samorządy, w latach 2020-2023 obserwuje się znaczący spadek liczby czytelników i wypożyczeń, zatem można sądzić, iż promocja czytelnictwa w Gostycynie, jak również dostępne formy korzystania z zasobów bibliotecznych są powszechnie dostępna dla mieszkańców. Znaczącą innowacją dla mieszkańców gmin wiejskich, była inwestycja Gminy Gostycyn w książkomat, który zapewnia możliwość odbioru zamówionych książek i pozycji bibliotecznych również w godzinach po zamknięciu Biblioteki i filii. Dzięki synchronizacji i cyfrowym skatalogowaniu zasobów bibliotecznych, zarejestrowani użytkownicy mogą zamówić książkę zdalnie, a następnie odebrać ją w książkomacie. Ponadto, biblioteka zapewnia dostęp do 15 stanowisk komputerowych, z których korzystać mogą czytelnicy i odbiorcy oferty edukacyjno-kulturalnej.

Biblioteka jest na bieżąco doposażana w nowe pozycje książkowe, zwiększając tym samym atrakcyjność istniejącej oferty czytelniczej. Poza tradycyjnymi książkami inwestuje się również w audiobooki - coraz częściej wykorzystywane jako alternatywna dla tradycyjnej, papierowej książki. Gmina Biblioteka Publiczna organizuje i prowadzi wydarzenia i imprezy, w których chętnie udział bierze społeczność lokalna. Dane statystyczne ukazują, że w tego typu działaniach w roku 2021 udział wzięło 17 858 osób, zaś w roku 2022 – 17 916 osób. Biblioteka zapewnia również możliwość korzystania z e-usług, za pomocą systemu Legimi, w ramach którego bezpłatnie udostępnia czytelnikom kody do korzystania z 60 tys. ebooków.

6.2. Dziedzictwo kulturowe

Historia Gminy Gostycyn związana jest z grodziskiem nizinno-wyżynnym, którego powstanie datowane jest na XIII- XIV wiek. Miejscowością, o której wzmiankowano najwcześniej jest Wielki Mędomierz, gdyż zapiski dotyczące tej lokalizacji pochodzą z 1313 roku. Późniejszy dokument osadniczy

wzmiankuje o Gostycynie (1350 r.), zaś przy okazji 1360 roku i wicestaroście Wojławie mówi się o Wielkiej Kloni. Wsie dzisiejszej Gminy Gostycyn stanowiły w przeszłości własność prywatną bądź królewską. Gmina powstała na bazie grodziska średniowiecznego „Burchat”. O dynamicznej przeszłości i historii obszaru gminy stanowi nie tylko zachowana historia, ale również jej poszczególne elementy, w tym przede wszystkim zabytki wpisane do rejestru zabytków, ewidencji zabytków województwa kujawsko-pomorskiego jak również liczne zabytki archeologiczne.

Obszar Gminy Gostycyn dysponuje bogatym zasobem walorów świadczących o historii regionu, czego przykładem są nie tylko zachowane zabytki nieruchome, ale także tradycje i zwyczaje lokalne. Zachowane zasoby zabytkowe reprezentowane są przez kościoły, w tym m.in. zespół kościoła parafialnego p.w. św. Marcina w Gostycynie czy zespół kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP w Pruszczu, jak również licznie zachowane domy i pozostałości dworskie w Wielkiej Kloni, Kamienicy, Małej Kloni, Motylu i Pruszczu. Inną formą zachowanego dziedzictwa są przykłady budynków gospodarskich i publicznych, np. budynku gospodarczego- ptaszarni w Łyskowie, zespołu młyna w Karczewie, szkoły w Małej Kloni, młyna wodnego w Motylu, zespołu budynków kolejowych w Pruszczu czy budynku szkoły w Wielkiej Kloni.

Znaczącym zabytkiem nieruchomym, ujętym w ewidencji zabytków województwa kujawsko-pomorskiego jest zespół kopalń głębinowych węgla brunatnego w Pile, będące unikatowym w północnej Polsce historycznym zespołem przemysłowym o znacznej wartości historycznej w skali lokalnej i regionalnej. W oparciu o zachowane dziedzictwo kulturowe, Przedsiębiorstwo Społeczne Górnicza Wioska Sp. z o.o. z siedzibą w Gostycynie, jako grupa społeczników dbających o zachowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego, prowadzi działalność non-profit i oferuje szeroką ofertę zwiedzania i zapoznania z historią wydobywania węgla brunatnego w Pile koło Gostycyna. Oferta kulturalna Górniczej Wioski obejmuje:

- możliwość zwiedzania dla turysty indywidualnego, rodziny,
- możliwość organizacji wizyt studyjnych, szkoleń, działań integracyjnych,
- biesiady tematyczne, w tym Wesele Szytgara, tj. borowiacko-śląska biesiada weselna to impreza integracyjna oraz Barbórkowa Biesiada Piwna – impreza integracyjna organizowana w okresie Barbórki.
- możliwość wizyt zorganizowanych w ramach powyższych inicjatyw, jak również konferencji i spotkań firmowych,
- zajęcia edukacyjne dla przedszkoli oraz klas 1-3 i 4-6.

Wobec powyższego, Gmina Gostycyn jest obszarem dysponującym **wysokim kapitałem kulturowym**, co niewątpliwie wpływa na **atrakcyjność rekreacyjną i turystyczną**. Dostrzega się konieczność zwiększenia dbałości, ochrony i dalszego oddziaływania na zagospodarowywanie obszaru gminnego w otoczeniu istniejących zabytków, tworząc miejsca otwarte dla osób odwiedzających i chcących poznać historię regionu.

6.3. Turystyka i rekreacja

Gmina położona jest w obszarze zlewni czterech rzek (Brda, Kamionka, Sępolenka, Kicz), co stanowi o dodatkowym pięknie regionu. Rzeką Brda jestem swoistym rajem dla entuzjastów sportów wodnych. Ponadto, jest to rzeka o niezwykłych walorach krajobrazowych z obecnością licznych siedlisk bobrów, co z kolei stanowi przyrodniczą osobliwość wschodniej granicy gminy. Rekreacyjny charakter przyrodniczy zdeterminował nie tylko obecną turystykę gminną, ujmowaną przede wszystkim jako

turystykę weekendową, czy ekoturystykę, ale również możliwości rozwoju turystycznego, wokół którego zbudowana została najważniejsza część oferty lokalnej Gminy Gostycyn.

Akweny jeziora Średniak oraz Szpitalne uznawane są za najczystsze w regionie, co sprawia że w sezonie letnim są kluczowym zapleczem dla turystów wypoczywających nad wodą. W przypadku jeziora Środkowego w okresie lipca i sierpnia Gmina Gostycyn udostępnia dla mieszkańców i turystów kąpielisko strzeżone. Z kolei kąpielisko w Wielkim Mędromierzu na jeziorze Mędromierz ma charakter niestrzeżony. Sezonowo nad bezpieczeństwem kąpiących się czuwa doposażona w profesjonalny sprzęt ratowniczy wykwalifikowana kadra ratowników WOPR.

W gminie prężnie rozwija się wędkarstwo, kajakarstwo, jeździectwo i sporty zespołowe. Gmina posiada nowoczesne zaplecze sportowe, sprzyjające możliwości uprawiania różnorodnych sportów, tym m.in. boisko Orlik w Pruszczu i boiska sportowe w Kamienicy.

Przez teren Gminy Gostycyn przebiega kilkanaście szlaków turystycznych.

- **trasa czerwona**, której kilometraż wynosi 20 km, rozpoczynająca swój bieg w Gostycynie przy kościele p.w. św. Marcina, przebiegająca przez Wielki Mędromierz, Wielką Wieś, tuż obok leśniczówki Świt, przez Piłę obok młyna, a następnie przejeżdżając obok jeziora Szpitalnego i Średniego można wrócić do Gostycyna. Trasa na terenie Gostycyna jest kontynuacją trasy prowadzącej z Tucholi.
- **trasa niebieska**, której odległość na terenie Gminy wynosi 22 km jest częścią szlaku CB-11n, prowadzącego z Bydgoszczy do Chojnic. Na terenie Gminy Gostycyn przebiega od Wielkiej Kloni i biegnie obok dworku w Karczewie, młyna na rzece Kamionce.
- **trasa zielona**, o długości 29 km, której bieg rozpoczyna się w Gostycynie, a następnie prowadzi w kierunku Bagienicy, tuż obok cmentarza w Motylu, a następnie w kierunku Pruszcza. Dalsza droga wiedzie w kierunku Zalewu Koronowskiego, a następnie w kierunku Gostycyna.
- **trasa żółta** mająca początek przy ul. Sępoleńskiej w Gostynie, prowadząca w kierunku Przyrowy, Toboły, biegnie przez szlak Kasztelański, a następnie do Wielkiej Kloni. Droga prowadzi przez Karczewo, obok młyna, a następnie wzdłuż Kamionki prowadzi do Kamienicy, a dalej do Gostycyna.
- **trasa czarna**, uznawana za trasę dla wytrwałych (33 km), rozpoczynająca swój bieg w Gostycynie. Biegnie w kierunku Małej Kloni, przy zapomnianym cmentarzu ewangelickim, w kierunku nieistniejącej już miejscowości Ciosek oraz wiadukcie kolejowym. Dalsza podróż prowadzi w kierunku Wałdówka, a dalej Komierowa, gdzie wjeżdża się na szlak Rycerza Bossuty prowadzący do Włósciborza. Dalej trasa biegnie w kierunku miejscowości Skarpa, a następnie Szlakiem Kasztelańskim wzdłuż Kamionki dociera się do Karczewa. Ostatni odcinek trasy to skrzyżowanie drogi Gostycyn – Wielka Klonia, gdzie należy skierować się w stronę Gostycyna.

Poza trasami rowerowymi, na terenie Gminy skorzystać można także z tras kajakowych na rzece Kamionka i Brda, w tym:

- **odcinek rzeki Karczewo (od mostu drogowego) do PTTK Nogawica (Brda)** – trasa spływu ma długość około 20 km i rozpoczyna się przy dworku w Karczewie. Pokonanie trasy szacowane jest na około 6,5-7 h gdyż trasa ta nie należy do najłatwiejszych. Na trasie znajdują się powalone drzewa, co powoduje konieczność przeniesienia kajaka. Ponadto nurt rzeki jest stosunkowo wartki.
- **odcinek rzeki Świt – Piła (most drogowy)**, którego długość szacowana jest na około 5 km, a czas spływu na 1-1,5 h. Szlak rozpoczyna swój bieg przy moście drogowym i polu namiotowym i kończy się przy moście drogowym w Pile – drodze powiatowej 1038C. Odcinek ten uznawany jest za jeden z najtrudniejszych odcinków dolnej części rzek Brdy z uwagi na wartki nurt i zwały drzew, nagromadzone głównie z odcinka tzw. „Piekiełka”.

- **odcinek rzeki od mostu drogowego w Pile do stacji wodnej PTTK Nogawica (Brda)**, którego długość wynosi ok. 6,5 km, zaś czas przepłynięcia szacowany jest na około 2,5h. Jest to jednej z najłatwiejszych odcinków rzecznych szlaków Brdy. Leniwy nurt i zasadniczo brak przeszkód na trasie powoduje, iż trasa ta jest wygodna i często uczęszczana przez rodziny z dziećmi.

Turyści odwiedzający region Borów Tucholskich, w tym również Gminy Gostycyn mogą skorzystać z wielu atrakcji, jak również wypocząć na łonie natury, z dala od zgiełku i hałasu miasta. Wśród atrakcji turystycznych na terenie Gminy wymienić można m.in.:

- Wioskę Górniczą w Pile,
- Apiterapię w Łyskowie,
- Izbę Regionalną w Gostycynie,
- Izbę Pamięci Zabytków Techniki i Motoryzacji w Wielkim Mędomierzu,
- Ekspozycję wozów strażackich.

Ponadto, poszczególne sołectwa charakteryzuje się również dostępnością do obiektów i przestrzeni rekreacyjnych, sprzyjających wypoczynkowi, możliwości spędzania czasu wolnego, jak i rekreacji. W większości miejscowości znajdują się place zabaw, siłownie zewnętrzne, oraz podstawowe obiekty sportowe. Na terenie Gminy, tj. przy jeziorze Środkowym w okresie letnim działa wypożyczalnia sprzętu wodnego, zaś w miejscowości Piła znajduje się wypożyczalnia sprzętu turystycznego, pola namiotowe i kemping oraz przystań wodna.

Z uwagi na istniejące uwarunkowania przestrzenne, zasoby przyrodnicze i kulturowe oraz bieżące wyposażenie terenu Gminy w infrastrukturę służącą rozwojowi turystyki i rekreacji, podstawowym potencjałem rozwojowym Gminy jest wskazana turystyka, w tym turystyka aktywna. Nieodłącznym elementem budowania atrakcyjnej oferty turystycznej regionu jest zapewnienie oferty noclegowej. Na terenie Gminy działalność noclegową prowadzą w przeważającej części hotele oraz hostele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne i pola namiotowe. Baza noclegowa Gminy opiera się o działalność takich obiektów jak:

- Pensjonat MALMI w miejscowości Piła,
- Ośrodek Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Ośrodek Wojewódzki Związku OSP RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Pile k. Gostycyna,
- Stanica wodna PTTK „Szlak Brdy” Gostycyn Nogawica,
- Stajnia ARKA H.A.Domeraccy w Gostycynie,
- Pokoje gościnne „Leśne Zacisze” w Gostycynie,
- Agroturystyka w Świcie,
- Apartament Baranek w Pile,
- Agroturystyka u Marty w Pile.

Istotnym zasobem miejsc noclegowych oraz usług gastronomicznych na terenach wiejskich, cieszącym się coraz wyższym zainteresowaniem jest agroturystyka prowadzona w znaczącej mierze przez gospodarstwa nastawione również na żywność i produkcję ekologiczną, dążąc tym samym do promocji rolnictwa ekologicznego. Również w Gminie Gostycyn zainteresowanie korzystaniem i dostępnością do agroturystyki jest dostrzegane co wskazuje, iż kierunek związany z jej rozwojem powinien być ujmowany jako jeden z priorytetów.

Reasumując, Gmina Gostycyn jest obszarem przygotowanym na obecną liczbę turystów, jednak dostrzega się również konieczność bieżących działań w zakresie uzupełniania i bieżących działań zmierzających do wzmocnienia infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, dążąc do stwarzania coraz bardziej atrakcyjnych warunków pobytu dla osób odwiedzających region. Zwiększająca się liczba turystów, a co za tym idzie potrzeb gastronomicznych, noclegowych oraz innych wchodzących w skład działalności okołoturystycznej będzie oddziaływała na nowe miejsca pracy dla osób obsługujących ruch turystyczny. Niewątpliwie turystyka jest znaczącym potencjałem rozwojowym dla Gminy Gostycyn.

Również wszelka działalność sportowa mieszkańców Gminy Gostycyn zasługuje na miejsce w ramach strategicznych uwarunkowań sprzyjających rozwojowi lokalnemu. Corocznie na terenie Gminy odbywa się wiele imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym, jak również działania związane z aktywnością fizyczną realizowane są w ramach stałej oferty sportowej. Głównym podmiotem organizującym ofertę sportową są placówki edukacyjne oraz Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Gostycynie, w ramach którego prowadzone są sekcje:

- tenisa stołowego,
- piłki nożnej (oldboye),
- piłki nożnej (dzieci),
- siatkówki,
- tenisa ziemnego,
- szachowa.

Ponadto Centrum Sportowo-Rekreacyjne dysponuje kortem tenisowym, salką szachową oraz salą fitness i siłownią, z której korzystać można zgodnie z ustalonym i powszechnie dostępnym grafikiem. Możliwy jest też wynajem hali sportowej. Ponadto udostępnia też nieodpłatnie obiekty swojemu klubowi sportowemu „Myśliwiec”, który wykorzystuje je na potrzeby aktywności w ramach sekcji piłkarskiej, tenisowej i szachowej. W Sekcji piłkarskiej klubu funkcją 3 drużyny – grupa skrzatów i żaków, w których trenuje około 30 dzieci oraz drużyna seniorów rozgrywająca z powodzeniem rozgrywki ligowe, grupująca 20 zawodników. Sekcja szachowa realizuje zajęcia 2 razy w tygodniu dla 8-10 osób, z kolei sekcja tenisa stołowego ma treningi 2-3 razy w tygodniu.

W ramach imprez i wydarzeń o charakterze sportowym, część ma charakter cykliczny. W ramach wydarzeń nawiązujących do aktywności fizycznej i aktywnego wypoczynku wymienić można m.in.:

- Grand Prix Gostycyna,
- Mistrzostwa Gostycyna w tenisie stołowym,
- turniej rodzinny w tenisie stołowym,
- rajdy rowerowe,
- spacer „nordic walking”,
- turnieje siatkówki,
- festyny sportowe,
- turnieje świąteczne.

Na terenie Gminy dostępna jest również infrastruktura sportowa i rekreacyjna, sprzyjająca aktywnemu wypoczynkowi oraz dbaniu o kondycję i zdrowie fizyczne. Zestawienie ukazuje poniższa tabela:

Tabela 52. Zestawienie obiektów sprzyjających rekreacji w poszczególnych sołectwach Gminy Gostycyn

Bagienica	boisko plac zabaw, siłownia zewnętrzna
Gostycyn	plac zabaw, Centrum Sportowo-Rekreacyjne, boisko do piłki nożnej, boisko typu ORLIK, siłownie zewnętrzne, place z zielenią
Łyskowo	plac zabaw, siłownia zewnętrzna
Małą Klonia	Boisko sportowe, plac zabaw, strefa rekreacyjna z siłownią zewnętrzną
Pruszcz	plac zabaw, siłownia zewnętrzna, boisko piłkarskie ORLIK, boisko szkolne wyposażone w trybunę
Przyrowa	plac zabaw, siłownia zewnętrzna, tereny ze strefą rekreacji
Wielka Klonia	plac zabaw i siłownie zewnętrzne
Wielki Mędromierz	plac zabaw, boisko, siłownia zewnętrzna
Kamienica	boisko sportowe, plac zabaw, siłownia zewnętrzna
Piła	stanica wodna, siłownia zewnętrzna

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Gminy Gostycyn

7. System zarządzania, partnerstwo i gospodarka finansowa Gminy Gostycyn

7.1. System zarządzania i udział Gminy Gostycyn w ramach partnerstw

Gmina Gostycyn jest wspólnotą samorządową, której podstawy funkcjonowania określa ustawa o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 roku (Dz. U. 2023, poz. 40 t.j.) wraz z przepisami ustaw regulujących gospodarkę finansową i aspekty proceduralne. Aktem wewnętrznym, mającym znaczenie dla funkcjonowania Gminy Gostycyn jest Statut nadany Gminie uchwałą Rady Gminy Gostycyn nr XIX/109/08z dnia 11.03.2008 roku. Statut określa ustrój Gminy wraz z zasadami tworzenia, łączenia, podziału i znoszenia jednostek pomocniczych, organizację wewnętrzną wraz z trybem pracy Rady Gminy, komisji stałych Rady Gminy, zasady tworzenia klubów Rady Gminy, tryb pracy Wójta wraz z zasadami dostępu obywateli do dokumentów Rady Gminy, jej komisji i Wójta Gminy Gostycyn.

Gmina Gostycyn realizuje zadania własne i zlecone, działając w celu organizacji życia publicznego na swoim terytorium wraz z zabezpieczaniem i realizacją interesów mieszkańców. Zakres działalności gminnej wspierany jest funkcjonowaniem jednostek pomocniczych i organizacyjnych. Do gminnych jednostek organizacyjnych włączone zostały:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Gminny Ośrodek Kultury,
- Gminna Biblioteka Publiczna,
- Przedszkole "Niezapominajka" w Gostycynie,
- Żłobek "Motylek" w Gostycynie,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Gostycynie,
- Szkoła Podstawowa im. ks. Józefa Bruskiego w Pruszczu.

Gmina Gostycyn za pośrednictwem jednostek organizacyjnych realizuje zadania własne z zakresu edukacji na poziomie szkoły podstawowej, opieki żłobkowej oraz kultury, której propagatorem poza placówkami edukacyjnymi jest też Gminny Ośrodek Kultury wraz z Gminną Biblioteką Publiczną i jej filiami. Do zadań własnych realizowanych przez wyspecjalizowane podmioty organizacyjne należą też sprawy społeczne, w tym działalność związana z polityką społeczną i zabezpieczeniem bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Gminy, którymi w zasadniczej mierze zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

Ponadto na terenie Gminy działa zawiązana Gminna Spółka Wodna, której głównym celem jest prowadzenie racjonalnej gospodarki na terenach zmeliorowanych wraz z bieżącym monitoringiem terenów, na których niezbędna do przeprowadzenia jest melioracja i drenaż. Z kolei działania z zakresu usług wodociągowo-kanalizacyjnych, budowy dróg z kostki betonowej, płyt JUMBO, płyt ażurowych, remontów dachów i budynków, usług wynajmu autobusów i busów świadczy Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe „Kamionka” Sp. Z o.o., w której 100% udziałów posiada Gmina Gostycyn.

Wśród jednostek pomocniczych Gminy pozostają sołectwa, dbające o zaspokojenie zbiorowych potrzeb wspólnoty mieszkańców danych miejscowości. Główne zadania sołectw opierają się o udział w rozpatrywaniu przez organy Gminy spraw istotnych dla funkcjonowania sołectwa;

- kształtowanie zasad współżycia społecznego na terenie sołectwa;
- organizowanie wspólnych prac na rzecz miejsca zamieszkania;
- umacnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- upowszechnianie kultury i sportu.

Rysunek 1. Jednostki pomocnicze Gminy Gostycyn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Gostycyn

Gmina Gostycyn jest również członkiem inicjatyw partnerskich i związkowych mających na celu rozwój lokalny i regionalny. Wraz z innymi samorządami powiatu tucholskiego tworzy **Tucholski Związek**

Powiatowo-Gminny, który utworzony został w celu realizacji wspólnych interesów regionu tucholskiego. Kluczowym działaniem związanego Związku jest realizacja działań służących rozwojowi społeczności lokalnej i ponadlokalnej, w szczególności w zakresie:

- przygotowania i realizacji działań i projektów z udziałem środków zewnętrznych, w tym wspieranych przez Państwo, Unię Europejską i inne instytucje,
- opracowania, aktualizacji, wdrażania, monitorowania i ewaluacji Strategii Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Powiatu Tucholskiego w ramach Funduszy Europejskich dla Kujaw i Pomorza,
- modernizacji i budowy dróg rowerowych obejmujących swoim zasięgiem minimum dwóch członków związku,
- tworzenia wspólnych produktów turystycznych i budowy wspólnej marki promującej region;
- realizacji wspólnych przedsięwzięć w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej, ochrony środowiska i działań proekologicznych oraz wykorzystywania miejscowych zasobów naturalnych,
- cyfryzacji usług publicznych i komunalnych,
- poprawy efektywności energetycznej budynków i instalacji publicznych,
- zakupu taboru transportu zbiorowego,
- budowy lub modernizacji technicznej infrastruktury drogowej ze szczególnym uwzględnieniem elementów poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Gmina Gostycyn jest również członkiem Partnerstwa „Lokalna Grupa Działania Bory Tucholskie”, które swoimi działaniami nawiązujące do rozwoju lokalnego realizowanego wspólnie przez organizacje pozarządowe, samorządy, lokalne instytucje, rolników i przedsiębiorców na najniższym szczeblu zarządzania terytorialnego.

7.2. Gospodarka finansowa Gminy Gostycyn

Możliwości rozwoju Gminy uwarunkowane są wieloma czynnikami, wśród których istotne znaczenie mają środki finansowe. Gmina Gostycyn poprzez prowadzoną politykę budżetową kształtuje warunki życia mieszkańców, a także wytycza długofalowe kierunki rozwoju regionu.

W analizowanym okresie 2018-20212 obserwuje się systematyczny wzrost dochodów ogółem Gminy, przy czym w ujęciu poszczególnych działów księgowych corocznie największe dochody odnotowywane są w dziale 758 - Różne rozliczenia, stanowiące ponad 54,09% ogólnych dochodów Gminy. Drugą co do wielkości kategorią księgowania dochodów Gminy są dochody ujmowane w dziale 756 - Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem, stanowiące niemal 16% ogólnych dochodów. Znaczące dochody odnotowywane są również w dziale w dziale 855 – Rodzina (11 %), wskazując jednocześnie na coroczny wzrost dochodów w dwóch pierwszych kategoriach oraz spadkową tendencję w dziale 855. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 53. Dochody ogółem Gminy Gostycyn w latach 2018-2023

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	31 043 407,15	29 371 624,67	35 282 123,01	35 148 403,68	42 769 180,42	46 540 926, 60
Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo	798 036,28	1 021 150,86	797 247,80	1 238 118,53	947 451,03	1 285 864,7 2

Dział 020 Leśnictwo	96 850,46	85 112,30	5 192,35	4 899,03	69 498,44	9 842,44
Dział 600 Transport i łączność	1 822 728,44	1 154 515,49	3 302 592,90	302 393,88	179 752,65	322 781,60
Dział 630 Turystyka	9 004,24	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	576 138,06	334 728,54	435 630,97	474 122,69	482 151,02	2 456 147,73
Dział 710 Działalność usługowa	2 000,00	1 998,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00
Dział 750 Administracja publiczna	146 204,82	106 680,03	152 461,32	118 523,98	887 272,54	328 258,76
Dział 751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	54 026,69	54 890,00	57 414,00	1 727,00	1 725,00	49 720,06
Dział 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	68 000,00	80 276,89	0,00	21 555,00	202 474,62	58 519,50
Dział 756 Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	5 170 187,59	5 543 482,71	5 217 561,92	6 238 302,04	9 427 989,50	7 229 730,36
Dział 758 Różne rozliczenia	9 130 410,58	9 194 492,76	13 139 102,18	14 500 032,91	15 066 245,96	25 176 419,25
Dział 801 Oświata i wychowanie	4 561 619,61	781 423,13	666 455,81	907 615,39	1 212 595,79	1 199 738,51
Dział 851 Ochrona zdrowia	0,00	0,00	0,00	32 061,34	250 000,00	0,00
Dział 852 Pomoc społeczna	1 137 356,40	859 644,16	706 843,90	732 890,70	1 385 782,29	1 188 244,75
Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,00	80,00	3 000,00	0,00	4 248 702,72	16 728,00
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	39 655,43	28 515,00	27 199,71	22 369,83	24 124,03	18 411,44

Dział 855 Rodzina	6 542 712,90	8 492 869,99	9 406 727,76	9 382 661,51	6 724 323,59	5 246 765,09
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	806 877,58	781 303,93	964 196,94	1 149 016,83	1 614 987,37	1 722 489,19
Dział 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 540,00	0,00	59 683,60	10 885,28	29 938,55	52 938,71
Dział 926 Kultura fizyczna	78 058,07	850 460,88	338 811,85	9 227,74	12 165,32	176 326,49

Źródło: opracowanie na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy oraz GUS BDL

Struktura dochodów budżetu Gminy wskazuje, że w każdym z analizowanych lat dochody własne JST stanowiły blisko 24% ogólnych dochodów. Subwencje ogólne pozostawały na poziomie 27,19%. Znaczącą, pozytywną zmianę odnotowano w pozycji dotacji celowych otrzymywanych w ramach finansowanych ze środków europejskich, które w roku 2023 wyniosły 7 780 916,81 zł i stanowiły niemal 16,72% ogólnej puli dochodów podczas gdy w latach wcześniejszych wynik ten pozostawał znacznie niższy.

Tuż obok dochodów budżetowych istotne znaczenie dla bilansowania gospodarki finansowej samorządu mają wydatki budżetowe, których suma corocznie od roku 2018 wskazywała poziom malejący, zaś w roku 2021 znacząco przewyższyła poprzednie lata. Największy udział w ogólnych wydatkach Gminy stanowią wydatki klasyfikowane w:

- dziale 801 - Oświata i wychowanie, stanowiące – 27,32 %,
- dziale 600 – Transport i łączność 13,47 %,
- dziale 855 – Rodzina – 12,41 %.

Tabela 54. Wydatki budżetowe Gminy Gostycyn w latach 2018-2023

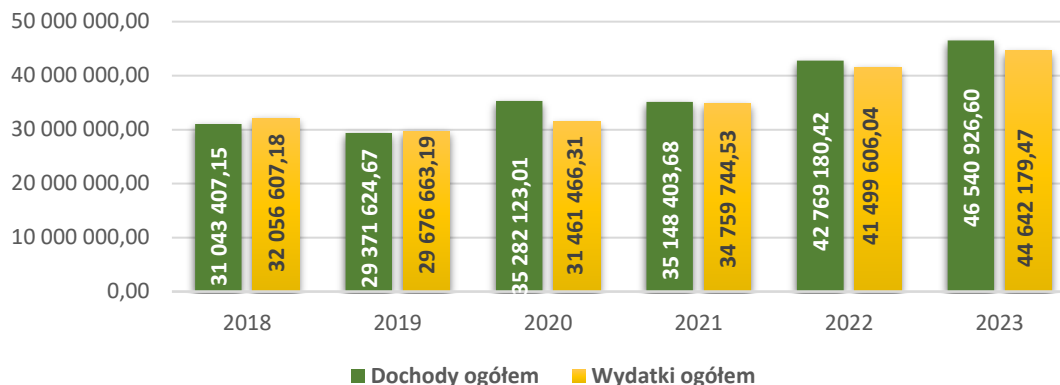
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ogółem	32 056 607,18	29 676 663,19	31 461 466,31	34 759 744,53	41 499 606,04	44 642 179,47
Dział 010 Rolnictwo i łowiectwo	1 306 360,91	1 246 661,94	1 102 778,53	1 298 160,40	1 019 326,83	1 466 017,47
Dział 020 Leśnictwo	0,00	114 148,98	123,00	109,00	118,00	179,00
Dział 600 Transport i łączność	3 213 699,06	1 866 512,57	3 914 625,85	2 969 646,55	6 090 454,78	6 013 877,60
Dział 630 Turystyka	24 667,37	16 244,90	16 509,69	27 027,41	50 702,29	80 406,61
Dział 700 Gospodarka mieszkaniowa	471 894,21	429 000,08	313 506,19	3 643 283,61	762 354,20	2 248 684,92

Dział 710 Działalność usługowa	38 506,00	41 698,00	49 062,94	38 991,90	41 412,61	61 589,40
Dział 750 Administracja publiczna	2 431 123,70	2 735 767,99	2 648 589,64	2 800 605,49	4 265 012,79	3 475 902,46
Dział 751 Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	54 026,69	54 890,00	57 414,00	1 727,00	1 725,00	49 720,06
Dział 754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	382 751,55	311 372,68	307 212,83	434 961,26	1 067 905,11	2 845 222,80
Dział 757 Obsługa długu publicznego	154 954,60	167 161,42	104 853,40	85 798,53	372 297,31	398 577,19
Dział 758 Różne rozliczenia	0,00	0,00	25 952,00	0,00	184,80	0,00
Dział 801 Oświata i wychowanie	11 404 910,80	7 197 732,04	6 941 873,79	7 754 844,02	9 013 220,00	12 194 867,39
Dział 851 Ochrona zdrowia	286 688,41	293 484,25	692 795,11	185 355,54	276 054,38	160 116,20
Dział 852 Pomoc społeczna	1 950 319,13	1 646 010,36	1 532 018,99	1 788 434,97	2 565 536,54	3 667 340,16
Dział 853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	25 464,00	22 767,00	22 344,00	3 000,00	4 173 529,72	31 808,00
Dział 854 Edukacyjna opieka wychowawcza	135 083,96	157 503,82	278 993,43	303 028,47	75 679,89	77 766,59
Dział 855 Rodzina	6 605 422,44	8 708 010,35	9 545 986,66	9 583 914,47	7 017 052,92	5 538 271,71
Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 103 794,29	2 000 860,73	1 933 710,10	2 513 883,65	2 684 393,03	3 841 132,53
Dział 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	950 428,61	1 118 607,41	1 017 521,83	1 004 746,63	1 582 088,36	1 523 587,82
Dział 926 Kultura fizyczna	516 511,45	1 548 228,67	955 594,33	322 225,63	440 557,48	967 111,56

Źródło: opracowanie na podstawie sprawozdań z wykonania budżetu Gminy oraz GUS BDL

Niemal corocznie osiągana jest nadwyżka dochodów nad wydatkami ogółem, co wskazuje na stabilną kondycję finansową Gminy i możliwość podejmowania dalszych inwestycji związanych z rozwojem lokalnym Gminy.

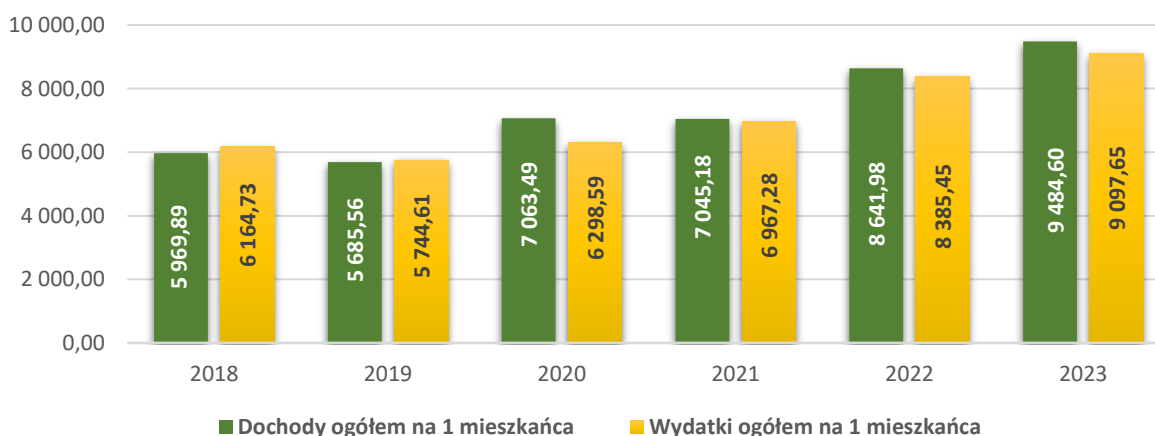
Wykres 14. Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie na podstawie Raportów o stanie Gminy i danych GUS BDL

Wysokość dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Gostycyn w roku 2023 wyniosła 9 484,60 zł i była wyższa niż średnia dla powiatu tucholskiego (7 438,31 zł) i województwa kujawsko-pomorskiego (7 388,48 zł). Wysokość wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie kształtuje się na poziomie 9 097,65 zł i prezentuje trend wzrostowy, przy jednoczesnym i systematycznym wzroście dochodów. Pomimo odnotowywanych wzrostów wydatków ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca poziom prezentowany przez Gminę ukazuje wartości wyższe aniżeli wydatki przypadające na jednego mieszkańca powiatu tucholskiego (7 617,73 zł) i województwa kujawsko-pomorskiego (7 817,76 zł). Strukturę wskaźników dla Gminy Gostycyn przedstawia poniższy wykres.

Wykres 15. Wysokość dochodów i wydatków ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Gostycyn

Źródło: opracowanie na podstawie Raportów o stanie gminy i danych GUS BDL

Gmina charakteryzuje się stabilną sytuacją finansową, zdolną do sfinansowania realizowanych inwestycji, jak również podjęcia kolejnych kroków inwestycyjnych. Sprzyja temu także zmniejszające

zadłużenie oraz aktywne i skuteczne ubieganie się o środki zewnętrzne na wszelkiego rodzaju działania wspomagające jakość życia i spójność regionalną, co pozwala sądzić, że Gmina jest znaczącym i konkurencyjnym sąsiadem dla pobliskich samorządów.

Spis tabel, wykresów, map i innych

Mapa 1. Lokalizacja Gminy Gostycyn w powiecie tucholskim i w województwie kujawsko-pomorskim	3
Mapa 2. Wewnętrzny podział Gminy Gostycyn	5
Mapa 3. Powierzchniowe formy ochrony przyrody pokrywające obszar Gminy Gostycyn	8
Mapa 4. Łączny stopień zagrożenia suszą na obszarze Gminy Gostycyn	13
Mapa 5. Obszar wstępnego zagrożenia ryzyka powodziowego w Gminie Gostycyn	16
Mapa 6. Lokalizacja monitoringu wizyjnego na terenie Gminy Gostycyn	54
Mapa 7. Dostępność terenów inwestycyjnych o strategicznym charakterze dla rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego na terenie powiatu tucholskiego	62
Mapa 8. Zasięg terytorialny świadczenia usług dystrybucji paliwa gazowego	75
Mapa 9. Projektowany rozwój sieci ścieżek i dróg rowerowych na terenie Gminy Gostycyn	82
Tabela 1. Gęstość zaludnienia w obszarze porównawczym w 2022 r.	4
Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów	5
Tabela 3. Porównanie powierzchni obszarów objętych ochroną prawną, poza obszarami Natura 2000	9
Tabela 4. Stan jednolitych części wód powierzchniowych znajdujących się w Gminie Gostycyn	10
Tabela 5. Działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy skierowanych do wdrożenia przez JST	14
Tabela 6. Parametry klimatyczne w poszczególnych miesiącach roku dla Gminy Gostycyn	17
Tabela 7. Podsumowanie oceny jakości powietrza i jego składowych ze względu na ochronę zdrowia ludzi	19
Tabela 8. Zestawienie wydanych decyzji administracyjnych dla inwestycji dot. budowy farm fotowoltaicznych na terenie Gminy Gostycyn	20
Tabela 9. Liczba ludności gminy Gostycyn w latach 2018-2023	21
Tabela 10. Liczba mieszkańców Gminy Gostycyn w podziale na strukturę wewnętrzną i płeć mieszkańców	22
Tabela 11. Ludność Gminy Gostycyn z uwzględnieniem ekonomicznych grup wieku w latach 2018-2022	23
Tabela 12. Analiza porównawcza struktury demograficznej w ujęciu biologicznych grup wieku	24
Tabela 13. Ruch naturalny w Gminie Gostycyn w latach 2018-2022	25
Tabela 14. Ruch migracyjny na terenie Gminy Gostycyn w latach 2018-2022	26
Tabela 15. Dane porównawcze ukazujące dostępność do opieki zdrowotnej (2022 r.)	30
Tabela 16. Liczba rodzin i osób w rodzinach alkoholowych korzystająca z pomocy społecznej	32
Tabela 17. Liczba uczniów w placówkach edukacyjnych w Gminie Gostycyn w latach 2017-2022	33
Tabela 18. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym – porównanie samorządów	34
Tabela 19. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w placówkach edukacyjnych w Gminie Gostycyn w latach 2020-2023	36
Tabela 20. Wyniki egzaminów ósmoklasistów w grupie porównawczej	37
Tabela 21. Porównanie wyników egzaminu ósmoklasisty z danymi dla powiatu i województwa	38
Tabela 22. Zmiana wskaźnika liczby organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w grupie porównawczej	41
Tabela 23. Dane prezentujące poziom korzystania ze świadczeń pomocy społecznej	42
Tabela 24. Powody udzielania świadczeń pomocy społecznej w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023	43
Tabela 25. Analiza porównawcza pod względem liczby beneficjentów pomocy społecznej	45
Tabela 26. Struktura bezrobocia w Gminie Gostycyn z uwzględnieniem okresu pozostawania bez zatrudnienia	48
Tabela 27. Liczba osób bezrobotnych w grupie porównawczej	49
Tabela 28. Liczba pożarów na terenie Gminy Gostycyn w latach 2018-2023	52
Tabela 29. Statystyka interwencji policyjnych w latach 2018-2023 na terenie Gminy Gostycyn	53
Tabela 30. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Gostycyn wg sektorów własnościowych w latach 2018-2023	55

Tabela 31. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Gostycyn na tle powiatu tucholskiego oraz województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2018 – 2023	56
Tabela 32. Liczba podmiotów gospodarczych w grupie porównawczej	56
Tabela 33. Relacja pomiędzy podmiotami nowo zarejestrowanymi a wyrejestrowanymi w poszczególnych latach w grupie porównawczej	57
Tabela 34. Podmioty ogółem wg sekcji PKD 2007 na terenie Gminy Gostycyn w latach 2018-2023	58
Tabela 35. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Gostycyn wg wielkości zatrudnienia w latach 2018-2023.	60
Tabela 36. Wskaźnik pn. „podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym” w latach 2018-2023 w grupie porównawczej	61
Tabela 37. Struktura gruntów wg. klas bonitacyjnych na terenie Gminy Gostycyn.....	66
Tabela 38. Struktura gruntów wg. klas bonitacyjnych i lokalizacji w Gminie Gostycyn uprawianych przez osoby fizyczne.....	66
Tabela 39. Liczba gospodarstw w Gminie Gostycyn wg. sołectw	67
Tabela 40. Liczba gospodarstw i nieruchomości rolnych na terenie Gminy Gostycyn w latach 2018-2023	68
Tabela 41. Liczba budynków mieszkalnych w Gminie Gostycyn i gminach porównywanych w latach 2018-2023	69
Tabela 42. Liczba mieszkań w Gminie Gostycyn i gminach porównywanych w latach 2018-2023.....	69
Tabela 43. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w Gminie Gostycyn i porównywanych jednostkach w latach 2018-2023	70
Tabela 44. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w grupie porównywanych jednostek.....	70
Tabela 45. Wyposażenie mieszkań w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023 w instalacje – w % ogółu mieszkań.....	71
Tabela 46. Wskaźnik % przyłączenia budynków mieszkalnych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.....	72
Tabela 47. Liczba złożonych deklaracji i osób nimi objętych względem ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi za lata 2022-2023.....	76
Tabela 48. Frakcje i ilość odebranych odpadów komunalnych z terenu Gminy Gostycyn w latach 2020-2023... ..	77
Tabela 49. Kilometraż dróg rowerowych na terenie Gminy Gostycyn.....	80
Tabela 50. Porównanie dostępności do dróg rowerowych w Gminie Gostycyn i porównywanych jednostkach samorządowych	80
Tabela 51. Szczegółowe dane nt. czytelnictwa w Gminie Gostycyn	88
Tabela 52. Zestawienie obiektów sprzyjających rekreacji w poszczególnych sołectwach Gminy Gostycyn	93
Tabela 53. Dochody ogółem Gminy Gostycyn w latach 2018-2023.....	95
Tabela 54. Wydatki budżetowe Gminy Gostycyn w latach 2018-2023.....	97
Wykres 1. Ludność w poszczególnych sołectwach w roku 2018 i 2023	21
Wykres 2. Dynamika zmian liczby ludności w gminie Gostycyn w latach 2018-2023.....	22
Wykres 3. Tendencje demograficzne w kontekście biologicznych grup wiekowych	24
Wykres 4 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców dla Gminy, powiatu i województwa w roku 2022	26
Wykres 5. Prognoza liczby ludności Gminy Gostycyn do 2040 r.	27
Wykres 6. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w grupie porównawczej	46
Wykres 7. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Gminie Gostycyn.....	47
Wykres 8. Struktura płci osób bezrobotnych w Gminie Gostycyn	47
Wykres 9. Struktura bezrobocia wg. grup wieku w 2023 roku w Gminie Gostycyn	48
Wykres 10. Porównanie wskaźnika udziału zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w roku 2018 i 2022.....	50
Wykres 11. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w Gminie Gostycyn w 2023 r.	60
Wykres 12. Liczba gospodarstw rolnych/ nieruchomości rolnych w poszczególnych sołectwach	67

Wykres 13. Stopień wyposażenia w wodociąg i kanalizację budynków w grupie porównawczej w 2023 roku ...	74
Wykres 14. Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych w Gminie Gostycyn w latach 2018-2023	99
Wykres 15. Wysokość dochodów i wydatków ogółem w przeliczeniu na jednego mieszkańca Gminy Gostycyn	99
 Rysunek 1. Jednostki pomocnicze Gminy Gostycyn.....	 94